

බුද්ධ නීති සංග්‍රහය

රේරැකානේ චන්දවිමල මහනාහිමි

පටුන වෙත

අනුවාද සහිත
බුද්ධ නීති සංග්‍රහය
(නව වන මුද්‍රණය)

මහාචාර්ය

ජේරුකානේ වන්දවිමල

(සාහිත්‍ය චක්‍රවර්ති, පණ්ඩිත, ප්‍රචලන විශාරද,
අමරපුර මහා මහෝපාධ්‍යාය ශාසන ශෝභන, ශ්‍රී සද්ධර්ම ශිෂ්‍යමණ්ඩලය)
මහානායක ස්වාමීපාදයන් වහන්සේ විසින්
සම්පාදිතයි.

සංඥාපනය

ලෝකය දුකින් පිරුණු තැනකි. දුක් අඩු කර ගත් අය මිස සර්වාකාරයෙන් දුකින් මිදුණු පුද්ගලයෙක් ලොව කොතැනකවත් නැත. මිනිසා කොහි සැඟ වී සිටියත් කෙසේ පරෙස්සම් වී සිටියත් දුක් කරදර ඔහු සොයා ගෙන ඔහු කරා එන්නේ ය. මිනිසා නො පතන මිනිසාට එපා වූ දුක් කරදර මෙසේ මිනිසා සොය සොයා එන නුමුත් මිනිසා පතන සොයන සම්පත්තිය එසේ ඔහු කරා නො එන්නේ ය. එය ඔහුට පෙනී පෙනී දුවන්නේ ය. අමාරුවෙන් අල්ලා ගත්තේ ද නො සිට පළා යන්නේ ය. එය ලෝකයේ ස්වභාවය ය. එබඳු ලෝකයක උපන්නා වූ මිනිසාට පැමිණි දුක් ඉක්ම වීම ය, පැමිණිය හැකි දුක් වළක්වා ගැනීම ය, නො ලැබූ සම්පත් ලබා ගැනීම ය, ලැබූ සම්පත් නො නැසෙන සේ පවත්වා ගැනීම ය, මරණින් මතු අපාගත නො වී සුගතිගාමී වීමය යන කරුණු පස සිදුකර ගැනීම ඉතා දුෂ්කර ය. එය සිදු කර ගත හැකි වීමට බොහෝ නුවණ තිබිය යුතු ය. නුවණ මද තැනැත්තා දෙලොවින් ම පිරිහෙන්නේ ය. මෙ ලොව පමණක් දක්නා තැනැත්තා පරලොවින් පිරිහෙන්නේ ය. මිනිසකුට ඒ කරුණු පස සිදු කර ගත හැකි වීමට දත යුතු කරුණු බොහෝ ඇත්තේ ය, පිළිපැදිය යුතු උපදෙස් ද බොහෝ ඇත්තේ ය, ඒවාට නීතිය යි කියනු ලැබේ.

උභයලෝකාර්ථය සිදු කර ගත හැකි වන්නේ නීතිය දත් තැනැත්තාට ය. ලොව යෙහෙන් වෙසෙනු කැමති සෑම දෙනා විසින් ම නීතිය උගත යුතු ය. එබැවින් පෙර විසූ පඬිවරයෝ නීති ග්‍රන්ථ නිපදවූහ. අප රටේ පෙර කුලදරුවනට අක්ෂරාභාසය කරවීමට ගත් පොත් පෙළට නවරත්නය, ව්‍යාසකාරය, හිතෝපදේශය, ප්‍රත්‍ය ශතකය යන පොත් ඇතුළු කර තිබෙන්නේ ද නීති ශාස්ත්‍රය සෑම දෙනා විසින් ම උගත යුතු නිසා ය.

තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ද නීතිය ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ ය. අන් පඬිවරයන් ගේ නීති ග්‍රන්ථවල දුරුපදේශ ද නැත්තේ නොවේ. ලෝකයා විසින් අතිශයින් සම්භාවිත නීති ග්‍රන්ථයක් වූ හිතෝපදේශයේ ද දුරුපදේශ නැත්තේ නො වේ.

“විනෝ පරිඡවජ්‍යා විවේකනං පතීං
ප්‍රියා හා යා මුඤ්චති දෙහමාත්මනා:
කාත්වාපි පාපං ශතලක්ෂවමපාසෙය
පතීං ගෘහීත්වා සුරලොකමාප්නුයාත්”

මේ හිතෝපදේශයේ දැක්වෙන එක් උපදෙසකි. “යම් භායථීාවක් මළ සැමියාගේ සිරුර දවන විතකයට වැද හිමියා වැළඳගෙන ගින්නෙන් දැවී මිය යා නම් ඕ තොමෝ සියක් ලක්ෂයක් පව් කළ තැනැත්තියක් වුව ද හිමියා ගෙන සුරලොවට යන්නී ය” යනු එහි තේරුම යි. මෙය කොතරම් දුරුපදේශයක් ද?

“පිතා වා යදි වා භ්‍රාතා - පුත්‍රො වා යදි වා සුභාත්,
ප්‍රාණවිචේදකාරා රාඤ - හන්තවා භූතිමිච්ජතා”

මෙය ද හිතෝපදේශයේ උපදේශයකි. “පියා හෝ වේවා සහෝදරයා හෝ වේවා පුත්‍රයා හෝ වේවා මිත්‍රයා හෝ වේවා තමාගේ ප්‍රාණය නසන්නෝ රජු විසින් නැසිය යුත්තාහු ය” යනු එහි තේරුම යි. පියා වුව ද මරන්නට කරන මේ අනුශාසනය කොතරම් දුෂ්ට ද?

“ජයෙ ව ලභතෙ ලක්ෂමීං - මාතෙනාපි සුරාඛිගනාමි
ක්ෂණවිධවංසිනා: කායා: - කා වින්තා මරණෙ රණෙ”

මෙය ද හිතෝපදේශයේ දැක්වුණු ශ්‍රේණිකයෙකි. යුද කොට දිනන තැනැත්තේ ශ්‍රී දේවිය ලබන බව හා යුදයෙන් නැසෙන තැනැත්තේ දෙවි ලොවට යන බව ද එයින් දැක්විණ. මේ උපදේශයට රැවටී යුද කොට කොතෙක් දෙනා මැරෙන්නට හා අපායට යන්නට ඇත්ද?

බුදුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශිත නීති අතර සදුපදේශ ම මිස එක දුරුපදේශයකුදු නැත. කෑම පීම, පා සේදීම, මුව සේදීම, නෑම, මලමුත්‍ර පහ කිරීම, කෙළ ගැසීම ආදී සුළු කරුණුවල දී පිළිපැදිය යුතු උපදෙස් පවා බුදුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශ කර තිබේ. එ බැවින් බුද්ධ නීතිය සර්වාංග සම්පූර්ණ නීතියක් බව කිය යුතු ය. සුපරිශුද්ධ බුද්ධ නීතිය උගෙන එයට අනුව පිළිපදින්නා වූ තැනැත්තා තමා ගේ උභයලෝකාර්ථය ම සිදු කර ගන්නේ ය. පරාර්ථය ද සිදු කරන්නේ ය.

බුද්ධ නීතිය උභයලෝකාර්ථ සාධක වූ සකලාංග සම්පූර්ණ වූ සුපරිශුද්ධ නීතියක් වුව ද, එය එක් තැන් නො වී පාලි සාහිත්‍යයේ විසිරී පවත්නාක් වී තිබෙන බැවින් සෑම දෙනාට ම එයින් ප්‍රයෝජන නො ගත හැකි වී තිබේ. එ බැවින් බෞද්ධයෝ ද සුපරිශුද්ධ බුද්ධ නීතිය තිබිය දී නීති ශාස්ත්‍රය උගෙනීමට හිතෝපදේශ, පඤ්චතන්ත්‍රාදී අබෞද්ධ ග්‍රන්ථ භාවිතයට පටන් ගත්හ. බෞද්ධයනට සුපරිශුද්ධ බුද්ධනීතිය පහසුවෙන් උගෙනීමට ක්‍රමයක් නැතිකමේ පාඩුව නොයෙක් වර අපට පෙනුණු බැවින් 'බුද්ධ නීති සංග්‍රහය' නමැති මෙම ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කිරීමට අප සිත නැමිණ. වාක්‍ය වශයෙන් හා ගාථා වශයෙන් දේශිත බොහෝ බුද්ධ නීති පාලි සාහිත්‍යයේ ඇත්තේ ය. ඒ සියල්ල ම එක් තැන් කළ හොත් ඉතා විශාල ග්‍රන්ථයක් වන්නේ ය. ග්‍රන්ථය විශාල වීමත් පරිශීලනය කරන්නවුන්ට කරදරයක් බැවින් අප විසින් වාක්‍ය වශයෙන් දේශිත නීති නො ගෙන ධාරණයට පහසු වූ ගාථා වශයෙන් දේශිත නීති පමණක් එක්තැන් කොට භාවසන්නයක් ද ලියා මේ ග්‍රන්ථය

සම්පාදනය කරන ලදී. මෙහි දීඝනිකාය, මජ්ඣිම නිකාය, සංයුක්ත නිකාය, අංගුත්තර නිකාය, ජාතක පාළිය, ධම්මපදය, උදනය, ඉතිච්ඡිකාය, සුත්ත නිපාතය යන පොත් වලින් උපුටා ගන්නා ලද ගාථා (550) පන්සිය පනසක් ඇත්තේ ය. මේ ග්‍රන්ථය භාවිත කරන තැනැත්තා හට සැම කටයුත්තකට ම බුදුන් වහන්සේ ගේ උපදෙස් ලැබිය හැකි වනු ඇත. මෙය බෞද්ධයනට හස්තසාර වස්තුවක් වශයෙන් නිතර ළඟ තබාගෙන කියවීමට සුදුසු ග්‍රන්ථයකි. ධර්මකථිකයන් වහන්සේලාට හා අන්‍ය කථිකයන්ට ද ගුරුවරුන්ට ද ඉතා ප්‍රයෝජනවත් පොතකි. පිරිවෙන්වල හා පාසල්වල උගන්වීමට ද යෝග්‍ය පොතකි.

බුදුන් වහන්සේ විසින් එකල පැවති ව්‍යවහාර ක්‍රමයට අනුව දේශිත මේ ගාථාවල ව්‍යවහාර ක්‍රමය අපේ භාෂා ව්‍යවහාර ක්‍රමයට බොහෝ වෙනස් ය. එ බැවින් කාරණය පහසුවෙන් තේරෙන සැටියට ඒවාට අපේ භාෂාවෙන් අර්ථ දීමට ඉතා දුෂ්කර ය. ගාථාවට අයත් වචනවල සැටියට ම අර්ථ දුන හොත් සමහර ගාථාවලින් කියන කාරණය තේරුම් ගැනීමට අපහසු වන්නේ ය. ගාථාවේ වචන ගැන නො සලකා කාරණය පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි වන සැටියට ගාථාවට අර්ථ දුනහොත් අර්ථ වාක්‍යය, ගාථාවේ වචන වලට බොහෝ දුර වන්නේ ය. ඇතැම් ගාථාවලින් කියැවෙන කාරණය පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි වනුයේ ගාථාවට අයත් සමහර වචන අතහැර අර්ථ දුන් කල්හි ය. සමහර ගාථාවලින් කියැවෙන කාරණය තේරුම් ගැනීමට පහසු වන්නේ ගාථාවේ නැති තවත් වචනක් එක් කොට එයට අර්ථ දුන් කල්හි ය. මේ හැම කරුණක් ම සලකා බලා එක්තරා මධ්‍යම ක්‍රමයකට අප විසින් මේ භාවසන්නය සම්පාදනය කරන ලදී. සමහර විට මෙහි සදෙස් තැන් ද තිබිය හැකිය. මතු මුද්‍රණය කරවන වාරයකදී සකස් කිරීම සඳහා මෙහි යම් කිසි දෝෂස්ථානයක් දුට හොත් අපට දන්වන ලෙස උගතුන්ගෙන් ඉල්ලමි.

මීට - ලෝකශාසනාර්ථකාමී,
රේරුකානේ චන්ද්‍රවිමල ස්ථවිර

2493
1952 අප්‍රියෙල් 25 වෙනි දින
පොකුණුවිට,
ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේ දී ය.

පටුන

ප්‍රථම ශතකය

01. නුවණ ඇති කර ගත යුතු බව.....1

02. බුද්ධානුශාසනය..... 2

03. පොහොසත්වීමේ හේතු සය 2

04. දෙලොව වැඩ පිණිස පවත්නා කරුණු අට..... 3

05. ධනය රැස් කළ යුතු ආකාරය 4

06. ධනය ගැන පිළිපැදිය යුතු සැටි..... 4

07. මෙලොව ප්‍රශංසාව හා මරණින් පසු ස්වර්ග සම්පත්තිය ලබන තැනැත්තා 5

08. යසස් ලබන තැනැත්තා..... 6

09. සංග්‍රහ සතර..... 7

10. අගති සතර 9

11. ධනය යන සිදුරු සය..... 9

12. මිනිසා ගේ විනාශයට හේතු.....10

13. ජනසන්ධානුශාසනය..... 12

14. ශෝක නො වීමේ හේතු..... 15

15. දහස බැගින් අගනා ගාථා සතර.....	15
16. ගෙන යා හැකි ධනය	17
17. ධර්ම වයඹාව	18
18. මිනිසුන් සුද්ධ වන හැටි	19
19. පරලොච්ච නො බිය විය යුත්තා.....	19
20. සතුරන් මැඩ පැවැත්විය හැකි තැනැත්තා	20
21. යුධාදියේ දී වුවමනා පුද්ගලයෝ.....	20
22. ප්‍රශංසා කළ යුතු බියසුල්ලා	21
23. දුර්ලභ පුරුෂයා	21
24. සැප ගෙන දෙන කරුණු දෙළොසක්.....	22
25. සැපයට හේතු සතරක්	23
26. මහත් සැපයක් ලබනු පිණිස කුඩා සැප හළ යුතු බව.	23
27. උතුම් කරුණු සතරක්	24
28. කරුණු සතරක්.....	24
29. දුර්ලභ කරුණු.....	24
30. කරුණු සතරක්.....	25
31. දිනුම්.....	25

32. නො දිනිය යුත්තෝ..... 26

33. රාග ද්වේෂ මෝහයෝ..... 27

34. බාලයාට සසර දික් බව..... 28

35. අවස්ථාව ඉක්මවීමෙන් තැවෙන්නට වන බව 28

36. සතුරන් ගේ වසඟයට පැමිණෙන තැනැත්තා 28

37. අනර්ථකාරී දෙයට වැඩෙන්නට නොදිය යුතු බව..... 28

38. කපටිකම් වලට කපටිකම් ඇති බව 30

39. කථා කිරීමේ දෝෂය. 31

40. දුෂ්ටයාට පරාක්‍රමය ම යෙදිය යුතු බව. 31

41. නැමිය යුත්තාට නැමිය යුතු බව ආදී කරුණු 31

42. සිතන හැටියට ම නො වන බව 32

43. යොදුන් සියයක් දුර දක්නා ගිජුලිහිණියා ළඟ තිබෙන දැන නො දක්නා බව . 32

44. ප්‍රමත්තයා පෙළෙන බව..... 33

45. සියල්ලම හොඳ හෝ නො හොඳ නො වන බව 33

46. නම් සොයන්නට ගිය පාපකයා..... 34

47. අළුත් සැපයුක් වලින් පරණ ඒවා වැසෙන බව 34

48. උඩඟු වීම මෝඩ කමක් බව 35

49. අනුන්ට හිංසා නො කළ යුතු බව 35

50. සිල් නැත්තනු ගේ උගත් කමෙන් වැඩක් නැති බව 36

ද්විතීය ශතකය.

51. මිත්‍රයන් ඇති බව අර්ථ සිඬියට හේතු වන බව..... 37

52. හැම දෙනම මිතුරු කර ගත යුතු බව 37

53. දුබල වූ මිතුරා ගේ උසස් බව 38

54. මිත්‍ර වන සැටි 39

55. අමිතුරන් ගේ ලකුණු 39

56. මිතුරා ගේ ලකුණු..... 40

57. මිත්‍රයන් වැනි සතුරෝ..... 43

58. සැබෑ මිතුරෝ..... 43

59. කලකාණ මිත්‍රයා. 44

60. නෙරපන කල්හි ද නො හළ යුතු කලකාණ මිත්‍රයා..... 44

61. නොයෙක් කරුණු වලට මිත්‍රයෝ..... 45

62. මිත්‍ර දෝහි කම 45

63. මිත්‍රයන්ට හිතවත් වීමේ අනුසස් 46

64. විපතේ දී මිත්‍රයන් ලබන හෝ ලබන අය 48

65. මිතුරුකම ලිහිල් වීමේ හේතු..... 49

66. මිත්‍ර හේදයේ හේතු..... 50

67. හෝ බිඳෙන මිතුරා 51

68. සත් පුරුෂයන් ගේ විරෝධය 51

69. මිත්‍රත්වය හෝ බිඳින්හෝ..... 51

70. කලාණ මිත්‍රයන් සේවනය කළ යුතු බව..... 52

71. මිනිසුන් ගේ අදහස් තේරුම් ගැනීම දුෂ්කර බව 54

72. හිතවතා දුර විසුයේ ද ළඟම බව..... 55

73. කේළාම් පිළිගැන්මෙන් වන විපත 55

74. හොඳ මිතුරන් ගේ ගුණ..... 56

75. නුවණැති සතුරා මෝඩ මිතුරාට වඩා හොඳ බව 59

76. සත්පුරුෂයා..... 59

77. තවුනිසා දෙවියන් ගේ සත්පුරුෂයා 60

78. අසත්පුරුෂයා ගුණ කිරීමෙන් සතුටු හෝ කළ හැකි බව..... 60

79. අසත්පුරුෂයාට කරන උපකාරයෙන් පලක් නැති බව 61

80. අසත්පුරුෂයා උපකාරකයා නසන බව 61

81. සත්පුරුෂයන්ට හා අසත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණ 62

82. ප්‍රථමෝපකාරයේ අගය..... 62

83. සත්පුරුෂයා සත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණය..... 63

84. කෙළෙහි ගුණ හෝ දන්නා හට උපකාරකයන් නැති වන බව..... 63

85. කෙළෙහි ගුණ හෝ දන්නහුගේ අර්ථයන් නැසෙන බව 63

86. සේවනය 64

87. කෙළෙහි ගුණ හෝ දන්නහු ගෙන් අන් විය යුතු බව..... 65

88. භජනය කළ යුතු අය 65

89. අසත් පුරුෂයන් ආශ්‍රය කිරීමේ හසුර 67

90. මිනිසුන් හැඳිනීම උෂ්කර බව 69

තෘතීය ශතකය

91. සේවනය කරනු ලබන තැනැත්තාට අනුව සේවකයා ගේ වර්තය හැඩගැසෙන බව 71

92. සත්පුරුෂයන් දැකීම හා අසත්පුරුෂයන් දැකීම 73

93. සත්පුරුෂ සේවනයේ අනුසස් 73

94. ඒක වයඹාව..... 75

95. විශ්වාස කළ යුතු හෝ කළ යුතු අය..... 76

96. රහස් 76

97. ඉල්ලීම..... 81

98. ආයතීයන් ගේ ඉල්ලීම..... 84

99. පැමිණි දුක කිය යුතු නො කිය යුතු අය. 85

100. අන්ට ලෝක ධර්මය 87

101. හැමදෙන ම නින්දා ලබන බව..... 88

102. නින්දා ප්‍රශංසා නිසා පණ්ඩිතයන් නො සැලෙන බව..... 88

103. සුව දුක් දෙකිනි නො සැලෙන තැනැත්තා..... 89

104. ශෝකය 89

105. නුවණැතියන් විපතේ දී නො තැවෙන බව. 90

106. මළුවන් ගැන හැඬීම නිෂ්චල බව..... 92

107. කො තනක සිටියත් කම්යෙන් නො මිදිය හැකි බව..... 94

108. කම්ය ආපසු කරකෙන බව. 94

109. නිවැරදි උතුමන්ට වරද කරන්නවුන් විසින් මෙලොව ම විපාක දැසක් ලබන බව 95

110. පාපය කුඩා යයි නො සිතිය යුතු බව..... 97

111. මෝඩයාට පවි මී පැණිසේ බව..... 97

112. විපාක දෙන තුරු පාපය සැඟවී තිබෙන බව..... 97

113. පාපය දුරු කළ යුතු අයුරු..... 98

114. ධර්මයෙන් පහ වූ තැනැත්තා පශ්චාත්තාප වන බව. 98

115. මූල නසා ගන්නෝ, ... 100

116. දෙලොව ම සතුවූ වන තැනැත්තා. 100

117. ආත්මය රැකිය යුතු බව..... 101

118. තමා විසින් ම තමා කාලකණ්ණියකු කර ගන්නා බව. 101

119. තමාට වඩා ප්‍රිය දෙය උසස් නො වේ..... 101

120. සැම ප්‍රිය දෙයකට ම වඩා ආත්මය උතුම් බව 102

121. තමාට අහිත දෑ කිරීම පහසු බව. 103

122. සත්පුරුෂයාට හොඳත් අසත්පුරුෂයාට හරකත් කිරීම පහසු බව..... 103

චතුර්ථ ශතකය

123. අත්දැටු වියඪී ඵලය 105

124. කරන දෙය හොඳට ම කළ යුතු බව. 106

125. කළ යුත්ත අද ම කළ යුතු බව..... 107

126. අලසයා හිසා ඔහු ඇසුරු කරන්නා ද පිරිහෙන බව. 107

127. පළමුකොට කළ යුත්ත පසුවට තැබීමේ වරද.....108

128. සුළු කරුණු හිසා කළයුත්ත කල් නො තැබිය යුතු බව. 108

129. නැකැත් බලා කටයුතු පසු නො කළ යුතු බව. 108

130. නුවණැත්තා සුළු දෙයකින් ද පොහොසත් වන බව.....109

131. අනුන් මහන්සියෙන් සපයන දෙය පින් ඇත්තාට හිකම් ම ලැබෙන බව.....109

132. නො විමසා කිරීමේ වරද. 110

133. බැරි දෙය කරන්නට යාමෙන් වන විපත. 112

134. සිංහයකු වන්නට ගිය හිවලා.....112

135. සෙමින් කළ යුත්ත සෙමින් ද ඉක්මනින් කළ යුත්ත ඉක්මනින් ද කළ යුතු බව
..... 113

136. හීනයා සුළු දෙයින් ද මත් වන බව. 114

137. ධනය රැකෙන්නේ මත් නො වී සිටින තෙක් පමණ බව. 115

138. අනුපායයෙන් ධනය සෙවීමෙන් විපත් වන බව.....116

139. ධනයෙන් මිනිස් සිත උඩලු කරන බව.....116

140. අසත්පුරුෂයාගේ ධනය. 117

141. නුවණැත්තා ගේ ධනය. 117

142. ලෝභියා ගේ ධනය..... 118

143. සප්තායාඪී ධනය 119

144. නො විසිය යුත් තැන්..... 120

145. උපන් ගෙය නො හැරීමෙන් වූ විපත. 121

146. විදේශයේ දී පිලිපැදිය යුතු හැටි. 122

147. නුසුදුසු තනි හැසිරීමේ විපාකය..... 123

148. වැඩි හැටුම් හැරීම..... 123

149. වැඩි පද ගැසීම. 124

150. වැඩි කරුණි කිරීම. 124

151. අති පණ්ඩිත කම..... 125

152. වැඩි කථාව..... 125

153. මිනිසා ගේ කට්ටි ඇති කෙට්ටිය..... 127

154. නොඳ කථාව..... 127

155. නො මනා කතාවෙන් පසුතැවිලි වන බව..... 128

156. සත්‍යය ය..... 128

157. දෙමි ශි කියා නො දීම..... 129

158. බොරු කීමේ විපාක..... 130

159. බොරු කියන්නහුට නො කළ හැකි පවක් නැති බව..... 132

160. වරදක් නැත්තේ කාගේ ද? 132

161. නො වරදින එක ම පුද්ගලයා..... 132

162. ශුඬ පුද්ගලයා ගේ වරද මහත් සේ පෙනෙන බව..... 133

163. අනුන් ගේ වරද පෙනෙන්නාක් මෙන් තමා ගේ වරද නො පෙනෙන බව 133

164. අනුන් ගේ වරද සොයන්නාට කෙලෙස් වැඩෙන බව 133

165. අනුන්ගේ වැඩ ගැන නොබලා තමාගේ ම වැඩ බලා ගත යුතු බව..... 134

166. බැනුම් ඉවසිය යුතු බව..... 134

167. උතුම් ඉවසීම..... 135

168. යුධයකින් නො ලැබිය හැකි අර්ථයක් ඉවසීමෙන් ලැබිය හැකි බව..... 135

169. ඉවසීම පිළිබඳ දෙබසක්..... 136

පඤ්චම ශතකය

170. අති ලෝභය..... 141

171. වස්තූකාම ක්ලේශකාමයන් විසින් මඬනා ලද්දහුට පිලියමක් නැති බව 141

172. තෘෂ්ණාව ශෝකයට හා භයට හේතු වන බව..... 142

173. දහස බැගින් අගනා ගාථා අට..... 142

174. රස තෘණාව. 145

175. පරම රසය 146

176. පමණ දැන ආහාර ගත යුතු බව. 146

177. එක් බතක් වළඳනා බුන්මවාරින් වර්ණවත් වීමේ හේතු 147

178. ක්‍රෝධය 148

179. විවාදය. (ආරවුල) 149

180. ජය පරාජය දෙක ම යහපත් නො වන බව. 150

181. වෛරය..... 151

182. තමා මෙන් අන්‍යයන් ද සැලකිය යුතු බව. 152

183. සමගියේ බලය..... 152

184. දිවිහිමියෙන් පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කළේ ද බාලයා පණ්ඩිත නො වන බව ... 153

185. තමාගේ බාල බව දන්නා බාලයා පණ්ඩිත වන බව. 153

186. බාලයා ගේ ශිල්පශාස්ත්‍රඥනය ද අනර්ථය පිණිස වන බව..... 154

187. බාලයා ලබන යසසින් ද අනර්ථයක් ම කරන බව. 154

188. බාලයා යහපතක් කරමි ශී සිතා කරන්නේ ද අනර්ථයක් ම බව..... 154

189. මෝඩ මිතුරාට වඩා පණ්ඩිත සතුරා හොඳ බව..... 155

190. බාලයන් නො දැකීම ම යහපත් බව..... 155

191. ප්‍රාඥයා ගේ ලක්ෂණ..... 156

192. ආචාර ශීලාදියට වඩා ප්‍රඥාව ශ්‍රේෂ්ඨ බව..... 157

193. සිත..... 158

194. සොරකු සතුරකු කරන නපුරට වඩා නපුරක් නො මනා සිත කරන බව..... 158

195. මා පියාදීන් කරන යහපතට වඩා උසස් යහපතක් හොඳ හිත කරන බව ... 159

196. සිත නො පහන් කල්හි ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක නො පෙනෙන බව 159

197. සිත ප්‍රසන්න කල්හි ම ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක පෙනෙන බව..... 159

198. සිත ආරක්ෂා කරගෙන සිටින තැනැත්තා හට දුක් චිත්තට තැනක් නැති බව
..... 160

199. නො සිතන්නා විශේෂයට නො පැමිණෙන බව..... 160

200. දේව ධර්මයෝ..... 161

201. සාධු ධර්ම සතර..... 161

202. සාධු නර ධර්මය..... 162

203. නො මනා සතර දෙනෙක්..... 164

204. මහා බල සතරක්..... 165

205. පාප විතර්කයන් විසින් නුවණැතිගන් ද පෙළන බව..... 165

206. කවර ශිල්පයක් වුවත් දැන ගැනීම යහපත් බව..... 165

207. යහපත් ස්ත්‍රීන් දක්නට දෙවියන් ද පැමිණෙන බව. 166

208. සැමියකු නැති ස්ත්‍රීය නග්න බව..... 166

209. ස්ත්‍රීය ප්‍රකට වීමේ කරුණ..... 167

210. දෙවියන් පසසන ස්ත්‍රීය. 168

211. හින්දු කළ යුතු කරුණු තුනක්. 168

212. නෂ් ගෙවල නොතැබිය යුතු අය. 168

213. වැඩ සිදු නො වන වස්තු හා පුද්ගලයෝ. 169

214. ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට අවමන් කරන කරුණු අට. 169

215. ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට වරද කරන කරුණු නවය..... 170

216. භාය්‍යාවෝ සත් දෙන, වධක භාය්‍යාව..... 170

217. වෞර භාය්‍යාව. 171

218. ස්වාමි භාය්‍යාව..... 171

219. මාතෘ භාය්‍යාව..... 172

220. භගිනි භාය්‍යාව. 172

221. සඬි භාය්‍යාව. 173

222. දුග්‍ගි භාය්‍යාව..... 173

223. නිරයට යන භාය්‍යාවෝ..... 174

224. සුගතියට යන භාය්‍යාවෝ. 175

225. මළ චිකෙක් මළ චිකියක් හා වෙසෙන පවුල. 175

226. මළ හිමියකු හා දේවියක් වෙසෙන පවුල. 175

227. මළ චිකියක් දෙවියකු හා වෙසෙන පවුල. 176

228. දෙවියකු දේවියක හා වෙසෙන පවුල. 176

229. හිඟ ගෙයි විසිය යුතු අයුරු. 177

උත්තර පණ්ණාසකය

230. මාපියෝ. 180

231. දරුවෝ. 180

232. මාපියන් දරුවන් ගෙන් බලාපොරොත්තු වන කරුණු පස. 181

233. වැඩිමහලු පුත්‍රයා. 183

234. ගුරුන් හා මිත්‍රත්වය නො ඩිඳ ගත යුතු බව. 183

235. ගුරුවරයා උතුමකු බව. 184

236. නිග්‍රහ කොට අවවාද දෙන ගුරුන් ආදරයෙන් ඇසුරු කළ යුතු බව. 184

237. සත් පුරුෂයන්ට ප්‍රිය වූද, අසත්පුරුෂයන්ට අප්‍රිය වූද තැනැත්තා. 185

238. උතුමන් ගේ අවවාද නො පිළිගන්නා අය විපතට පැමිණෙන බව. 185

239. බුදුන් වහන්සේ ගේ අවවාදය පිළිගන්නවුන් සුවසේ නිවනට පැමිණෙන බව 186

240. මෝඩයාට කරන අවවාදය..... 186

241. තමා ගුණයෙහි පිහිටා ම අනුන්ට අවවාද කළ යුතු බව. 186

242. වැඩිමහල්ලන්ට ගරු කිරීම..... 187

243. ශ්‍රේෂ්ඨයන් අධාර්මික වන කල්හි සෙස්සන් ද අධාර්මික වන බව..... 188

244. ශ්‍රේෂ්ඨයන් ධාර්මික වන කල්හි සෙස්සන් ධාර්මික වන බව..... 188

245. අධිපතීන් විසින් පිළිපැදිය යුතු ආකාරය..... 189

246. උසස් බව පැවැත්විය හැකි ආකාරය..... 190

247. මහා බලය 191

248. කුඩා ය හි අවමන් නො කළ යුතු අය..... 192

249. දීමේ අනුසස්..... 192

250. නො දීමෙන් වන නපුර..... 193

251. දහසක් අගනා දීමනාව. 194

252. ක්‍රියාවෙන් මිස ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ නො වන බව..... 194

253. දෙලොව වැඩ ම සිදු කරන එක ධර්මය..... 196

254. අප්‍රමාදය නිවනට කරුණක් බව. 196

භාව සන්ත සහිත

බුද්ධ නීති සංග්‍රහය

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. නො වෙ අස්ස සකා බුද්ධි විනයො වා න විජ්ජති,
වනෙ අන්ධ මහීසො ච චරෙය්‍ය බහුකො ජනො.

2. යස්මා ච පනිධෙ කච්චේ ආචේරමිති සුසික්ඛිතා,
විනීත විනයා ධීරා චරන්ති සුසමාහිතා.

(7 නි. ගන්ධාර ජා.)

3. සබ්බ පාපස්ස අකරණං කුසලස්ස උපසම්පද,
සවිත්ත පරියොදපනං එතං බුද්ධානුසාසනං.

(දීඝ නි. මහාපදන සු.)

නුවණ ඇති කර ගත යුතු බව

(1) ලෝකයෙහි මනා කොට හැසිරිය හැකි වීමට තමන්ට ම හෝ නුවණ තිබිය යුතු ය. එසේ නැති නම් උගෙනීම හෝ තිබිය යුතු ය. ඒ දෙකින් එකකුදු නැති බොහෝ ජනයෝ වනයෙහි හැසිරෙන අන්ධ මීමන් සේ ලොව හැසිරෙති.

(2) උත්පත්තියෙන් පිහිටි නුවණ නැත ද ගුරුන් ගේ සම්පයෙහි උගෙනීමෙන් නුවණ ලැබූ පුද්ගලයෝ කලබල නැතිව ලොව මනා කොට හැසිරෙති.

බුද්ධානුශාසනය

(3) සියලු ම පව් නො කළ යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. තමන් ගේ සිත පිරිසිදු කර ගත යුතු ය. මේ කරුණු තුන බුදුවරයන් වහන්සේ ගේ අනුශාසනය ය.

- 4. ආරොග්‍ය මිච්ඡෙ පරමඤ්ච ලාභං
සීලඤ්ච වුච්චානුමතං සුතඤ්ච,
ධම්මානුචත්තී ච අලීනතා ච
අත්ථස්ස ද්වාරා පමුඛා ජලෙනෙ.

(එ.නි. අත්ථස්සද්වාර ඡා.)

- 5. උට්ඨාතා කම්ම ධෙය්‍යෙසු අප්පමත්තො විධානවා,
සමං කප්පෙති ජීවිකං සම්භතං අනුරක්ඛති.

- 6. සද්ධො සීලෙන සම්පන්නො වදඤ්ඤා විත මච්ඡරො,
නිච්චං මග්ගං විසොධෙති සොත්ථානං සම්පරාසිකං.

- 7. ඉච්චෙනෙ අට්ඨ ධම්මා ච සද්ධස්ස ඝරමෙසිනො,
අක්ඛාතා සච්ච නාමෙන උභයත්ථ සුඛාවහා.

(අංගුත්තර අට්ඨක නි.)

පොහොසත්වීමේ හේතු සය

(4) උතුම් ලාභය වූ නිරෝග බව ලැබිය යුතු ය. චාරිත්‍ර ශීලයෙහි පිහිටිය යුතු ය. ගුණනුවණින් වැඩි උතුමන්ගේ අනුශාසනා ලැබිය යුතු ය. උගත් කම ඇති කර ගත යුතු

ය. ධර්මයට අනුව හැසිරිය යුතු ය. අනලස විය යුතු ය.
මේ සය දියුණුවේ උසස් හේතුහු ය.

දෙලොව වැඩ පිණිස පවත්නා කරුණු අට

(5-6-7) වැඩ කිරීමේ දී නො පසුබස්නා වියහියෙන් යුක්තවීම ය, ප්‍රමාද නො වූ සුදුසු කලට කටයුතු යොදා ගැනීම ඇතියකු වීම ය, අය වැය දෙක සලකා සමව ජීවිතාව කිරීම ය, ලැබූ ධනය විනාශ වන්නට නොදී ආරක්ෂා කර ගැනීම ය, ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්ත වීම ය, සීලයෙන් යුක්ත වීම ය, නො මසුරු වීම ය, පරලොව සැපලැබීමේ මාර්ගය පිරිසිදු කර ගත හැකි නුවණ ඇති කර ගැනීම ය යන මේ අට ගිහි ගෙයි වාසය කරන්නා වූ තැනැත්තාහට සත්‍ය වශයෙන් ම දෙලොව වැඩ සැලසෙන කරුණු ය.

8. පණ්ඩිතො සීලසම්පන්නො ජලමග්ගී ච භාසති,
භොගො සංහරමානස්ස භමරස්සේ ච ඉරියතො,
භොගා සන්නිවයං යන්නි වම්මිකො වූපවියති.

9. එවං භොගෙ සමාහත්වා අලමත්තො කුලෙ ගිහි,
චතුරා විහජේ භොගෙ ස වෙ මිත්තානි ගන්ථති.

10. එකෙන භොගෙ භුඤ්ජෙය්‍යා ද්විති කම්මං පයොජයෙ,
චතුත්ථං ච නිධාපෙය්‍යා ආපදසු භවිස්සති.

(දීඝ නි. සීගාල සු.)

ධනය රැස් කළ යුතු ආකාරය

(8) පණ්ඩිත වූ සිල්වත් වූ තැනැත්තේ කඳු මුදුනක ඇවිලෙන ගින්නක් සේ ජනයා අතර බබලයි. මල් නොතලා රොන් ගෙන මී බිඳින්නා වූ බඹරා මෙන් අනුන් නො පෙළා දැහැමින් සෙමෙන් වියඹී කරන්නා වූ තැනැත්තා හට තුඹසක් බැඳෙන්නාක් මෙන් ධනය රැස් වන්නේ ය.

ධනය ගැන පිළිපැදිය යුතු සැටි

(9-10) ධන සැපයීමට සමථී වූ තැනැත්තා විසින් මෙසේ ධනය සපයා ඒවා සතරට බෙදිය යුතු ය. ඉන් එක් කොටසකින් තමා ප්‍රයෝජනය ගත යුතු ය. දෙකොටසක් කමිාන්තවලට යෙදිය යුතු ය. විපතකදී ගැනීමට එක් කොටසක් ඉතිරි කර ගත යුතු ය. එසේ කරන්නා වූ තැනැත්තා හට අන්‍යයන් හා මිත්‍රත්වය පවත්වා ගත හැකි වන්නේ ය.

- 11. මාතෘ පිතු කිව්වකරො පුත්තදර හිතො සද,
අත්තො ජනස්ස අත්ථාය යො චස්ස අනුජ්චිනො.
- 12. උභින්නං යෙව අත්ථාය වදඤ්ඤා හොති සීලවා,
ඤ්ඤිතං පුබ්බපෙනානං දිට්ඨධම්මෙ ච ජිවිතං.
- 13. සමණානං බ්‍රාහ්මණානං දෙවතානඤ්ච පණ්ඩිතො,
චිත්ති සඤ්ජනනො හොති ධම්මේන සර මාවසං.
- 14. සො කරිත්වාන කල්‍යාණං පුජ්ජො හොති පසංසියො,

ඉබෙ ව නං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ පමොදති.

(අංගුත්තර පංචක නි.)

**මෙලොව ප්‍රශංසාව හා මරණීන් පසු
ස්වර්ග සම්පත්තිය ලබන තැනැත්තා**

(11-12-13-14) ධර්මයෙන් ගිහි ගෙයි වෙසෙන පණ්ඩිත වූ යමෙක් මාපියන්ගේ වැඩ කරන්නේ වේ ද, හැම කල්හි ම අඹුදරුවන්ට හිතවත් වේ ද, අඹුදරුවෝ ය, තමා නිසා ජීවත් වන කම්කරුවෝ ය යන දෙකොටසගේ ම යහපත පිණිස ඔවුන් ගේ ඕනෑ එපා කම් සලකන්නේ වේ ද, සිල්වත් වේ ද, සුදුසු පරිදි සංග්‍රහ කිරීමෙන් ජීවත් වන නැයන්ට ද පින්පෙත් දීමෙන් පරලෝ සැපත් නැයන්ට ද, ප්‍රත්‍යය පිරිනැමීමෙන් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ද, පින්පෙත් දීම ආදියෙන් දෙවියන්ට ද සතුට ඇති කරන්නේ වේ ද, හෙතෙමේ එසේ යහපත කොට පූජ්‍ය වන්නේ ය. ප්‍රශංසාර්ථ වන්නේ ය. මෙලොව දී ඔහුට පණ්ඩිතයෝ පසසති. මරණින් පසු හේ ස්වර්ගයේ සතුටු වේ.

- 15. භුක්තා භොගා භතා භව්වා විනිණ්ණා ආපදසු මෙ,
උද්ධග්ගා දක්ඛිණා දින්නා අථො පඤ්ච බලිකතා,
උපට්ඨිතා සීලවන්තො සඤ්ඤතා බ්‍රහ්මචාරයො.
- 16. යදන්ථං භොගං ඉච්ඡෙය්‍ය පණ්ඩිතො ඝර මාවසං,
සො මෙ අත්ථො අනුප්පත්තො කතං අනනුතාපියං.
- 17. එතං අනුස්සරං මච්චො අරියධම්මෙ ධීතො නරො,

ඉබෙ ව නං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ පමොදති.

(අංගුත්තර චතුක්ක නි.)

- 18. පණ්ඩිතො සීලසම්පන්නො සණ්භො ච පටිභාණවා,
නිවාත චුත්ති අත්ථද්ධො තාදිසො ලභතෙ යසං.

(15-16-17) ලැබූ ධනය නොකා නොබී සඟවා තබා ගෙන සිටි අපතේ යන්නට නො හැර එයින් ගත හැකි ප්‍රයෝජනය ගත්තා වූ ද, තමා විසින් පෝෂණය කළ යුතු මාපියාදීන් ඒ ධනයෙන් පෝෂණය කළා වූ ද, ධනය නො නැසී පැවැත්වීමට ආරක්ෂාව පිහිටුවා ගත්තා වූ ද, දෙවිලොව යාමට හේතු වන දන් පින් කළා වූ ද, නෑයෝ ය, ආගන්තුකයෝ ය, මිය පරලොව ගියෝ ය, රජවරු ය, දේවතාවෝ ය යන පස් කොටසකට දිය යුතු දෑ දුන්නා වූ ද, සිල්වතුන්ට උපස්ථාන කළා වූ ද, තැනැත්තා හට නුවණැතියකු විසින් යමක් සඳහා ධනය සෙවිය යුතු ද ඒ සියල්ල මා විසින් කරන ලද්දේ ය යි සතුටු වන්නට ලැබෙන්නේ ය. ඒ තැනැත්තා හට නුවණැත්තෝ පසස්නාහ. මරණින් මතු හෙතෙමේ ස්වර්ගයේ සතුටු වන්නේ ය.

යසස් ලබන තැනැත්තා

- (18) පණ්ඩිත වූ ද, සිල්වත් වූ ද, මෘදු වූ ද, වැටහීම ඇත්තා වූ ද, උඩගු නො වූ ද තැනැත්තේ යසස් ලබා.

- 19. උට්ඨානකො අනලසො ආපදසු න වෙධති
අච්ඡද්ද චුත්ති මෙධාවී තාදිසො ලභතෙ යසං.

- 20. සඞ්ගාභකො මිත්තකරො වදඤ්ඤා විතමච්ඡරො,
නෙතා විනෙතා අනුනෙතා තාදිසො ලභතෙ යසං.
- 21. දනඤ්ච පෙය්‍යවජ්ජඤ්ච අත්ථවරියා ව යා ඉධ,
සමානත්තතා ව ධම්මේසු තත්ථ තත්ථ යථාරහං
එතෙ ඛො සඞ්ගහා ලොකො රථස්සාණි ව යායතො.
- 22. එතෙ ව සඞ්ගහා නාස්සු න මාතා පුත්තකාරණා,
ලභෙථ මානං පූජං වා පිතා වා පුත්ත කාරණා.

(19) වීයාවත් වූ ද, අනලස වූ ද, විපතෙහි කම්පා නොවන්නා වූ ද, නොකඩ කොට වැඩ කරන්නා වූ ද, ස්ථානෝචිත ප්‍රඥව ඇත්තා වූ ද, තැනැත්තේ යසස් ලබා.

(20) වතුර් සංග්‍රහ වස්තුවෙන් සංග්‍රහ කරන්නා වූ ද, මිත්‍රයන් ඇති කර ගන්නා වූ ද, මිතුරන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්නා වූ ද, නො මසුරු වූ ද, අන්‍යයන්ට අථීයෙන් ධම්මීයෙන් අනුශාසනය කරන්නා වූ ද තැනැත්තේ යසස් ලබා.

සංග්‍රහ සතර

(21) දීම ය, ප්‍රිය වචන ය, දියුණුව පිළිබඳ කථාව ය, අනෙකා දුක් විඳිත් දී තමා සැප නො විඳ අන්‍යයන් හා සුවදුක් දෙක්හි සම ව පැවැත්ම ය යන මේ සතර සංග්‍රහය ගමන් කරන කරත්තයකට කඩ ඇණය මෙන් ලෝකයට උපකාරක ය.

(22) මේ සංග්‍රහයේ ලොව නැත්තාහු නම් මව පුතා ගෙන් සිතින් ආදර කිරීමක් හෝ පූජාවක් හෝ නො ලබන්නී ය. පියා ද පුතා ගෙන් නො ලබන්නේ ය.

23. යස්මා ච සඞ්ගහෙ එතෙ සමවෙක්ඛන්ති පණ්ඩිතා,
තස්මා මහත්තං පප්පොන්ති පාසංසා ච
භවන්ති තෙ,
(සිඟාල සුත්තං)

24. ඡන්ද දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං
අති වත්තති,
නිහියති තස්ස යසො කාලපක්ඛෙව චන්දිමා

25. ඡන්ද දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං නාති වත්තති,
ආපුරති තස්ස යසො සුක්ක පක්ඛෙව චන්දිමා.
(සිඟාල සුත්තං)

26. ඡ ලොකස්මිං ඡ්ද්දනි යන්ථ විත්තං න තිට්ඨති,
ආලස්සං ච පමාදෙ ච අනුට්ඨානං අසඤ්ඤමො,
නින්ද තන්දිති තෙ ඡ්ද්දේ සම්බසො නං විචජ්ජයෙ,
(සංයුත්ත නි.)

(23) යම් හෙයකින් පණ්ඩිතයෝ මේ සංග්‍රහයන් මනා කොට කෙරෙත් ද එ බැවින් ඔව්හු මහත් බවට පැමිණෙති. ප්‍රශංසාවට ද භාජන වෙති.

අගති සතර

(24) ඡන්දයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ හයින් හෝ මෝහයෙන් හෝ යමෙක් ධර්මය ඉක්මවා ද ඔහු ගේ යසස කාලපක්‍ෂයෙහි චන්ද්‍රයා මෙන් පිරිහෙන්නේ ය.

(25) ඡන්දයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ හයින් හෝ මෝහයෙන් හෝ යමෙක් ධර්මය නො ඉක්මවා ද ඔහු ගේ යසස ශුක්ලපක්‍ෂයෙහි චන්ද්‍රයා මෙන් වැඩෙන්නේ ය.

ධනය යන සිදුරු සය.

(26) ධනය නො සිටින සිදුරු සයකි. ඒවා නම් අලස බව ය, ප්‍රමාදය ය, වැඩ කිරීමේ වියරී නැති බව ය, ආචාර ශීලයෙන් තොර බව ය, නිදි බහුල බව ය, ආගන්තුක අලස බව ය යන මොහු ය. ඒවා සචාකාරයෙන් දුරු කළ යුතු ය.

27. උස්සුරසෙය්‍යා පරදර සෙවනං
වෙරප්පසඛිගො ච අනත්ථතා ච,
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
එතෙ ඡ ධානා පුරිසං ධංසයන්ති.

28. පාපමිත්තො පාපසඛො පාප ආචාර ගොචරො,
අස්මා ලොකා පරමිතා ච උභයා ධංසතෙ නරො.

29. අක්ඛිත්තියො වාරුණි නචචගීතං
දිවා සොප්පං පාරිවරියා අකාලෙ,
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච

එතෙ ඡ යානා පුරිසං ධංසයන්ති.

- 30. අක්කෙහි දිබ්බන්ති සුරා පිචන්ති
සන්තින්ථියො පාණ සමා පරෙසං,
නිහින සෙවී න ච වුද්ධසෙවී
නිහියති කාලපක්කෙ ච චන්දිමා
-

මිනිසා ගේ විනාශයට හේතු.

(27) හිරු උදාවන තෙක් නිදීම ය, පරදර සේවනය ය, අනුන්ට වෛර කිරීම ය, අනර්ථය පිණිස පවත්නා ක්‍රියා කිරීම ය, පාපමිත්‍ර සේවනය ය, තද මසුරුකම ය යන මේ කරුණු සය මිනිසා විනාශ කරන්නේ ය.

(28) නො මනා මිතුරන් හඡනය කරන්නා වූ නොමනා වැඩ කරන්නා වූ සුරාපාන ස්ථානාදී නො මනා තැන්වල හැසිරෙන්නා වූ තැනැත්තේ මෙලොව පරලොව දෙකින් ම පිරිහෙන්නේ ය.

(29) සුදුව හා නුසුදුසු ස්ත්‍රී සේවනය ය, මත්පැන් පානයෙහි හා නෘත්‍යගීතයෙහි ඇලීම ය, දහවල් නිදීම ය, නොමනා වැඩ සඳහා නො කල්හි ඇවිදීම ය, නො මනා මිතුරන් ඇති බව ය, තද මසුරු බව ය යන මේ කරුණු සය මිනිසා නසන්නේ ය.

(30) යමෙක් පසැටයෙන් ක්‍රීඩා කෙරේ ද හෙවත් සුදුවෙහි යෙදේ ද, සුරා පානය කෙරේ ද, ප්‍රාණය වැනි අනුන් ගේ ස්ත්‍රීන් සේවනය කෙරේ ද, ගුණහීනයන් සේවනය කෙරේ ද, වෘද්ධයන් සේවනය නො කෙරේ ද හෙතෙමේ කාලපක්ෂයෙහි වන්දයා මෙන් පිරිහේ.

- 31. යො වාරුණි අධනො අකිඤ්චනො
පිපාසො පිචං පපාගනො
උදක මිච ඉණං විගාහති
අකුලං කාහති ඛිජ්ජ මත්තනො.
- 32. න දිවා සොජ්ජන සිලෙන රත්ති නුට්ඨාන දස්සිනා
නිච්චං මත්තෙන සොණ්ඨෙත සක්කා ආචසිතුං ඝරං
(සිඟාල සුත්ත.)
- 33. දස ඛලු ඉමානි ඨානානි යානි පුබ්බෙ අකරිත්වා,
ස පච්ඡා මනුතජ්ජති ඉච්චේවාහ ජනසන්ධො.
- 34. අලද්ධා විත්තං තජ්ජති පුබ්බෙ අසමුදනිතං,
න පුබ්බෙ ධන මෙසිස්සං ඉති පච්ඡා නුතපත්ති.

(31) ධනය නැති පරිභෝග්‍යපකරණ නැති යමෙක් සුරාවට ලොල් ව සුරාපානයට පටන් ගත්තේ වේ නම්, හෙ තෙමේ වතුරට යට වන්නාක් මෙන් ණයට යට වී තමාගේ පවුල පිරිහෙවන්නේ ය.

(32) දවල් නිදන ස්වභාවය ඇත්තා වූ, රාත්‍රියෙහි නො නැගී සිටින ස්වභාවය ඇත්තා වූ, නිතර මත්වන ස්වභාවය ඇත්තා වූ සුරාවට ලොල් වූ තැනැත්තා හට ගිහි ගෙයි නො විසිය හැකි ය.

ජනසන්ධානුශාසනය.

(33) මෙම කරුණු දසය කලින් නො කරන්නා වූ තැනැත්තා හට පසුව තැවෙන්නට වේය යි මහ බෝසත් ජනසන්ධ රජතුමා අනුශාසනය කෙළේ ය.

(34) ධනය සැපයිය හැකි තරුණ කාලයේදී ධනය නො සැපයූ තැනැත්තෝ මම පෙර වැඩ කළ හැකි කාලයේ දී ධනය සපයා නො ගනිමි' යි මහලු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

35 සකාරූපං පුරෙ සන්නං මයා සිප්පං න සික්ඛිතං,
කච්ඡා චුත්ති අප්පසිප්පස්ස ඉති පච්ඡානුතප්පති.

36. කුටවෙදී පුරෙ ආසිං පිසුණො පිට්ඨිමංසිකො
චණ්ඩො ච ඵරුසො වාසිං ඉති පච්ඡානුතප්පති.

37. පාණාතිපාතී පුරෙ ආසිං ලුද්දෙ වා පි අනාරියො
භුතානං නා පවායිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.

38. බහුසු වත සන්තිසු අනාපාදසු ඉත්ථිසු,
පරදුරං අසෙවිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.

39. බහුමිහි වත සන්තමිහි අන්තපානෙ උපට්ඨිතෙ,
න පුබ්බෙ අදදිං දුතං ඉති පච්ඡානුතප්පති.

(35) බාලකාලයේ දී ශිල්පයක් නුගත් තැනැත්තේ පෙර පුළුවන්කම තිබියදී මා විසින් ශිල්ප නුගන්නා ලද්දේ ය, ශිල්ප නොදත් තැනැත්තා හට ජීවත්වීම අපහසු යයි මහලු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(36) පෙර මම කපටිකම් කෙළෙමි ය, කේලාම් කියන්නෙක් වීම ය, අල්ලස් ගන්නක් වූයෙමි ය, නපුරෙක් වූයෙමි ය යි ඒවා කළ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(37) මම පෙර සතුන් මරන්නෙක් වූයෙමි ය, නපුරෙක් වූයෙමි ය, පව් කම් කරන්නෙක් වූයෙමි ය, සත්ත්වයන් කෙරෙහි හොඳ හිත නො පැවැත්වූයෙමි ය යි එසේ කළ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(38) ලෝකයෙහි සැමියන් නැති ස්ත්‍රීන් බොහෝ සිටිය දී මම පරදර සේවනය කෙළෙමි යි පරදර සේවනය කළ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(39) බොහෝ ආහාරපානයන් ඇති ව සිට මම දන් නුදුන්නෙමි යි නුදුන් තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

40. මාතරං පිතරඤ්චාපි ජිණ්ණකං ගත යොබ්බනං,
පහු සන්තො න පොසිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.

41. ආචරිය මනුසත්ථාරං සබ්බ කාම රසා හරං,
පිතරං අතිමඤ්ඤිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.

42. සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙ චා පි සීලවන්තෙ බහුස්සුතෙ,
න පුබ්බෙ පයිරූපාසිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.

- 43. සාධු හොති තපො විණ්ණො සන්තො ච පයිරූපාසිතො,
න ච පුබ්බේ තපො විණ්ණො ඉති පච්ඡානුතප්පති.
- 44. යො ච එතානි ධානානි යොනිසො පටිපජ්ජති,
කරං පුරිස කිච්ඡානි ස පච්ඡා නා නුතප්පති.

(12. නි, ජනසන්ධ ඡා.)

(40) මම පෙර කායබලය හා ධනබලයන් ඇති ව සිට ද මහලු වී දුබල ව විසූ මාපියන් පෝෂණය නො කෙළෙමි යි මාපිය උපස්ථානය නො කළ තැනැත්තේ පසු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(41) මාගේ ආවායඪී වූ ද අනුසාසක වූ ද කැමති සියලු රසයන් ගෙන දී මා පෝෂණය කළා වූ ද මාගේ පියාණන්ට මම අකීකරු වීමි යි එ සේ කළ තැනැත්තේ පසු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(42) උගත් සිල්වත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් මම පෙර ඇසුරු නො කෙළෙමි යි එසේ නො කළ තැනැත්තේ පසුව තැවෙන්නේ ය.

(43) සුවරිතයෙහි හැසුරුණේ නම් ඉතා මැනව, සත් පුරුෂයන් සේවනය කරන ලද්දේ නම් මැනව, මා ඒ එකකුත් නො කරන ලද්දේය යි ප්‍රමාද වූ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී පසු තැවෙන්නේ ය.

(44) යමෙක් මේ කරුණු දශය නුවණින් සම්පුණ් කෙරේ ද මිනිසකු විසින් කළ යුතු දැ සම්පුණ් කරගත්තා වූ හෙතෙමේ මහලු කාලයේ දී හා මරණාසන්නයේ දී නො පසුතැවෙන්නේ ය.

- 45. යස්සෙ තෙ චතුරො ධම්මා සද්ධස්ස සර මෙසිනො,
සච්චං ධම්මො ධිති වාගො ස වෙ පෙච්ච න සොචති.
(සුත්තනිපාත ආලවක සු.)
  - 46. සකි දෙව සුතසොම සබ්භි හොති සමාගමො,
සා නං සඞ්ගති පාලෙති නා සබ්භි බහු සඞ්ගමො.
  - 47. සබ්භිරෙ ච සමාසෙඨ සබ්භි කුබ්බෙඨ සන්ථවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤය සෙයොහා හොති න පාපියො.
  - 48. ජිරන්ති වෙ රාජරථා සුචිත්තා
අථො සරීරම්පි ජරං උපෙති.
සතඤ්ච ධම්මො න ජරං උපෙති
සන්තො හවෙ සබ්භි පවෙදයන්ති.
-

ශෝක හෝ විමේ හේතු

(45) යම් කිසි සැදහැවත් ගිහියකුට සත්‍යය ය, ධර්මය ය, ධර්මයාය ය, ත්‍යාගය ය යන මේ කරුණු සතර ඇත්තේ නම් ඔහුට මරණින් මතු ශෝක කරන්නට නො වන්නේ ය.

දහස බැඟින් අගනා ගාථා සතර

(46) සුතසෝම රජතුමාණෙනි, එක් වරෙක වුව ද සන්පුරුෂයන් හා සමාගමයක් වුව හොත් එය ඔහුට පිහිට වන්නේ ය. අසන්පුරුෂයන් හා කොතෙක් එක් වීම් සිදු වුව ද ඒවායින් පිහිටක් නො වන්නේ ය.

(47) සත්පුරුෂයන් හා එක් විය යුතු ය. මිතුරුකම් පැවැත්විය යුතු ය. සත්පුරුෂයන් ගේ ධර්මය දැනගැනීමෙන් යහපතක් ම වන්නේ ය. නපුරක් නො වන්නේ ය.

(48) මොනවට විසිතුරු කරන ලද රාජරථයෝ ද ඒකාන්තයෙන් දිරන්තාහ. ශරීරය ද දිරන්තේ ය. බුද්ධාදි සත්පුරුෂයෝ යම් නිව්වාණයක් ප්‍රකාශ කෙරෙත්ද ඒ නිවන කිසි කලෙක නො දිරන්තේ ය.

49. නහඤ්ච දුරෙ පඨවී ච දුරෙ
පාරං සමුද්දස්ස තදහු දුරෙ,
තතො භවෙ දුරතරා වදන්ති
සතඤ්ච ධම්මො අසතඤ්ච රාජ.

(80 නි. මහාසුතසෝම ඡා.)

50. ධඤ්ඤං ධනං රජතං ජාතරූපං
පරිග්ගහඤ්චා පි යදත්ථී කිඤ්චි,
දසා කම්මකරා පෙස්සා යෙ වස්ස අනුජීවිනො,
සබ්බං නාදය ගන්තබ්බං සබ්බං නිකඛිප්ප ගාමියං.

51. යඤ්ච කරොති කායෙන වාචාය උදවෙනසා
තඤ්භි තස්ස සකං භොති තඤ්ච ආදය ගච්ඡති,
තඤ්චස්ස අනුගං භොති ඡායා ච අනපායිති.

(49) අහස හා පොළොව ස්වභාවයෙන් එකිනෙකට බොහෝ දුර ය, සමුද්‍රයාගේ එතර හා මෙතර ද එකිනෙකට ඉතා දුර ය. රජතුමාණෙනි, ඒ හැමට ම වඩා සත් පුරුෂ ධර්මය හා අසත්පුරුෂ ධර්මය එකිනෙකට දුර ය.

ගෙන යා හැකි ධනය

(50) ධාන්‍ය ය ධනය ය රිදීය රන්ය තවත් ඇත්තා වූ වස්තුව ය යන සියල්ල ද දසයෝ ය කම්කරුවෝ ය පණිවිඩ කරුවෝ ය තවත් තමා නිසා ජීවත් වන්නෝ ය යන සෑම දෙන ම ද මරණින් ඔබ්බට නො ගෙන යා හැකි ය. මරණයේ දී සියල්ල ම හැර යා යුතු ය.

(51) කයින් හා වචනයෙන් ද සිතින් ද යමක් කෙරේ නම් එය ම ඒ තැනැත්තාට සත්‍ය වශයෙන් අයිති දෙය වෙයි. මරණින් ඔබ්බට ඔහු එ පමණක් ම ගෙන යයි. නො හැර ම අනුව එන ඡායාව මෙන් ඒ කමිය ම ඔහු අනුව යන්නේ ය.

52. තස්මා කරෙය්‍ය කල්‍යාණං නිවයං සම්පරායිකං,
පුඤ්ඤානි පරලොකස්මිං පතිට්ඨා භොන්ති පාණිනං.
(කෝසල සංයුත්ත.)

53. ධනං චජෙ යො පන අඛිග හෙතු
අඛිගං චජෙ ජීවිතං රක්ඛමානො,
අඛිගං ධනං ජීවිතඤ්චාපි සබ්බං
චජෙ නරො ධම්ම මනුස්සරන්තො.
(80 නි. මහා සුතසෝම ඡා.)

54. ධම්මො භවෙ රක්ඛති ධම්මචාරිං
ධම්මො සුචිණ්ණො සුඛමාවහාති,
එසානිසංසො ධම්මෙ සුචිණ්ණෙ
න දුග්ගතිං ගච්ඡති ධම්මචාරී.

(52) එ හෙයින් මතු වට පිහිට වන පින් රැස් කළ යුතු ය. සත්ත්වයන්ට පරලෙවිහි දී පිහිට වන්නේ පින් ය.

ධම් වයභාව

(53) ශරීරාවයවයන් රක්‍ෂා කරනු පිණිස බොහෝ ධනය වුව ද විශදම් කරන්නේ ය. ජීවිතය රකිනු පිණිස ශරීරාවයවයන් වුව ද පරිත්‍යාග කරන්නේ ය. ධම්ය සිහි කරන්නා වූ තැනැත්තේ එය රකිනු පිණිස ධනය ශරීරාවයවය ජීවිතය යන සියල්ල ම පරිත්‍යාග කරන්නේ ය.

(54) ධම්ය තෙමේ ධම්යෙහි හැසිරෙන තැනැත්තා රක්තේ ය. මනා කොට පිළිපදිනා ලද ධම්ය තෙමේ ඒ පුද්ගලයාට සැප ගෙන දෙන්නේ ය. ධම්යෙහි හැසිරෙන තැනැත්තේ දුර්ගතියට නො යන්නේ ය. එය ධම්යෙහි හැසිරීමේ ආනිසංසය ය.

55. නහි ධම්මො අධම්මො ච උභො සම විපාකිනො
අධම්මො නිරයං නෙති ධම්මො පාපෙති සුග්ගතිං
(20 නි. අයෝසර ජා.)

56. කම්ම විජ්ජා ච ධම්මො ච සීලං ජීවිත මුත්තමං
එතෙන මච්චා සුජ්ඣන්ති න ගොත්තේන ධනෙන චා
(දෙවතා සංයුත්ත.)

57. වාචං මනං ච පණ්දය සම්මා
කායෙන පාපානි අකුඛිබ්බානො,
බවිහන්ත පානං සර මාවසන්තො
සද්ධො මුදු සංවිභාගී වදඤ්ඤා

සඞ්ගාභකො සබ්ලො සණ්භවාචො
එත්ත ධීනො පරලොකං න භායෙ.

(11 නි. උදය ඡා.)

(55) ධම්මය ද අධම්මය ද යන දෙක සමාන විපාක ඇත්තේ නොවේ. අධම්මය සත්ත්වයා නරකයට ගෙන යන්නේ ය. ධම්මය සුගතියට පමුණුවන්නේ ය.

මිනිසුන් සුද්ධ වන හැටි

(56) කම්මය ය, ප්‍රඥාව ය, වියඝ්ඝමාධ්‍යාදී ධම්මය ය, සිල් ඇති උතුම් ජීවිතය ය යන මේවායින් මිනිසුන් ශුද්ධ වෙති. කුලයෙන් හෝ ධනයෙන් ශුද්ධ නො වෙති.

පරලොවට හොඳි විය විය යුත්තා

(57) කය වචන සිත යන තුන් දෙරින් ම පවී නො කළ යුතු ය. සැදුහැවත් වූ ද මෘදු වූ ද දෙන සුලු වූ ද ප්‍රතිග්‍රාහකයන් ගේ අදහස දැන ක්‍රියා කරන්නා වූ ද චතුර් සංග්‍රහ වස්තුවෙන් ජනයාට සංග්‍රහ කරන්නා වූ ද ප්‍රිය කථා ඇත්තා වූ ද මෘදු කථා ඇත්තා වූ ද කෙනකු විය යුතු ය. ඒ ගුණයන්හි පිහිටි සත්පුරුෂයාට පරලොව ගැන බිය වීමට කරුණක් නැත.

58. යස්සෙතෙ චතුරො ධම්මා වානරින්ද යථා තච,
සච්චං ධම්මො ධිති වාගො දීට්ඨං සො අතිවත්තති.

(1 නි. වානරින්ද ඡා.)

- 59. යස්ස එතෙ තයො ධම්මා වානරින්ද යථා තව,
දක්ඛියං සුරියං පඤ්ඤං දිට්ඨං සො අනිච්ඡත්ති.
(1 නි. තයෝධම්ම ජා.)
- 60. උක්කට්ඨෙ සුර මිච්ඡන්ති මන්තිසු අකුතුහලං
පියෙ ච අන්තපානමිති අත්ථෙ ජාතෙ ච පණ්ඩිතං.
(1 නි. මහාසාර ජා.)

සතුරන් මැඩ පැවැත්විය හැකි තැනැත්තා

(58) වානරේන්ද්‍ර, ඔබට මෙන් යමකුට සත්‍යය ය, ඒ ඒ දෙයෙහි තතු දත හැකි ප්‍රඥාව ය, නො පසුබස්නා වීයථීය ය, ආත්ම පරිත්‍යාගය ය යන මේ ධර්ම සතර ඇත්තේ නම් හේ සතුරන් මැඩ ජය ගන්නේ ය.

(59) වානරේන්ද්‍ර, යමකුට ක්‍රියාවෙහි දැක්‍ෂ බවය, නිර්භීත බවය, නුවණ ය යන මේ කරුණු තුන ඇත්තේ නම් හෙ තෙමේ සතුරන් දිනන්නේ ය.

යුධාදියේ දී වුවමනා පුද්ගලයෝ.

(60) යුධයක් පැමිණි කල්හි නිර්භීත පුද්ගලයකු කැමති වන්නාහ. කළ යුතු නො කළ යුතු දෙයක් පිළිබඳ මන්ත්‍රණයක් ඇති වූ කල්හි කාරණය නො බිඳින යහපත් කථා ඇති මන්ත්‍රී කෙනකු කැමති වන්නාහ. ආහාරපාන ලත් කල්හි ප්‍රිය පුද්ගලයන් කැමති වන්නාහ. ගැඹුරු කරුණක් ඇති වූ කල්හි පණ්ඩිතයකු කැමති වන්නාහ.

61. යො පාණ භුතෙසු අහෙය්යං චරං.

පරුපවාද න කරොති පාපං,
හීරුං පසංසන්ති න තත්ථ සුරං
භයා හි සන්තො න කරොති පාපං.

(සංයුක්ත නිකාය)

62. දුල්ලභො පුරිසාපඤ්ඤො න සො සබ්බත්ථ ජායති,
යත්ථ සො ජායතෙ ධීරො තං කුලං සුඛමෙධති.

(ධ. බුද්ධ වග්ග.)

63. අත්ථමිති ජාතමිති සුඛා සභායා
තුට්ඨි සුඛා යා ඉතරීතරෙන,
පුඤ්ඤං සුඛං ජීවිත සඛ්ඛයමිති
සබ්බස්ස දුක්ඛස්ස සුඛං පභාණං.

ප්‍රශංසා කළ යුතු බියසුල්ල

(61) සත්ත්වයන්ට හිංසා නො කරමින් හැසිරෙන යමෙක් පරුපවාදයට බියෙන් පවී නො කෙරේ ද මේ කාරණයෙහි ලා බියසුල්ලාට ම පණ්ඩිතයෝ පසසති. ශූරයාට නො පසසති. සත්පුරුෂයෝ බිය නිසා පවී නො කරති.

දුර්ලභ පුරුෂයා

(62) පුරුෂජානේයයන් ගේ පහළවීම දුර්ලභ ය. යම් තැනක හෙතෙම උපන්නේ නම් ඒ කුලය එයින් සැපතට පැමිණෙන්නේ ය.

සැප ගෙන දෙන කරුණු දෙළොසක්

(63) කළ යුත්තක් පැමිණි කල්හි යහළුවන් ඇති බව සැපයෙකි. ලද දෙයින් සතුටුවීම සැපයෙකි. ජීවිත කෙළවරේ දී පින් ඇති බව සැපයෙකි. සියලු දුක් නසන අර්හත් ඵලය සැපයෙකි.

64. සුඛා මත්තෙයානා ලොකෙ අපො
පෙත්තෙයානා සුඛා,
සුඛා සාමඤ්ඤානා ලොකෙ අපො බ්‍රහ්මඤ්ඤානා සුඛා.

65. සුඛං යාව ජරා සීලං සුඛා සද්ධා පතිට්ඨිතා,
සුඛො පඤ්ඤාය පටිලාභො පාපස්සාකරණං සුඛං.
(ධ. නාග වග්ග.)

66. සුඛො බුද්ධානමුප්පාදෙ සුඛා සද්ධම්ම දෙසනා
සුඛා සඛ්ඝස්ස සාමග්ගී සමග්ගානං තපො සුඛො.
(ධ. බුද්ධ වග්ග.)

67. මත්තා සුඛ පරිච්චාගා පස්සෙ වෙ විපුලං සුඛං,
වජෙ මත්තා සුඛං ධිරො සම්පස්සං විපුලං සුඛං.
(ධ. පකිණ්ණක වග්ග.)

(64) ලෝකයෙහි මවට උපස්ථාන කරන බව ද සැපයට කරුණකි. පියාට උපස්ථාන කරන බව ද සැපයට කරුණකි. පැවිද්දන්ට උපස්ථාන කරන බව ද සැපයට කරුණකි. පව් දුරු කළ බුදු පසේබුදුවරයන්ට බුද්ධශ්‍රාවකයන්ට උපස්ථාන කිරීම ද සැපයට කරුණකි.

(65) ශීලය ජරාව දක්වා ම සැපයට කරුණෙකි. මනා කොට පිහිටි ශ්‍රද්ධාව සැපයට කරුණෙකි. ප්‍රඥාව ලැබීම සැපයට කරුණෙකි. පව් නො කිරීම ද සැපයට කරුණෙකි.

සැපයට හේතු සතරක්

(66) බුදුවරයන් වහන්සේලා ගේ ඉපදීම සැපයට කරුණෙකි. සදහම් දේශනය සැපයට කරුණෙකි. සඞ්ඝයා ගේ සමගිය සැපයට කරුණෙකි. සමගි වූවන්ට තපස සැප එළවන්නේ ය.

මහත් සැපයක් ලබනු පිණිස කුඩා සැප හළ යුතු බව.

(67) කුඩා සැප හැර දැමීමෙන් මහත් වූ සැප ලැබිය හැකි බව දක්නේ නම් නුවණැත්තේ මහත් වූ සැප ලැබීම පිණිස ඒ ඒ වේලාවට ලැබිය හැකි කුඩා සැප හරනේ ය.

68. ආරොග්‍ය පරමා ලාභා සන්තුට්ඨි පරමං ධනං,
විස්සාසා පරමා ඤාතී නිබ්බානං පරමං සුඛං.
(ධ. සුඛ වග්ග.)

69. සද්ධිධ විත්තං පුරිසස්ස සෙට්ඨං
ධම්මො සුචිණ්ණො සුඛමාවහාති,
සච්චං හවෙ සාදුතරං රසානං
පඤ්ඤ ජීවිං ජීවිතමාහු සෙට්ඨං.
(සංයුත්ත.)

70. කිච්ඡො මනුස්ස පටිලාභො කිච්ඡං මච්චාන ජීවිතං,
කිච්ඡං සද්ධම්ම සවනං කිච්ඡො බුද්ධානමුප්පාදො.

උතුම් කරුණු සතරක්

(68) නිරෝග බව උතුම් ලාභයෙකි. ලද දෙයින් සතුටු වන බව උතුම් ධනයෙකි. නො නෑ වුව ද විශ්වාසයා උතුම් නෑයා ය. නිවන උතුම් සෑපය ය.

කරුණු සතරක්

(69) ශ්‍රීඬාව මිනිසාට උතුම් ධනයෙකි. මනා කොට කරන ලද කුසල ධර්මය සෑප ගෙන දෙන්නේ ය. සත්‍යය රසයන් අතුරෙන් උතුම් රසයෙකි. නුවණින් ජීවත් වන්නාහු ගේ ජීවිතය ශ්‍රේෂ්ඨ ය.

දුර්ලභ කරුණු

(70) මනුෂ්‍යාත්මය දුර්ලභ ය. මිනිසා ගේ ජීවිතය අමාරුවෙන් පැවැත්විය යුත්තෙකි. දහම් අසනු ලැබීමත් දුර්ලභ ය. බුදුවරයන් ගේ ඉපදීම ද දුර්ලභ ය.

71. සීලං යාව ජරා සාධු සද්ධා සාධු පතිට්ඨිතා,
පඤ්ඤා නරානං රතනං පුඤ්ඤං චොරෙහි දුහරං.
(දේවතා සංයුක්ත.)

72. අක්කොධෙන ජීනෙ කොධං අසාධුං සාධුනා ජීනෙ,
 ජීනෙ කදරියං දුනෙන සච්චෙනාලිකවාදිනං.
 (ධ. කෝඨ වග්ග.)

73. සබ්බදුනං ධම්මදුනං ජිනාති
 සබ්බ රසං ධම්මරසො ජිනාති,
 සබ්බං රතිං ධම්මරතිං ජිනාති
 තණ්හක්ඛයො සබ්බ දුක්ඛං ජිනාති
 (ධ. තණ්හා වග්ග.)

කරුණු සතරක්

(71) ශීලය ජරාව දක්වා ම හොඳ ය. මනා කොට පිහිටි ශ්‍රඬාව හොඳ ය. ප්‍රඥාව මිනිසුන්ට රත්නයෙකි. පින් සොරුන්ට නො ගත හැකි ය.

දිනුම්

(72) ක්‍රෝධ නො කිරීමෙන් මෙන් කිරීමෙන් ක්‍රෝධ කරන්නා ගෙන් ජය ගත හැකි ය. හොඳ කිරීමෙන් නරක මිනිසා ගෙන් ජය ගත හැකි ය. දීමෙන් මසුරාගෙන් ජය ගත හැකි ය. සත්‍යයෙන් බොරුකාරයා ගෙන් ජය ගත හැකි ය.

(73) ධර්මදනය සියලු දනයන් දිනන්නේ ය. ධර්මසය අන් සියලු රසයන් දිනන්නේ ය. ධර්මශ්‍රවණාදි වශයෙන් ඇතිවන ධර්මය

පිලිබඳ වූ ප්‍රීතිය සියලු ප්‍රීතීන් දිනන්නේ ය. තෘෂ්ණාක්‍ෂය සඞ්ඛ්‍යාත නිව්‍යාණය සියලු දුක් දිනන්නේ ය.

74. න සො රාජා යො අජෙය්‍යං ජිනාති
න සො සධා යො සධාරං ජිනාති,
න සා භරියා යා පතීනො විහෙති
න තෙ පුත්තා යෙ න භරන්ති ජිණ්ණං.

75. න සා සභා යත්ථ න සන්ති සන්තො
න තෙ සන්තො යෙ න භනන්ති ධම්මං,
රාගඤ්ච දෙසඤ්ච පභාය මොහං
ධම්මං භනන්තොව භවන්ති සන්තො

(80 නි මහා සුතසෝම ජා.)

76. නත්ථි රාග සමො අග්ගි නත්ථි දෙස සමො ගහො,
නත්ථි මොහ සමං ජාලං නත්ථි තණ්හා සමා නදී

(ධ. මල වග්ග.)

නො දිනිය යුත්තෝ

(74) නො පැරදවිය යුතු වූ මාපියන් යමෙක් දිනා ද හේ රජ නො වේ. බොරු නඩු කීම් ආදියෙන් යහළුවන් පරදවන්නේ යහළුවෙක් නො වේ. හිමියාට බිය නො වන භාය්‍යීව භාය්‍යීවක් නො වේ. ජරපත් මා පියන් පෝෂණය නො කරන්නෝ දරුවෝ නො වෙති.

(75) පණ්ඩිතයන් නැති සභාව සභාවක් නො වේ. දහම් නො කියන්නෝ පණ්ඩිතයෝ නො වෙති. රාග ද්වේෂ මෝහයන් ප්‍රභාණය කොට ධර්මය කියන්නෝ ම පණ්ඩිතයෝ ය.

රාග ද්වේෂ මෝහයෝ

(76) රාගය හා සම වූ අන් ගින්නක් නැත. සතුන් අල්ලා ගන්නා වූ කිඹුල් පිඹුරු ආදීහු එකවරකට එකකු ම අල්ලති, ද්වේෂය එකවර බොහෝ සතුන් ද අල්ලන බැවින් ද්වේෂය හා සමාන සතුන් අල්ලන්නෙක් නැත, මෝහය හා සමාන දූලක් නැත, තෘෂ්ණාව හා සම ගම්භාවක් නැත.

77. ලොහො දෙසො ච මොහො ච පුරිසං පාප වෙතසං
හිංසනති අත්ත සම්භූතා තවසාරං ච සං ඵලං
(කෝසල සංයුත්ත.)

78. දීඝා ජාගරතො රත්ති දීඝං සන්තස්ස යොජනං,
දීඝො බාලානං සංසාරො සද්ධම්මං අවිජානනං.
(ධ. බාල වග්ග.)

79. අවරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං අලද්ධා යොබ්බනෙ ධනං,
ජිණ්ණ කොඤ්චා ච ක්‍රියායන්ති බීණ මච්ඡෙව පල්ලලෙ
(ධ. ජරා වග්ග.)

80. යො ච උප්පතිතං අත්ථං බිජ්ජමෙව න බුජ්ඣති,
අමිත්ත වසමන්චෙති ස පච්ඡා අනුතප්පති.

---

(77) තමන් ගේ ඵලය ම හුණු බට ආදී ගස් නසන්නාක් මෙන් ලෝභ ද්වේෂ මෝහයෝ තමා කෙරෙහි ම ඉපිද පාපාධ්‍යානය ඇති පුද්ගලයා නසන්නාහ.

බාලයාට සසර දික් බව.

(78) නො නිදන්නා හට රාත්‍රිය දිග ය. වෙහෙසට පත් වූවහුට යොදුන දිග ය. ධර්මය නො දත් මෝඩයාට සසර දිග ය.

අවස්ථාව ඉක්මවීමෙන් තැවෙන්නට වන බව

(79) මහණ දම් පිරීමට ඇති ශක්තිය ඇති තරුණ කාලයේ දී එය නො කළෝ ද, ධන සැපයීම කළ හැකි තරුණ කාලයේ දී එය නො කළාහු ද, දිය සිඳුනු විලේ මසුන් නැති මඩේ එරි තැවෙන මහලු කොස්වාලිහිණියන් සේ මහලු කල තැවෙන්නාහ.

සතුරන් ගේ වසඟයට පැමිණෙන තැනැත්තා

(80) යමෙක් පැමිණි කරුණ ගැන පිළිපැදිය යුතු ආකාරය වහා තේරුම් නො ගනී ද හේ සතුරන් ගේ වඟයට පැමිණෙන්නේ ය. ඔහුට පසුතැවෙන්නට ද සිඳු වන්නේ ය.

81. යො ව උප්පතිතං අත්ථං ඛිප්පමෙව නිබොධති,
මුච්චතෙ සත්තු සම්බාධා න ච පච්ඡානුතප්පති.
(4 නි. වානර ඡා.)

82. න තස්ස වුද්ධි කුසලප්පසත්ථා
යො වඩ්ඪමානො සසතෙ පතිට්ඨං,
තස්සුපරොධං පරිසඛිකමානො
පතාරසී මූලවධාය ධිරො.
(5 නි. පලාස ඡා.)

83. සයස්ස සායෙයාමිදං සුචිත්තිතං
 පච්චොඛිඛිතං පතිකුටස්ස කුටං,
 ඵාලං වෙ අදෙය්‍යං මුසිකා
 කස්මා කුමාරෙ කුලලා නො භරෙය්‍යං

84. කුටස්සහි සන්ති කුට කුටා
 භවති වා පි නකතීනො නිකතායා,
 දෙහි පුත්තනට්ඨ නට්ඨඵාලස්ස ඵාලං
 මා තෙ පුත්තෙ අභාසි නට්ඨඵාලො.

(2 නි. කුටවාණිජ ඡා.)

(81) යමෙක් පැමිණි කරුණ ගැන පිළිපැදිය යුතු සැටි වහා තේරුම් ගනී ද හේ සතුරු පීඩනයෙන් මිදෙන්නේ ය. නො පසු තැවෙන්නේ ය.

අනර්ථකාරී දෙයට වැඩෙන්නට හො දිය යුතු බව

(82) යමක් වැඩුණු කල්හි එයින් තමා ගේ පිහිට නැසේ නම්, ඒ දෙයට වැඩෙන්නට ඉඩ දීම පණ්ඩිතයන් විසින් නො පසස්නා ලදී. නුවණැත්තේ එයින් වන විනාශය ගැන සැක කොට එය මුලදී ම නැති කර දැමීමට උත්සාහ කරයි.

කපටිකම් වලට කපටිකම් ඇති බව

(83, 84) මෙය පරෙස්සමට තැබූ සීවැල් සඟවා ගත් කපටි වෙළෙඳකුට බෝසතාණන් වහන්සේ විසින් කියන ලද්දකි. කුට වාණිජ ජාතකය බලනු.

කපටියාට මේ කපටි කම කරන්නට සිතූ හැටි ඉතා හොඳ ය. ඇටවූ උගුල වෙනුවට මේ උගුල ඉතා හොඳ ය. යකඩයෙන්

85. විරම්පි බො තං බාදෙය්‍ය ගදුහො හරිතං යවං
පාරුතො සිහවම්මෙන රවමානොව දුසසි.
(2 නි. සීහවම්ම ජා.)

86. නෙව දුට්ඨෙය්‍ නයො අත්ථී න ධම්මො න සුභාසිතං
නික්ඛමං දුට්ඨෙය්‍ යුඤ්ජෙඨ සො ච සබ්බි න රඤ්ජති.
(8 නි. දීපි ජා.)

87. නමෙ නමන්තස්ස භජෙ භජන්තං,
කිච්චානුකුබ්බස්ස කරෙය්‍ය කිච්චං
නා නත්ථ කාමස්ස කරෙය්‍ය අත්ථං
අසම්භජන්තම්පි න සම්භජෙය්‍ය.

කළ සීවැල් මීයෝ කත් නම් උකුසුවන් දරුවන් නො ගෙන යන්නේ මන්ද? කපටියන්ට තවත් කපටිහු ඇත. රවටන්නාට තවත් රවටන්නෝ ඇත. සීවැල් නැති වූවහුට ඒවා දෙව. නුඹේ දරුවන් සීවැල් නැති වූවහුට ගෙන යන්නට නො දෙව.

කථා කිරීමේ දෝෂය.

(85) සිංහ සම් පොරවා ගත් මේ කොටඵවාට කලක් නිල් යව කෑ හැකිව තිබුණේ ය. එහෙත් හැඬීමෙන් තමා ම තමා නසා ගත්තේ ය. එය සිංහ සමේ වරද නො වේ.

දුෂ්ටයාට පරාක්‍රමය ම යෙදිය යුතු බව.

(86) දුෂ්ටයාට කාරණයක් නැත. ධර්මයක් නැත. යහපත් වචනයක් නැත. කාරණා ‘කාරණ කීමෙන් හෝ ධර්මය දැක්වීමෙන් හෝ හොඳින් කථා කිරීමෙන් හෝ ඔහු ගෙන් ගැලවිය නො හැකිය. යහපත ඔහුට රැවි නැත. ඔහු කෙරෙහි පරාක්‍රමය ම යෙදිය යුතුය.

හැමිය යුත්තාට හැමිය යුතු බව ආදී කරුණු

(87) තමා කෙරෙහි නැමෙන්නාට නැමිය යුතුය. තමා හජනය කරන්නා හජනය කළ යුතු ය. තමාට වැඩ කරන්නා හට තමා ද වැඩ කළ යුතු ය. තමාගේ අනර්ථයට කැමති තැනැත්තා ට වැඩ නොකළ යුතු ය. තමා හජනය නොකරන්නා ද හජනය නො කළ යුතු ය.

88. වෛ වජන්තං වනථං න කයිරා
අපෙන චිත්තෙන න සම්භජෙය්‍ය
ද්විජො දුමං ධීණඵලන්ති ඤන්වා
අඤ්ඤං සමික්ඛෙය්‍ය මහා හි ලොකො.

(2 නි. පුට්ඨත්ත ජා.)

89. අචින්නිතමපි භවති චින්නිතමපි විනස්සති,
නහි චින්නාමයා භොගා ඉත්ථියා පුරිසස්ස වා.

(මහා ජනක ජා.)

90. කින්ඞු ගිජ්ඣො යොජන සතං කුණපානි අවෙක්ඛති
කස්මා ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජා'පි න බුජ්ඣසී.

---

(88) තමා හරනා තැනැත්තා තමා විසින් ද හළ යුතුය. ඔහු හා ස්නේහය පවත්වන්නට නො යා යුතු ය. පහ වූ සිත් ඇත්තා සමග භජනය නො පැවැත්විය යුතු ය. පක්ෂියා පල නැති ගස හැර යන්නාක් මෙන් ඔහු හැර යා යුතු ය. ලෝකය මහත් ය. එකකු නැති කල්හි අනෙකෙක් සොයා ගත යුතු ය.

සිතන සැටියට ම නො වන බව

(89) නො සිතූ දෙය ද සිදු වෙයි. සිතූ දෙය ද සිතූ සැටියට සිදු නො වේ. ස්ත්‍රියකට හෝ වේවා පුරුෂයකුට හෝ වේවා කාහට වුව ද වස්තුව සිතන සැටියට ලැබෙන්නේ නො වේ.

යොදුන් සියයක් දුර දක්නා ගිජුලිහිණියා ළඟ තිබෙන කුණුපය හෝ දක්නා බව

(90) උගුලට අසු වූ ගිජුලිහිණියාගෙන් බරණැස් රජු ඇසූ ප්‍රශ්නයකි මේ. ගිජුලිහිණියා සියක් යොදුන් දුර තිබෙන කුණුපය දකී. කුමක් හෙයින් ළඟට පැමිණත් දෑල හා උගුල නුදුටුවෙහි ද?

91. යද පරාභවො හොති පොසො ජීවිත සඞ්ඛයෙ,
අථ ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජා පි න බුජ්ඣති

(නි. ගිජ්ඣ ජා.)

- 92. අසාතං සාතරුපෙන පියරුපෙන අප්පියං,
දුක්ඛං සුඛස්ස රුපෙන පමත්තමති වත්තති.
(1 නි. අසාතරුප ඡා.)
- 93. තදෙවෙකස්ස කල්‍යාණං තදෙවෙකස්ස පාපකං,
තස්මා සඛ්ඛං න කල්‍යාණං සඛ්ඛං වා පි න පාපකං.
(1 නි. අසිලක්ඛණ ඡා.)
- 94. ජ්වකඤ්ච මතං දිස්වා ධනපාලිඤ්ච දුග්ගතං,
පන්ථකඤ්ච වනෙ මුල්ලං පාපකො පුතරාගමී
(1 නි. නාමසිද්ධි ඡා.)

(91) ගිජුලිහිණියාගේ පිළිතුර: ජීවිතාවසානයයේ සත්ත්වයාගේ පිරිහීම යම් කලෙක එළඹ සිටී ද එකල්හි ළඟට පැමිණියේ ද දූල හා උගුල නො පෙනෙන්නේ ය.

ප්‍රමත්තයා පෙළෙන බව

(92) නො මනා දෙය මනා දෙයක ආකාරයෙන් ද අප්‍රිය දෙය ප්‍රිය දෙයක ආකාරයෙන් ද දුක සැපයේ ආකාරයෙන් ද ප්‍රමත්ත පුද්ගලයා යටකර පෙළෙන්නේ ය.

සියල්ලම හොඳ හෝ නො හොඳ නො වන බව

(93) එය ම කෙනකුට යහපතක් වේ. කෙනකුට නපුරු වේ. එබැවින් සියල්ල ම හොඳ ද නොවේ. නරක ද නො වේ.

නම් සොයන්නට ගිය පාපකයා

(94) හොඳ නමක් සොයන්නට ගිය පාපකයා, ජීවිකයා මැරී සිටිනු දැක ධනපාලි දිළිඳුව සිටිනු දැක පන්ඵකයා මන්මුලා වී සිටිනු දැක හැරී ආයේ ය. (නාමසිද්ධි ජාතකය බලනු.)

95. නවෙන සුඛ දුක්ඛෙන පොරාණාති පිටීයති,
තස්මා අස්සක රඤ්ඤ ච කීටො පියතරො මම.
(2 නි. අස්සක ජා.)

96. දිපාදකො යං අසුචි දුග්ගන්ධො පරිහීරති,
නා නා කුණප පරිපූරො විස්සවන්තො තතො තතො

97. එතාදිසෙන කායෙන යො මඤ්ඤෙ උන්නමෙනවෙ,
පරං වා අවජානෙය්‍ය කිමඤ්ඤෙ අදස්සනා
(සු. නි. විජය සුත්ත.)

98. සබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩස්ස සබ්බෙ
භායන්ති මච්චුනො,
අත්තානං උපමං කන්වා න භනෙය්‍ය න සාතයෙ.

අළුත් සැපදුක් වලින් පරණ වීවා වැසෙන බව

(95) මෙය අස්සක රජුගේ දේවිය ගොම කුරුමිණිව ඉපද ගොම කුරුමිණියකු සමග හැසිරෙන කල්හි කියන ලද්දෙකි. අලුත් සැපදුක් වලින් පරණ සුවදුක් වැසෙන්නේය. එබැවින් අස්සක රජුට වඩා

ගොම කුරුමිණි සැමියා ම දැන් මට අතිශයින් ප්‍රිය ය, (අස්සක ජාතකය බලනු.)

උඩගු වීම මෝඩ කමක් බව

(96) දෙපයක් ඇත්තා වූ මේ මිනිස් කය දුගඳ ය. දුගඳ නැති වීම පිණිස සුවඳ වර්ගවලින් යුක්ත කොට පරිහරණය කරනු ලැබේ. නානා කුණුපයන් ගෙන් පිරුණේ ය. ඒ ඒ තැනින් අපවිත්‍ර දැ වගුරුවන්නේ ය.

(97) එබඳු කයක් ඇතිව යමෙක් උඩගු වන්නට සිතා ද අනුන් හෝ පහත් කොට සිතා ද, එය මෝඩ කම හැර අන් කුමක් ද?

අනුන්ට හිංසා නො කළ යුතු බව

(98) සියලු සත්ත්වයෝ ම පීඩනයට බිය වෙති. සියලු සත්ත්වයෝ මරණයට බිය වෙති. තමා උපමා කොට අනුන්ට පීඩා නො කළ යුතු ය. නො මැරිය යුතු ය.

99. සුඛකාමානි භූතානි යො දණ්ඨෙන විහිංසති,
අත්තනො සුඛමෙසානො පෙච්ච සො න
ලහතෙ සුඛං
(ධ. දණ්ඨ වග්ග.)

100. මොසො ජාතී ව වණණො ව සීලමෙව කිරුක්තමං,
සීලෙන අනුපෙතස්ස සුතෙනත්ථො න විජ්ජති.
(5 නි. සීලවිමංසන ජා.)

පටිම සතකං.

(99) තමන් ගේ සැපයට කැමති යමෙක් තමා මෙන් ම සැප කැමති සත්ත්වයන්ට හිංසා කෙරේ ද, හෙතෙමේ මතු අත් බැව්හි සැප නො ලබන්නේ ය.

සිල් නැත්තහු ගේ උගත් කමෙන් වැඩක් හැති බව

(100) ජාතියත් ශරීර වණියත් දෙක හිස් ය. ඒවායින් වැඩක් නැත. ශීලය ම උතුම් ය. සිල් නැත්තහු ගේ උගත් කමෙන් ද වැඩෙක් නැත.

බුද්ධිනීති සංග්‍රහයේ

ප්‍රථම ශතකය,

හිමි.

1. එවං මිත්තවතං අත්ථා සබ්බේ භොන්ති පදක්ඛණා,
 හංසා යථා ධනරට්ඨා ඤාති සඛ්ඪ මුපාගමුං.
 (80 නි. චූළභංස ඡා.)

  2. කරෙ සරික්ඛො අථවා පි සෙට්ඨො
 නිහීනකො චා පි කරෙය්‍ය මිත්තො,
 කරෙය්‍යුං තෙ ව්‍යසනෙ උත්තමත්ථං
 යථා අභං කුසනාලී රුචායං.
 (1 නි. කුසනාලී ඡා.)

  3. අපි වෙ දුබ්බලො මිත්තො මිත්තධම්මෙසු තිට්ඨති,
 යො ඤාතකො ච බන්ධු ච සො මිත්තො සො ච
 මෙ සබ්බා
 දුගීනී, මාතිමඤ්ඤිත්ථො සිගාලො මම පාණදෙ.
 (2 නි. ගුණ ඡා.)
-

මිත්‍රයන් ඇති බව අර්ථ සිඬියට හේතු වන බව

(1) යම් සේ ධනරට්ඨ සුමුඛ යන හංසයෝ වැද්දගෙන් මිඳි සිය නෑයන් වෙත ගියාහු ද, එ මෙන් යහපත් මිතුරන් ඇතියවුන්ට සකලාර්ථයෝ සිදු වෙති.

හැම දෙනම මිතුරු කර ගත යුතු බව

(2) මෙය වැළුප් පඳුරේ වෙසෙන දුබල දෙවියා ගේ උපකාරයෙන් සිය විමන රැක ගත් බලවත් දෙවියකු වූ බුරුදු ගස විසූ

දෙවියකු ගේ ප්‍රකාශයකි. යම් සේ බුරුදු ගස වෙසෙන බලවත් වූ මම වැළප් පඳුරේ වෙසෙන දුබල දෙවියා හා මිතුරුකම් කෙළෙමි ද, එමෙන් සම වූවන් සමග ද මිතුරුකම් පවත්වන්නේ ය. ශ්‍රේෂ්ඨයන් සමග ද මිතුරුකම් පවත්වන්නේ ය. දුබලයන් සමග ද මිතුරුකම් පවත්වන්නේ ය. ඔවුහු ව්‍යසනයෙහි දී වටිනා වැඩ කරන්නාහ.

දුබල වූ මිතුරා ගේ උසස් බව

(3) මෙය සිංහයකු විසින් මඩේ එරි සිටියදී එයින් ගැලවීමට තමාට උපකාර කළ හිවලකු ගැන සිංහ දෙනට කියන ලද්දකි.

4. මිත්තො හවෙ සත්තපදෙන හොති
සභායො පන ද්වාදසකෙන හොති,
මාසද්ධමාසෙන ච ඤ්ඤි හොති
තතුත්තරං අත්තසමො පි හොති.

(1 නි, කාලකණ්ණි ජා.)

5. න නං උම්භයනෙ දිස්වා න ච නං පටිනන්දති,
චක්ඛුනිචස්ස නදදති පටිලොමඤ්ච චත්තති.

6. අමිත්තෙ තස්ස භජති මිත්තෙ තස්ස න සෙවති,
චණ්ණකාමෙ නිචාරෙති අක්කොසන්නෙ පසංසති.

ඉදින් දුර්වල වූ ද මිතුරෙක් මිත්‍ර ධර්මයෙහි මනාකොට පිහිටා සිටී නම් හෙතෙමේ නෑයෙක් ද වෙයි. බන්ධුවරයෙක් ද වෙයි. මිත්‍රයෙක් ද වෙයි. එක්ව හැසිරෙන යහළුවෙක් ද වෙයි. දළ ඇත්තිය, ඒ සිවලා පහත් කොට නො සිතව, උභ මාගේ ප්‍රාණය දුන්නේ ය.

මිත්‍ර වහ සැටි

(4) සත් පියවරක් එක්ව ගමන් කිරීමෙන් මිත්‍රයෙක් වේ. දෙළොස් දිනක් එක්ව විසීමෙන් සහායකයෙක් හෙවත් එක්ව හැසිරෙන යහළුවෙක් වේ. මසක් හෝ අඩ මසක් එක්ව විසීමෙන් නෑයෙක් වෙයි. එයට වැඩි කලක් එක්ව විසීමෙන් තමා හා සම වූවෙක් වේ.

අමිතුරන් ගේ ලකුණු

(5) මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයා හෙවත් අමිතුරා අනෙකා දැක සතුටු බවක් නො දක්වයි. අනෙකාගේ කථාවට අනුබල දීමි වශයෙන් කථා නො කරයි. අනෙකා තමා දෙස බලන කල්හි නො බලයි. අනෙකා ගේ කථාවට විරුධ වෙයි.

(6) අනෙකා ගේ සතුරන් ආශ්‍රය කරයි. අනෙකා ගේ මිත්‍රයන් හර්ෂය නො කරයි. අනෙකා ගේ ගුණ කියනු කැමතියන් වළක්වයි. අනෙකාට බණින අය පසසයි.

- 7. ගුය්හඤ්ච තස්ස නක්ඛාති තස්ස ගුය්හං න ගුහති,
කම්මං තස්ස න වණ්ණෙනි පඤ්ඤස්ස නප්පසංසති
- 8. අභවෙ නන්දති තස්ස භවෙ තස්ස න නන්දති,
අච්ඡරියං භොජනං ලද්ධා තස්ස නුප්පජ්ජතෙ සති.
- 9. තතො නං නානුකම්පති අහො සොපි ලභෙය්‍යතො
ඉච්චෙ තෙ සොළසාකාරා අමිත්තස්මිං පතිට්ඨිතා.
යෙහි අමිත්තං ජානෙය්‍ය දිස්වා සුත්වා ච පණ්ඩිතො.

- 10. පවුක්ඵං වස්ස සරති, ආගතං අභිනන්දති,
තතො කෙලායිතො හොති වාචාය පටිනන්දති.
-

(7) තමා ගේ රහස් අනෙකාට නො කියයි. අනෙකාගේ රහස් නො සඟවයි. අනෙකා ගේ වැඩ වල ගුණ නො කියයි. අනෙකා ගේ නුවණ වණිනා නො කරයි.

(8) අනෙකා ගේ පිරිහීමට කැමති වෙයි. දියුණුවට නො කැමති වෙයි. අමුතු හොඳ බොජුනක් ලත් කල්හි අනෙකා සිහි නො කරයි.

(9) අහෝ මාගේ මිත්‍රයාටත් මෙයින් ලදහොත් හොඳ ය යි අනුකම්පාවෙන් නො සිතයි. මේ කරුණු සොළොස අමිත්‍රයා කෙරෙහි පිහිටියේ ය. නුවණැත්තේ ඒවා අසා දැක ද අමිත්‍රයා හැඳින ගන්නේ ය.

මිතුරා ගේ ලකුණු

(10) වෙන් ව වෙසෙන්නා වූ අනෙකා සිහි කරයි. ආ කල්හි සතුටු වෙයි. ඉක්බිති ඔහුට ආදරය දක්වයි. ප්‍රිය වචනයෙන් පිළිසඳර කථා කරයි.

- 11. මිත්තෙ තස්සෙ ව භජති අමිත්තෙ තස්ස න සෙවති,
අක්කොසන්තෙ නිචාරෙති, වණ්ණකාමෙ පසංසති.

- 12. ගුය්හඤ්ච තස්ස අක්ඛාති, තස්ස ගුය්හඤ්ච ගුහති,
කම්මඤ්ච තස්ස වණ්ණෙති පඤ්ඤං තස්ස පසංසති.

13. හවෙ ව නන්දනී තස්ස, අහවෙ තස්ස න නන්දනී,
අච්ඡරියං භොජනං ලද්ධා, තස්ස උප්පජ්ජතෙ සති
තතො නං අනුකම්පති අහො සො පි ලභෙය්‍යතො

14. ඉච්චෙ තෙ සොළසාකාරා මිත්තස්මිං සුප්පතිට්ඨිනා,
යෙහි මිත්තඤ්ච ජානෙය්‍ය දිස්වා සුත්වා ච පණ්ඩිතො
(12 නි. මිත්තාමිත්ත ජා.)

(11) අනෙකාගේ මිතුරන් ම හජනය කරයි. සතුරන් හජනය නො කරයි. ආක්‍රෝෂ කරන්නවුන් වළක්වයි. ගුණ කියනුවන්ට පසසයි.

(12) තමාගේ රහස් අනෙකාට කියයි. අනෙකාගේ රහස් ද සඟවයි. අනෙකාගේ වැඩ වල ගුණ කියයි. අනෙකා ගේ නුවණ පසසයි.

(13) අනෙකා ගේ දියුණුවට සතුටු වෙයි. පිරිහීමට නො කැමති වෙයි. ආශ්වයථිවත් භෝජනයක් ලද කල්හි සිහි කරයි. අහෝ මාගේ යහප්වාටත් මෙයින් ලද හොත් හොඳ යයි අනුකම්පා සහගතව සිතයි.

(14) මේ කරුණු සොළොස මිත්‍රයා කෙරෙහි මනා කොට පිහිටියේ ය. ඒවා දක ද අසා ද නුවණැත්තේ ඒ කරුණු වලින් සැබෑ මිතුරා හැඳින ගන්නේ ය.

15. අඤ්ඤදත්ථුහරො මිත්තො යො ච මිත්තො වච්චරො
අනුප්පියඤ්ච යො ආහ අපායෙසු ච යො සබා.

16. එනෙ අමිත්තෙ චත්තාරො ඉති විඤ්ඤය පණ්ඩිතො
ආරකා පරිචජ්ජෙය්‍ය මග්ගං පටිභයං යථා.
  17. උපකාරො ච යො මිත්තො යො ච මිත්තො සුඛෙ දුඛෙ,
අත්ථක්ඛායී ච යො මිත්තො යො ච මිත්තානුකම්පකො.
  18. එනෙ ඛො මිත්තෙ චත්තාරො ඉති විඤ්ඤය පණ්ඩිතො,
සක්ඛච්චං පයිරුපාසෙය්‍ය මාතා පුත්තං ච ඔරසං
(දීඝ නි. සිගාල සුත්ත)
-

මිත්‍රයන් වැනි සතුරෝ

(15-16) ගැනීමට ම මිතුරු වන අඤ්ඤාදත්ථුහර නම් මිත්‍රයා ය, වචනයෙන් පමණක් සංග්‍රහ කරන වචිපරම නම් මිත්‍රයා ය, අනෙකා සතුටු වන ලෙස හොඳ නරක දෙකම වණිනා කරන අනුප්පියභාණි නම් මිත්‍රයා ය, නො මනා දෑ කිරීමට පමණක් එක් වන අපායසහාය නම් මිත්‍රයා ය යන මේ මිත්‍ර ප්‍රතිරූපක අමිත්‍රයන් සතර දෙන හැඳින ගෙන නුවණැත්තේ නපුරු මගකින් මෙන් ඔවුන්ගෙන් වෙන් වන්නේ ය.

සැබෑ මිතුරෝ

(17-18) යම් මිත්‍රයෙක් උපකාර කෙරේ ද, යම් මිත්‍රයෙක් සැප දුක් දෙක්හි සමව සිටී ද, යම් මිත්‍රයෙක් දියුණුවේ මග කියා ද, යම් මිත්‍රයෙක් අනුකම්පා කෙරේ ද, නුවණැත්තේ ඒ මිත්‍රයන් සතර දෙන මෙ සේ හැඳින මවක් සිය කුසෙහි උපන් දරුවකු හඡනය කරන්නාක් මෙන් මනා කොට සේවනය කරන්නේ ය.

- 19. දුද්දදං දදතී විත්තං දුක්කරං වා පි කුබ්බති,
අපො පිස්ස දුරුත්තානි බමති දුක්ඛයානි පි.
- 20. ගුය්හඤ්ච තස්ස අක්ඛානි, ගුය්හස්ස පරිගුහනී,
ආපදසු න ඡහති. බිණෙන නානි මඤ්ඤතී.
- 21. යස්මිං එතානි ධානානි සංවිජ්ජන්තී ධ පුග්ගලෙ,
සො මිත්තො මිත්තකාමෙහි හජ්නබ්බො තථා විධො
(අංගුත්තර සත්තක නි.)

22. පියො ව ගරු භාවනීයො චත්තා ච වචනක්ඛමො,
ගම්හිරක්ඛව කථං කත්තා නො වට්ඨානෙ නියොජ්ජෙ

23. යස්මිං එතානි ධානානි සංචිජ්ජන්ති ධ පුග්ගලෙ,
සො මිත්තො මිත්තකාමෙන අත්ථ කාමානුකම්පකො
අපි නාසිය මානෙන භජ්ජනිබ්බො තථා විධො

(අංගුත්තර සත්තක නි.)

කල‍්‍යාණ මිත්‍රයා.

(19-20-21) යමෙක් මිතුරා හට දීමට දුෂ්කර වූ වටනා දෙය දේ ද, මිත්‍රයා වෙනුවෙන් දුෂ්කර දෑ කෙරේද, වැරදීම් කිපීම් නිසා මිත්‍රයා විසින් කියවුණු ඉවසීමට දුෂ්කර වචන වුව ද ඉවසා ද, තමාගේ රහස් මිත්‍රයාට කියා ද, මිත්‍රයා ගේ රහස් තමා ගේ රහස් මෙන්ම සඟවා ද, විපත් වලදී නො හරී ද, ධනය ඤයවීම කරණ කොට පහත් කොට නො සිතා ද, යම් පුද්ගලයකු කෙරෙහි මේ කරුණු සත ඇත්තේ ද එබඳු වූ ඒ මිත්‍රයා මිත්‍රයන් සොයන්නවුන් විසින් සේවනය කළ යුතු ය.

නෙරපන කල්හි ද නො හළ යුතු කල‍්‍යාණ මිත්‍රයා

(22-23) යම් මිත්‍රයෙක් ප්‍රිය වේද, ගරු කළ යුතු වේද, ප්‍රශංසා කළ යුතු වේද, කළ යුත්ත නො කළ යුත්ත කියාදීමෙහි සමත් වේ ද, වචනය ඉවසන්නේ හෙවත් අවවාද පිළිගන්නේ වේ ද, ගැඹුරු කථා කියන්නේ වේ ද, ආශ්‍රය කරන්නා නො මනා ක්‍රියාවෙහි නො යොදවන්නේ වේ ද, මේ කරුණු සත යම් පුද්ගලයකු කෙරෙහි ඇත්තේ

ද, අර්ථය කැමැත්තා වූ අනුකම්පා කරන්නා වූ ඒ මිත්‍රයා මිත්‍රයන් කැමති වන්නහු විසින් තොරපනු ලබන කල්හි ද නො හැර හජනය කළ යුතු ය.

24. සත්ථො පවසනො මිත්තං මාතා මිත්තං සබ්බෙ සරෙ,
සභායො අත්ථ ජාතස්ස භොති මිත්තං පුනප්පුනං
සයං කතානි පුඤ්ඤානි තං මිත්තං සම්පරායිකං.
(දේවතා සංයුක්ත)

25. යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා,
න තස්ස සාධං භඤ්ජෙය්‍ය මිත්ත දුබ්භොති පාපකො.
(පකිණ්ණක නි. සාධිත ඡා.)

26. කුට්ඨි කිලාසි භවති යො මිත්තානං ඉධද්දුභි,
කායස්ස භෙද මිත්තද්දු නිරයං සො උපපජ්ජති.
(30 නි. මහා කපි ඡා.)

27. පහුත භක්ඛො භවති විජ්ජවුත්ථො සකා සරා,
බහුතං උපජ්චන්ති යො මිත්තානං න දුභති.

නොයෙක් කරුණු වලට මිත්‍රයෝ

(24) ස්වකීයයන් ගෙන් වෙන් ව හැසිරෙන්නහුට එක් ව හැසිරෙන වෙළඳ සමූහය මිත්‍ර ය. සිය නිවසේ දී මව මිතුරිය ය. කළ යුතු දෙයක් එළඹ සිටි කල්හි යහළුවා නැවත නැවතත් මිත්‍ර ය. තමා විසින් කළ යම් පිනක් වේ නම් එය පරලෙවිහි දී මිත්‍ර ය.

මිත්‍ර ද්‍රෝහී කම

(25) යම් ගසෙක සෙවනේ හිඳ ගත්තේ හෝ හොත්තෝ හෝ වේ නම් එ ගස අතු නො බිඳින්නේ ය. මිත්‍ර ළෝභියා පවිකාරයෙකි.

(26) යමෙක් මිත්‍රයන්ට ළෝභී වේ ද, හෙතෙමේ මෙලොව දී ම, කුෂ්ඨ රෝග ඇත්තෙක් ද වන්නේ ය. සුදු කබර රෝගය ඇත්තෙක් ද වන්නේ ය. මරණින් මතු ඒ මිත්‍ර ළෝභියා නරකයෙහි උපදන්නේ ය.

මිත්‍රයන්ට හිතවත් වීමේ අනුසස්

(27) යමෙක් මිත්‍රයන්ට ළෝභී නො වේ ද, හෙතෙමේ සිය නිවසින් බැහැර විසුයේ ද බොහෝ ආහාර ලබයි. ඔහු නිසා බොහෝ දෙන ද ජීවත් වෙති.

28. යං යං ජනපදං යාති නිගමෙ රාජධානියො,
සබ්බත්ථ පූජතො හොති යො මිත්තානං න දූහති.

29. නාස්ස වොරා පසහන්ති නාතිමඤ්ඤෙති බත්තියො,
සබ්බෙ අමිත්තෙ තරති යො මිත්තානං න දූහති.

30. අක්කුද්ධො සසරං එති සභාය පටිනන්දිතො,
ඤ්ඤිනං උත්තමො හොති යො මිත්තානං න දූහති.

31. සක්කත්ථා සක්කතො හොති ගරු හොති සගාරවො,
චණ්ණකිත්ති භතො හොති යො මිත්තානං න දූහති.

32. පූජකො ලහතෙ පූජං වන්දකො පටි වන්දනං,

යසෝ කිත්තිඤ්ච පජ්ජොති යො මිත්තානං න දුහති.

---

(28) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහි නො වේ ද, හේ යම් යම් ජනපදයකට නියමිතමකට රාජධානියකට යේ ද සෑම තැනදී ම පුදනු ලබන්නේ වේ.

(29) යමෙක් මිතුරන්ට ද්‍රෝහි නො වේ ද, ඔහුට සතුරු පීඩා නො කරන්නාහ. රජ ද ඔහු පහත් කොට නො සලකන්නේ ය. හේ සියලු සතුරන් ඉක්මවන්නේ ය.

(30) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහි නො වේ ද, සිය නිවෙසින් බැහැර ගියා වූ හෙතෙමේ සභාවෙහි ගුණ කථා අසා සතුටු වූයේ කෝපයක් නැති ව සිය නිවසට එන්නේ ය. හෙතෙමේ නැයන්ට උත්තම ද වන්නේ ය.

(31) යමෙක් මිත්‍රයන්ට ද්‍රෝහි නො වේ ද, හෙතෙමේ අනුන්ට සත්කාර කොට තෙමේ ද සත්කාර ලබන්නේ ය. අනුන් කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තේ තෙමේ ද අනුන්ගේ ගෞරවයට හිමි වේ. ඉදිරියෙහි කරන ගුණ වණිනාව හා දුර පැතිරෙන ගුණ වණිනාව ඇතිව හැසිරෙන්නේ වේ.

(32) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහි නො වේ ද, හෙතෙමේ අනුන්ට පූජා කරන්නේ තෙමේ ද පූජා ලබයි. අනුන්ට වඳින්නේ තෙමේ ද වැලුම් ලබයි. යසසට ද කීර්තියට ද පැමිණේ.

33. අග්ගි යථා පජ්ජලති, දෙවතා ච විරොචති,
සිරියා අජහිතො හොති යො මිත්තානං න දුහති.

34. ගාවො තස්ස පජායන්ති බෙත්තෙ චුත්තං විරුහති,

චුක්තානං ඵල මස්නාති, යො මිත්තානං නං දුහති.

35. දරිතො පබ්බතාතො වා රුක්ඛාතො පතිතො නරො
චුතො පතිට්ඨං ලහති, යො මිත්තානං න දුහති.

36. විරුල්භ මූල සන්තානං නිග්‍රොධ මිච මාලුතො,
අමිත්තා නප්පසහන්ති යො මිත්තානං න දුහති.

(මහා නි. මූගපක්ඛ ජා.)

37. අදෙයොසු දදං දනං දෙයොසු නප්පවෙච්ඡති,
ආපාසු වාසනං පත්තො සහායං නාධිගච්ඡති.

(33) යමෙක් මිත්‍රද්‍රෝහී නො වේ ද, හෙතෙමේ ලෝකයෙහි
ගින්නක් මෙන් දිලිසෙයි. දෙවියකු මෙන් බබලයි. ශ්‍රියා ඇත්තෙක් වේ.

(34) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහී නො වේ ද, ඔහුට ගවයෝ බෝ වෙති.
කෙතෙහි වපුළ දෙය මැනවින් වැඩේ. වපුළ දේවල ඵල අනුභව
කරන්නට ලැබේ.

(35) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහී නො වේද, ඒ මිනිස් තෙමේ පෘථිවි
පච්ඡි විවරයකට වැටුණේ හෝ පච්ඡිකයකින් වැටුණේ හෝ ගසකින්
වැටුණේ හෝ පිහිට ලබයි.

(36) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහී නො වේ ද, වැඩුණු මුල් ඇති
නුගගසකට සුළඟ පීඩා නො කරන්නාක් මෙන් ඒ සත්පුරුෂයාට
අමිත්‍රයෝ පීඩා නො කෙරෙති.

විපතේ දී මිත්‍රයන් ලබන හෝ ලබන අය

(37) යමෙක් තමාට පෙර උපකාර කළවුන්ට උපකාර නො කරමින් උපකාර නො කළවුන්ට උපකාර කෙරේ ද හෙතෙමේ විපතේ දී දුකට පැමිණියේ යහළුවකු නො ලබයි.

38. නා දෙයොසු දදං දුනං දෙයොසු යො පවෙච්ඡති,
ආපාසු ව්‍යසනං පත්තො සහාය මධිගච්ඡති
(4 නි. මහා අස්සාරෝහ ජා.)

39. අවිචාහික්ඛණ සංසග්ගා අසමොසරණෙන ව,
එතෙන මිත්තා ජරන්ති අකාලෙ යාවනාය ව.

40. තස්මා නා හික්ඛණං ගච්ඡෙ න ව ගච්ඡෙ විරා විරං,
කාලෙන යාවං යාවෙය්‍ය එවං මිත්තා න ජියරෙ
අති විරං නිවාසෙන පියො භවති අප්පියො.
(50 මහාබෝධි ජා.)

41. යො පරෙසං වචනානි සද්ද්‍රහෙථ යථාතථං
බ්ජපං හිජ්ජෙථ මිත්තස්මිං වෙරඤ්ච පසවෙ බහුං.

(38) යමෙක් පෙර තමාට උපකාර නො කළවුන්ට උපකාර නො කරන්නේ උපකාර කළවුන්ට උපකාර කෙරේ ද, හෙතෙමේ විපතේ දී දුකට පැමිණියේ යහළුවන් ලබයි.

මිතුරුකම ලිහිල් වීමේ හේතු

(39) පමණ ඉක්මවා නිතර ම ආශ්‍රය කිරීමෙන් ද, ආශ්‍රයට නො යාමෙන් ද, නො කල්හි ඉල්ලීමෙන් ද යන මේ කරුණු වලින් මිත්‍රභාවය දිර යි.

(40) එ බැවින් නිතරම ආශ්‍රයට නො යන්නේ ය. බොහෝ කල් ආශ්‍රය හැර සිට ද නො යන්නේ ය. ඉල්ලීමක් කරන හොත් සුදුසු වේලාවක දී ම කරන්නේ ය. මෙසේ පැවතීමෙන් මිත්‍ර බව නො දිරන්නේ ය.

දීර්ඝ කාලයක් එක්ව විසීමෙන් ද ප්‍රියයා අප්‍රිය වන්නේ ය.

මිත්‍ර හේදයේ හේතු

(41) යමෙක් අනුන් ගේ කිම් එසේමය යි විශ්වාස කෙරේ ද, හේ මිත්‍රයන්ගෙන් වහා බිඳෙන්නේ ය. ඔහුට වෛර ද බොහෝ වන්නේ ය.

42. න සො මිත්තො යො සද අප්පමත්තො
හෙදනුසඛිකී රත්ඨ මෙවා නුපස්සී,
යස්මිඤ්ච සෙති උරසී ච පුත්තො
ස වෙ මිත්තො සො අහෙජ්ජො පරෙහි.

(5 නි. වණ්ණාරෝහ ජා.)

43. සවෙ පි සන්තො විවදන්ති, බිජ්ජං සන්ධියරෙ පුන,
බාලා පත්තාව හිජ්ජන්ති න තෙ සමථ මජ්ඣගු.

44. එතෙ හියො සමායන්ති සන්ධි තෙසං න ජිරති,
යො වාධිපන්නං ජානාති යො ච ජානාති දෙසනං.

නො බිඳෙන මිතුරා

(42) යමෙක් නිරන්තරයෙන් ම අනෙකා ගැන සැකයෙන් සිදුරු ම සොයා ද, හෙතෙමේ මිත්‍රයෙක් නො වේ. මවගේ ළයෙහි දරුවකු නිදන්නාක් මෙන් යමකු ගේ ළයෙහි සැක නැතිව සයනය කෙරේ ද, අනුන් විසින් නො බිඳවිය හැක්කා වූ හෙතෙමේ ම ඒකාන්ත මිතුරා ය.

සත් පුරුෂයන් ගේ විරෝධය

(43) ඉදින් සත්පුරුෂයෝ ඔවුනොවුන් විරුඬ වූවාහු ද වහා සමගියට පැමිණෙති. අඥයෝ මැටිබඳුන් බිඳෙන්නාක් මෙන් ඔවුනොවුන් බිඳෙති. ඔවුහු නැවත සමගියට නො පැමිණෙති.

මිත්‍රත්වය නො බිඳින්නෝ

(44) යමෙක් තමා අතින් වූ වරද වරදක් බව දනී ද, යමෙක් වරද කළහු විසින් කරන සමාව ඉල්ලීම පිළිගන්නට දනී ද, ඔවුහු බිඳුනාහු ද නැවත සමගියට පැමිණෙති. ඔවුන්ගේ මිත්‍ර සන්ධිය නො දිරයි.

- 45. එසො හි උත්තරීතරො භාරවාහො ධුරන්ධරො,
 යො පරෙසාධිපන්නානං සයං සන්ධාතු මරහති.
 (4 නි. කස්සපමන්දිය ජා.)

- 46. අසම්පදනෙතිතරීතරස්ස
 බාලස්ස මිත්තානි කලී භවන්ති.
 තස්මා හරාමි භුසං අඛිච්චානං
 මා මෙ මිත්ති ජීයිත්ථ සස්සතාය.

(1 නි අසම්පදන ජා.)

- 47. න භජෙ පාපකෙ මිත්තෙ න භජෙ පුරිසාධමෙ
 භජෙථ මිත්තෙ කලයාණෙ භජෙථ පුරිසුත්තමෙ.

(ධ. පණ්ඩිත වග්ග)

- 48. විතසද්ධං න සෙවෙය්‍ය උදපානං ච නොදකං,
 සවෙ පි නං අනුබණ්ණ වාරි කද්දම ගන්ධිකං.

(45) යමෙක් අනුන් කළ අපරාධ ඉවසීමට සමත් වේ ද, හෙතෙමේ මිත්‍රත්වය නමැති බර උසුලන්නුවන් අතර, ගෙන යන්නවුන් අතර උසස් ම තැනැත්තා වන්නේ ය.

(46) මිත්‍රයකු විසින් දෙන මඳ වූ හෝ බොහෝ වූ හෝ දෙය නො ගැනීමෙන් බාලයා ගේ මිත්‍රයෝ බිඳෙති. එ බැවින් මොහු ගේ හා මාගේ මිත්‍රත්වය නො බිඳේවා. ස්ථිර වේවා යි බොල් තිඹ ගනිමි. (මෙය අසම්පදන ජාතකය බලා තේරුම් ගත යුතු ය.)

කලයාණ මිත්‍රයන් සේවනය කළ යුතු බව.

(47) පාපමිත්‍රයන් සේවනය නො කරන්නේ ය. හීන පුරුෂයන් සේවනය නො කරන්නේ ය. කලයාණ මිත්‍රයන් සේවනය කරවි. උත්තම පුරුෂයන් සේවනය කරවි.

(48) චතුර නැති ලිඳක් මෙන් විශ්වාසය නැතියහු සේවනය නො කරන්නේ ය. ජලය සිඳුණු ලිඳ නැවත කැණුයේ ද මඩ ගඳ නිසා එහි ජලය ප්‍රයෝජනයට නො ගත හැකිය.

49. පසන්න මෙව සෙවෙයා අප්පසන්නං විචජ්ජයෙ,
පසන්නං පයිරුපාසෙයා රහදං වොදකත්ථිකො.

50. හජේ හජන්නං පුරිසං අහජන්නං න හජ්ජයෙ,
අසප්පුරිස ධම්මො සො යො හජන්නා න හජ්ජති.

51. යො හජන්නං න හජති සෙවමානං න සෙවති,
ස වෙ මනුස්ස පාපිට්ඨො මිගො සාඛස්සිනො යථා.

(50 නි. මහාබෝධි ඡා.)

52. සුවිජානං සීගාලානං සකුන්තානඤ්ච වස්සිතං,
මනුස්ස වස්තිතං රාජ දුබ්බිජානතරං තතො.

53. අපි වෙ මඤ්ඤති පොසො ඤති මිත්තො සධාති වා,
සො පුබ්බෙ සුමනො හුත්වා පවිජාසම්පජ්ජතෙ දිසො.

(49) පහන් තැනැත්තා ම සේවනය කළ යුතු ය. නො පහන් තැනැත්තේ හළ යුතු ය. ජලය කැමති තැනැත්තා මහ විලක් ම සේවනය කරන්නාක් මෙන් පහන් තැනැත්තා ම සේවනය කළ යුතු ය.

(50) තමා ම හජනය කරන තැනැත්තේ හජනය කළ යුතු ය. හජනය නො කරන්නා හළ යුතු ය. යමෙක් තමා හා හජනය කරන්නා හජනය නො කෙරේ නම් එය අසත්පුරුෂ කමෙකි.

(51) යමෙක් තමා හඡනය කරන්නහු හඡනය නො කෙරේ ද, සේවනය කරන්නහු සේවනය නො කෙරේ ද, හෙතෙමි වඳුරකු වැනි මිනිස් පව්ටෙකි.

මිනිසුන් ගේ අදහස් තේරුම් ගැනීම දුෂ්කර බව

(52) සිවලුන් ගේ හඬ පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි ය. පක්ෂීන් ගේ හඬ ද පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි ය. මිනිසුන්ගේ හඬ තේරුම් ගැනීම ඒවාට වඩා ඉතා දුෂ්කරය.

(53) මිනිසා අනෙකකු නැයෙක මිතුරෙකු යි සිතුවේ ද හේ පළමු හොඳ හිත් ඇත්තේ වී පසුව සතුරු වේ.

54. යස්මිං මනො නිවිසති, අවිදුරෙ සහා පි සො,
සන්තිකෙ පි හි සො දුරෙ යස්මා විවසතෙ මනො.

55. අන්තො පි සො හොති පසන්න විත්තො,
පාරං සමුද්දස්ස පසන්න විත්තො,
අන්තො පි සො හොති පදුට්ඨ විත්තො
පාරං සමුද්දස්ස පදුට්ඨ විත්තො.

(13 නි. ජවනහංස ඡා.)

56. නෙ ව ඉත්ථිසු සාමඤ්ඤං නා පි හක්ඛෙසු සාරථී
අඨස්ස සන්ධි හෙදස්ස පස්ස යාව සුවිත්තිතං

57. අසි තික්ඛො ව මංසමිහි පෙසුඤ්ඤං පරිචත්තති.
යත්ථුසහඤ්ච සීහඤ්ච හක්ඛයන්ති මිගාධමා.

හිතවතා දුර විසුයේ ද ළඟම බව

(54) ඇලුම් කිරීමේ වශයෙන් යමකු කෙරෙහි තමා ගේ සිත පවතී නම් හේ දුර විසුයේ ද ළඟ ම ය. සමග ම ය. යමකු කෙරෙහි සිත නො පවතී නම් හෙතෙමේ ළඟ විසුයේ ද දුර ම ය.

(55) හොඳ හිත ඇත්තේ මුහුදෙන් එතෙර විසුයේ ද තමා ගේ ගෙයි ම ය. තමා ගැන නපුරු සිත් ඇත්තේ තමා වෙසෙන ගෙයි විසුයේ ද මුහුදින් එතර ය.

කේළාම් පිළිගැන්මෙන් වහ විපත

මෙය කේළාම් පිළිගෙන ඔවුනොවුන් මරා ගත් ගවයකු හා සිංහයකු ගැන කියන ලද ගාථා පඬිකතියකි. සන්ධිභේද ජාතකය බලනු.

(56) රියැදුර, මේ දෙදෙනා ගේ ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ සම බවකුත් නැත. ආහාරය පිළිබඳ සම බවකුත් නැත. එ බැවින් කලහයට කරුණක් නැත. එහෙත් කොටවන්නා ගේ අදහස සිදු වූ සැටි බලව.

(57) තියුණු වූ කඩුව මස කපා ගෙන මස් අතර ඒ මේ අතර යන්නාක් මෙන් මිත්‍ර සන්ධිය අතර එය කපා ගෙන කේලම ඒ මේ අත යන්නේ ය. ඒ කේලම නිසා සිංහයාගේ හා මුවාගේ මස් සිවල්ලු කන්නාහ.

58. ඉමං සො සයනං සෙති, සයි මං පස්සසි සාරථී
යො වාචං සන්ධි හෙදස්ස පිසුණස්ස නිබොධති.

59. තෙ ජනා සුඛ මෙධන්ති නරා සග්ග ගතාරිව,

යෙ වාචං සන්ධි හෙදස්ස නාවබොධෙන්ති සාරථී

(4 නි. සන්ධිභේද ඡා.)

60. දුමො යද හොති ඵලුපපන්තො
භුඤ්ජන්ති නං විහගා සම්පතන්තා,
බිණන්ති ඤන්වාන දුමං ඵලච්චයෙ
දිසො දිසා යන්ති තතො විහඞ්ගමා

61. වරං වාරිකං ලොහිත තුණ්ඩ මාමරි
කිං ත්වං සුව සුක්ඛ දුමමිහි ඤායසී,
තදිඞ්ඝ මං බුද්ධි වසන්ත සන්තිහ
තස්මා සුව සුක්ඛ දුමං න රිඤ්චසී.

(58) රථාවායථී, මේ සිංහයා ගේ හා ගවයා ගේ යම් මළ නින්දක් දක්නෙහි ද, යමෙක් කේලාම් කියා කොටවන්නා ගේ බස පිළිගනී ද හේ මේ නින්දෙන් නිදන්නේ ය.

(59) රියදුර, යම් කෙනෙක් සන්ධිභේදකයා ගේ (කොටවන්නාගේ) බස නො පිළිගනිත් ද, ඒ ජනයෝ ස්වර්ගයට ගියවුන් මෙන් සැපයට පැමිණෙති.

හොඳ මිතුරන් ගේ ගුණ

තමන් ගෙඩි කා ජීවත් වූ ගස මළ කල් හි ද ඒ ගස නො හැර එහි ම වෙසෙන මහ බෝසත් ගිරවාණන් ගෙන් හංසයෙක් මෙසේ විචාරයි.

(60) යම් කලෙක ගස ගෙඩිවලින් යුක්ත වේ ද එ කල්හි පක්ෂීහු පැමිණ ගෙඩි කති. ගසේ ගෙඩි අවසන් වූ කල්හි පක්ෂීහු ඒ බව දැන දිශාවෙන් දිශාවට යන්නාහු ය.

(61) ගිරවාණෙනි, වාරිකාවෙහි යව. නො මැරෙව. ඔබ කුමක් හෙයින් වියළිණු ගසෙහි ලතවන්නාහු ද? වසන්ත කාලයෙහි වනයක් සේ නිල් වූ ගිරවාණෙනි, ඒ කාරණය මා හට කියනු මැනවි. ඔබ කුමක් හෙයින් මේ වියළි ගස නො හරින්නහු ද?

62. යෙ වෙ සබ්බං සබ්බාරො භවන්ති
පාණං වජෙ සුඛදුක්ඛෙසු භංස
බ්බං අබ්බන්ති න තං ජහන්ති
සන්තො සතං ධම්ම මනුස්සරන්තා.

63. සො භං සතං අඤ්ඤතරොස්මි භංස
ඤ්ඤි ව මෙ භොති සබ්බා ව රුක්ඛො,
තං නුස්සෙහෙ ජිවිකත්ථො පභාතුං
බ්බන්ති ඤ්ඤත්වාන න හෙස ධම්මො.

(9 නි. මහාසුඤ්ඤා ජා.)

64. සන්ති රුක්ඛා හරිතපත්තා දුමා නෙක ඵලා බහු,
කස්මානු සුක්ඛෙ කොළාපෙ සුවස්ස නිරතො මනො.

65. ඵලස්ස උපභඤ්ජිමිහා නෙක වස්සගණෙ බහු,
අඵලම්පි විදිත්වාන සා ව මෙත්ති යථා පුරෙ.

(62) භංසය, යහළුවන් ගේ යම් යහළු කෙනෙක් වෙත් ද, වෙන යහළුවන් ගේ සුව දුක් දෙක්හි යහළුවන් වෙනුවෙන් තමන්ගේ ප්‍රාණය

වුව ද හරණාහු ය. සත්පුරුෂයෝ වනාහි සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි පිහිටියාහු දුෂ්පත් වූවාහුය යි තමන් ගේ යහළුවන් නො හරනාහු ය.

(63) හංසය, මම ඒ සත්පුරුෂයන් ගෙන් කෙනෙක් වෙමි. මේ ගස මාගේ නැයා ද යහළුවා ද වේ. එ බැවින් එල නැති බව සලකා මේ ගස නො හරිමි. එසේ හැරීම ධර්මය නො වේ.

තවත් වරක මළ ගසෙක මහබෝසත් ගිරවාණන් ගෙන් හංසයෙක් මෙ සේ විචාර යි.

(64) නිල් කොල ඇති ගස් බොහෝ ඇත, ගෙඩි ඇති ගස් ද බොහෝ ඇත, විශ්චණා වූ මේ බෙන ගසෙහි ගිරවා ගේ සිත ඇලුනේ කවර කරුණකින් ද?

(65) වර්ෂ බොහෝ ගණනක් මුළුල්ලෙහි මේ ගසේ එල අනුභව කෙළෙමි. පෙර මේ ගස හා යම් මිතුරුකමක් පැවැත්තේ නම් ගෙඩි නැති කාලය වූ දැනුදු එය එසේ ම ය.

66. සුක්ඛඤ්ච රුක්ඛං කොළාපං ඔපන්න මඵලං දුමං,
ඕභාය සකුණා යන්ති කිං දෙසං පස්සසෙ දිජ.

67. යෙ ඵලත්වා සම්භජන්ති, අඵලොති ජහන්ති නං
අත්තට්ඨ පඤ්ඤ දුම්මෙධා තෙ භොන්ති පක්ඛ පාතිනො
(9 නි. මූලසූක ඡා.)

68. සෙයොහා අමිත්තො මනියා උපෙතො
නත්චෙව මිත්තො මනිවිජ්ජහිනො,
මකසං වධිස්සන්ති හි ඵළ මූගො

පුත්තො පිතු අබිභිද උත්තමඛිගං.

(1 නි. මසක ජා.)

69. යො වෙ කතඤ්ඤා කතවෙදි ධීරො
කල්‍යාණ මිත්තො දළ්භහත්ති ච භොති,
දුක්ඛිතස්ස සක්කච්ච කරොති කිච්චං
තථා විධං සප්පුරිසං වදන්ති

(40 නි. සරභඛිග ජා.)

(66) කොළ නැත්තා වූ ගෙඩි නැත්තා වූ වියළුණා වූ බෙන ගස පක්ෂීහු හැර යන්නාහු ය. ගිරවාණනි, ඔබ එහි කිනම් වරදක් දක්නෙහි ද?

(67) යමෙක් ඵලයන් උදෙසා ගසක් හජනය කෙරෙත් ද, ගෙඩි නැති කල්හි එය හැර දමත් ද තමන්ගේ ප්‍රයෝජනය ගැන පමණක් දන්නා වූ අඥයෝ මිත්‍ර පක්ෂය නසන්නෝ ය.

නුවණැති සතුරා මෝඩ මිතුරාට වඩා හොඳ බව

(68) නුවණින් යුක්ත වූ සතුරා උතුම්. නුවණ නැති මිතුරා උතුම් නො වේ. ඒ එසේ මැයි. මෝඩ පුත්‍රයා මදුරුවා මරම් යි පොරොවෙත් ගසා පියා ගේ හිස දෙකට පැලී ය.

සත්පුරුෂයා

(69) යමෙක් අනුන් විසින් තමාට කළ ගුණ දැනී ද, ගුණ කළවුන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර කෙරේ ද, නුවණැත්තේ ද, කල්‍යාණ මිත්‍රයෙක් වේ

ද, මිතුරන් හට මහත් හක්ති ඇත්තේ ද, දුකට පත් මිතුරා ගේ දුක තමා පිටට ගෙන මිතුරා දුකින් මුදවනු පිණිස වැඩ කෙරේ ද, එ බඳු තැනැත්තේ සත්පුරුෂයා ය යි පණ්ඩිතයෝ කියති.

70. මාතෘපෙත්ති භරං ජන්තුං කුලෙ ජෙට්ඨා පවායිනං,
සණ්භං සබ්බෙ සම්භාසං පෙසුණෙයාප්පභායිනං.

71. මච්ඡෙර විනයෙ යුත්තං සච්චං කොධාහිභුං නරං,
තං වෙ දෙවා තාවතිංසා ආහු සප්පුරිසො ඉති.

(සක්ක සංයුත්ත)

72. අකතඤ්ඤස්ස පොසස්ස නිච්චං විචර දස්සිනො,
සබ්බඤ්ඤෙ පය්චිං දස්සා නෙ ව නං අහිරාධයෙ.

(1 නි. සීලවනාග රාජ ජා.)

73. සච්චං කිරෙව මාහංසු නරා එකච්චියා ඉධ
කට්ඨං විජ්ජාවිතං සෙයෙයා නත්චෙ වෙකච්චියො නරො

(1 නි. සච්චං කිර ජා.)

තවුතිසා දෙවියන් ගේ සත්පුරුෂයා

(70-71) මවුපියන් පෝෂණය කරන්නා වූ, කුල දෙටුවන් පුදන්නා වූ, මොලොක් වූ නො රළු වූ කථා ඇත්තා වූ, කේලාම් නො කියන්නා වූ, නො මසුරු වූ, සත්‍යවාදී වූ, ක්‍රෝධ නො කරන්නා වූ, මනුෂ්‍යයා තවුතිසා වැසි දෙවියෝ සත්පුරුෂයා ය යි කීහු.

අසත්පුරුෂයා ගුණ කිරීමෙන් සතුටු නො කළ හැකි බව

(72) නිතර අනුන් ගේ වරද ම සොයන්නා වූ, කෙළෙහි ගුණ නො දන්නා වූ, අසන්පුරුෂයා හට මුළු පොළොව ම දුන්නේ ද, ඔහු සතුටු නො කළ හැකි ය.

අසන්පුරුෂයාට කරන උපකාරයෙන් පලක් හැකි බව

(73) ගොඩ ගෙන තැබූ දියේ යන දණ්ඩ උතුම් ය. විපතින් ගොඩ නගා ගන්නා ලද ඇතැම් මිනිසෙක් උතුම් නො වේ ය යි මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් මිනිස්සු සත්‍යයක් ම කීවාහු ය.

74. අසන්තං යො පග්ගණ්හාති අසන්තමුපසෙවති,
තමෙව සාසං කුරුතෙ ව්‍යග්ඝො සඤ්ජ්චිකො යථා.
(1 නි. සඤ්ජ්චික ජා.)

75. සඤ්ඤොග සම්භොග විසෙස දස්සනං
අනරිය ධම්මේසු සධෙසු නස්සති,
කතඤ්ච අරියෙසු ච අඤ්ජසෙසු
මහප්ඵලො හොති අණුම්භි තාදිසු.

76. යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො අකා ලොකො සුදුක්කරං,
පච්ඡා කයිරා නවා කයිරා අච්චන්තං පූජනාරහො.
(4 නි. මහා අස්සාරෝහ ජා.)

අසන්පුරුෂයා උපකාරකයා හසහ බව

(74) යමෙක් අසත්පුරුෂයා හට අනුබල දේ ද, අසත්පුරුෂයා සේවනය කෙරේ ද, ව්‍යාඝ්‍රයා තමාට උපකාර කළ සඤ්ජීවකයා මරා කැවාක් මෙන් අසත්පුරුෂයා උපකාර කළ තැනැත්තා කරන්නේ ය.

සත්පුරුෂයන්ට හා අසත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණ

(75) එක් ව විසීම හා එක්ව ක්‍රියා කිරීම වූ ගුණය අනායථී ස්වභාවය ඇති කෙරාටිකයන් කෙරෙහි නැසෙයි. අවංක වූ පිරිසිදු අදහස් ඇත්තා වූ පුද්ගලයකුට කළ අල්ප වූ ද උපකාරය මහත් ඵල වේ.

ප්‍රථමෝපකාරයේ අගය

(76) යමෙක් පෙර තමාට කිසිදු උපකාරයක් නො කළ අනෙකකුට පළමුවෙන් උපකාර කෙරේ ද, හේ ලෝකයෙහි දුෂ්කර දෙයක් කෙළේ ය. හේ නැවත උපකාර කරන්නේ හෝ වේවා නො කරන්නේ හෝ වේවා පළමු කළ උපකාරය නිසා ඒකාන්තයෙන් පිදිය යුත්තෙක් වන්නේ ය.

- 77. යථා බීජං අග්ගිමිහි ඩයිහති න විරුහති,
එවං කතං අසප්පුරිසෙ ඩය්හති න විරුහති.
- 78. කතඤ්ඤමිහි ච පොසමිහි සීලවන්තෙ අරිය චුත්තිනෙ
සුඛෙන්තෙ විය බීජානි කතං තමිහි න නස්සති.
(10 නි. නිග්‍රෝධ ජා.)
- 79. යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො කතත්ථො නාවබු ජ්ඣධිති
පච්ඡා කිච්චෙ සමුප්පන්තෙ කත්තාරං නාධිගච්ඡති.
(අකතඤ්ඤ ජා.)

80. යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො කතත්ථො නාවබු ජ්ඣති අත්ථා තස්ස පලප්පන්ති යෙ භොන්ති අභිපත්ථිතා.

සත්පුරුෂයා සත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණය

(77) යම් සේ බිජුවට ගින්නෙන් දැවේ ද නො වැඩේ ද එමෙන් අසත්පුරුෂයන් කෙරෙහි කළ ගුණ ද යයි. නො වැඩෙයි.

(78) කළ ගුණ දන්නා වූ සිල්වත් වූ පිරිසිදු අදහස් ඇත්තා වූ පුරුෂයකු කෙරෙහි කළ ගුණය යහපත් කුඹුරක බිජුවට මෙන් නො නැසේ, වැඩේ.

කෙළෙහි ගුණ නො දන්නා හට උපකාරකයන් හැඟි වන බව

(79) අනුන්ගේ උපකාර ලැබූ යමෙක් කළ ගුණය නො දැනී ද, හෙ තෙමේ පසුව තමාට කළ යුතු යම් කිසිවක් ඇති වූ කල්හි එයට උපකාර වන කෙනකු නො ලබයි.

කෙළෙහි ගුණ නො දන්නන්ගේ අර්ථයන් හැසෙන බව

(80) පෙර අනෙකකු ගෙන් උපකාර ලැබූ යමෙක් එය නො සලකා නම් ඔහු බලාපොරොත්තු වන්නා වූ අර්ථයෝ නැසෙති.

81. යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො කතත්ථමනුබු ජ්ඣති අත්ථා තස්ස පවඨ්ඨති යෙ භොන්ති අභිපත්ථිතා.

(7 නි. දල්හධමම ජා.)

82. නිහියති පුරිසො නිහින සෙවි
න ච භායෙථ කදචි තුලාසෙවි,
සෙට්ඨමුපනම. උදෙති ඛිජ්ජං
තස්මාත්තනො උත්තරිං භජෙථෙ

(අංගුත්තර නික නිපාත)

83. අකතඤ්ඤ මකත්තාරං කතස්සජ්ජනිකාරකං
යස්මිං කතඤ්ඤතා නත්ථි නිරත්ථා තස්ස සෙවනා.

84. යස්ස සම්මුඛ විණ්ණෙන මිත්ත ධම්මො න ලබ්භති,
අනුසුය මනක්කොසං සනිකං තම්භා අපක්කමෙ.

(4 නි. ජවසකුණ ජා.)

(81) පෙර අනුන් ගෙන් උපකාර ගත් යමෙක් එය සලකා නම් ඔහු බලාපොරොත්තු වන්නා වූ අර්ථයෝ වැඩෙති.

සේවනය

(82) හීනයන් සේවනය කරන්නේ පිරිහේ. සමානයන් සේවනය කරන්නේ සිටි තත්ත්වයෙන් නො පිරිහේ. ශ්‍රේෂ්ඨයන් සේවනය කරන්නේ වහා දියුණුවට පැමිණේ. එබැවින් තමන්ට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයන් භජනය කරවූ.

කෙළෙහි ගුණ නො දන්නහු ගෙන් අතේ විය යුතු බව

(83) කෙළෙහි ගුණ නො දන්නා වූ, අනුන්ට උපකාරයක් නො කරන්නා වූ, කළ ගුණයට ගුණයක් නො කරන්නා වූ, යමකු කෙරෙහි කළ ගුණ සැලකීම නැද්ද ඔහු සේවනය කිරීම නිෂ්ඵල ය.

(84) යමකුට වැඩ කිරීමෙන් මිත්‍රධර්මය නො ලැබේ ද දෙස් නො කියා ආක්‍රෝශ නො කොට සෙමින් ඔහු ගෙන් ඉවත් වන්නේ ය.

85. යො තෙ විස්සසතෙ තාත විස්සාසඤ්ච බමෙය්‍ය තෙ සුස්සු සී ච තිතිකඛි ච තං භජෙති ඉතො ගතො.

86. යස්ස කායෙන වාචාය මනසා නත්ථී දුක්කතං,
උරසී ච පතිට්ඨාය තං භජෙති ඉතො ගතො

87. යො ච ධම්මෙන චරති, චරන්තො පි න මඤ්ඤති,
විසුද්ධකාරිං සප්පඤ්ඤං තං භජෙති ඉතො ගතො

88. හළිද්දිරාගං කපිචිත්තං පුරිසං රාග විරාගිනං,
තාදිසං තාත මාසෙවි නිම්මනුස්සම්පි වෙ සියා.

හජනය කළ යුතු අය

මෙය බෝසතාණන් වහන්සේ විසින් තමන් කෙරෙන් ඉවත් ව යනු කැමති පුත්‍රයාට කළ අනුශාසනයකි.

(85) දරුව, නුඹට යමෙක් විශ්වාස ද, නුඹේ විශ්වාසය හේ පිළිගනී ද, නුඹේ විශ්වස වචන අසනු කැමැත්තේ ද, නුඹේ වරද ඉවසා ද මෙයින් ගියා වූ නුඹ ඒ පුද්ගලයා හඡනය කරන්නෙහි ය.

(86) කය වචන සිත යන තුනෙන් ම යමකු ගේ වරදක් නැද්ද, මෙයින් ගියා වූ නුඹ දරුවකු සේ පිහිටා ඔහු හඡනය කරන්නෙහි ය.

(87) යමෙක් දෑහැමින් හැසිරේ ද, ඒ නිසා උඩඟු නො වේද, මෙයින් ගියා වූ නුඹ පිරිසිදු ක්‍රියා ඇත්තා වූ ඒ පුද්ගලයා හඡනය කරන්නෙහි ය.

(88) කහ සායම වැනි අස්ථිර සිත් ඇත්තා වූ වඳුරකු ගේ සිත මෙන් වහා වෙනස් වන සිත් ඇත්තා වූ, වරින් වර සතුරු මිතුරු වන්නා වූ තැනැත්තා, ආශ්‍රය කිරීමට ලොව මිනිසුන් නැති වුව ද හඡනය නො කරන්නෙහි ය.

89. ආසිවිසංව කුපිතං මිළ්භ ලිත්තං මහාපථං
ආරකා පරිවජ්ජෙ හි යානීව විසමං පථං

90. අනත්ථා තාත වඩ්ඪන්ති, බාලං අච්චුපසෙවනො,
මාස්සු බාලෙන සඞ්ගඤ්ජේ අමිත්තෙනෙව සබ්බදා.

91. තං තාහං තාත යාචාමි, කරස්සු වචනං මම,
මාස්සු බාලෙන සඞ්ගඤ්ජේ දුක්ඛො බාලෙහි සංගමො

(9 නි. හළිද්දිරාග ඡා.)

92. න සන්ථවං කා පුරිසෙන කයිරා
අරියො අනරියෙන පඡානමත්ථං,

විරා නුවන්ලො පී කරොති පාපං.
ගජො යථා ඉන්ද්‍රසමාන ගොත්තං.

(89) කිපියා වූ සර්පයකු මෙන් ද, අසුවි තැවරුණු මාර්ගයක් මෙන් ද, විෂම මාර්ගය රථයෙන් යන්නවුන් විසින් හරනාක් මෙන් ද, වහා වෙනස් වන්නා වූ පුද්ගලයා කෙරෙන් දුරින් ම දුරු වන්නෙහි ය.

(90) දරුව, වැඩියෙන් බාලයන් සේවනය කරන්නා හට අනර්ථයේ වැඩෙකි. සතුරන් හා එක් නො වන්නාක් මෙන් ම, හැම කල්හි ම බාලයන් හා ද එක් නො වෙව.

(91) දරුව, මම නුඹට යාඥ කරමි. මාගේ වචනය කරව. කිසි කලෙක බාලයන් හා සමාගම් නො කරව. බාලයන් හා සංගමය දුකෙකි.

අසත් පුරුෂයන් ආශ්‍රය කිරීමේ නපුර

(92) අථානථී දෙක දන්නා වූ ආයථියා අනායථී වූ අසත්පුරුෂයා හා මිතුරුකම් නො කරන්නේ ය. තමා විසින් පෝෂණය කළ ඇතා ඉන්ද්‍රසමානගොත්ත තවුසාට නපුර කළාක් මෙන් බොහෝ කලක් ආශ්‍රය කළා වූ ද අසත්පුරුෂයා නපුර කරන්නේ ය.

93. යත්වෙව ජඤ්ඤ සදිසො මමන්ති
සීලෙන පඤ්ඤය සුතෙන වා පි,
තෙනෙ ව මෙත්තිං කයිරාථ ධීංරා
සුඛාවහො සප්පුරිසෙන සඛිගමො.

(2 නි. ඉන්ද්‍රසමාන ගොත්ත ජා.)

94. න සන්ථවස්මා පරමන්ථී පාපියො

යො සන්ඵවො කාපුරිසෙන හොති,
සන්තප්පියො සප්පිනා පායසෙන
කිච්ඡා කතං පණ්ණකුට්ටං අදඬිඬිති.

95. න සන්ඵවස්මා පරමත්ථී සෙයො
යො සන්ඵවො සප්පුරිසෙන හොති,
සීහස්ස ව්‍යග්ගස්ස ච දීපිනො ච
සාමාමුඛං ලෙපති සන්ඵවෙන

(2 නි. සන්ඵව ඡා.)

(93) යම් පුද්ගලයකු ගැන ශීලයෙන් හා නුවණින් ද උගත්කමින් ද, තමා හා සමාන බව දන්නේ නම් ඔහු සමග පමණක් මිතුරුකම් කරන්නේ ය. සත්පුරුෂයන් හා එක්වීම සැප එළවන්නේ ය.

(94) අසත්පුරුෂයකු හා යම් එක්වීමක් වේ ද, එයට වඩා තවත් නපුරක් නැත. ගිතෙලෙන් හා කිරිබතින් පෝෂණය කළ ගින්න දුක සේ තනා ගත් පන්සල දැවී ය.

(95) සත්පුරුෂයකු හා යම් මිත්‍රත්වයක් වේ ද, එයට වඩා උතුම් අනෙකක් නැත. ආශ්‍රය නිසා මුව දෙන සිංහයාගේ ද ව්‍යාජ්‍යයාගේ ද දිවියාගේ ද මුහුණු ලෙවින්නී ය.

96. න පාප ජන සංසෙවි අච්චන්ත සුඛ මෙධති,
ගොධා කුලං කකණ්ඨො ච කලිං පාපෙති අත්තානං
(1 නි. ගෝධ ඡා.)

97. අකරොන්තො පි වෙ පාපං කරොන්තමුපසෙවති
සඬිකියො හොති පාපස්මිං අවණ්ණො වස්ස රුහති.

(ඉතිවූත්තක තික නිපාත)

98. න වණ්ණ රූපෙන නරො සුඡානො
න විස්සසෙ ඉත්තර දස්සනෙන,
සුසඤ්ඤානා නඤ්භි වියඤ්ජනෙන
අසඤ්ඤානා ලොක මිමං චරන්ති.

---

(96) පාපජනයන් සේවනය කරන්නේ සැම කල්හි සැප නො ලබා, කටුස්සා ගොයිකුලයට විනාශය පැමිණ වූවක් මෙන් පාපීන් සේවනය කරන තැනැත්තේ තෙමේ ම තමාට විනාශය පමුණුවා ගන්නේ ය.

(97) ඉදින් පව් නො කරන්නේ වී නමුත් පව් කරන්නවුන් සේවනය කෙරේ නම් පාපයෙහි සැක කළ යුත්තෙක් වේ. ඔහුට අවර්ණයක් ද නගී.

මිනිසුන් හැඳිනීම දුෂ්කර බව

(98) පැහැයෙන් හා සටහනින් මිනිසකු ලෙහෙසියෙන් හැඳිනිය හැකි නො වේ. එ බැවින් සුළු දැකීමකින් කෙනකු විශ්වාස නො කරන්නේ ය. යහපත් පැවතුම් ඇති සිල්වතුන් ගේ වේශයෙන් සිල් නැත්තෝ ද මේ ලෝකයෙහි හැසිරෙති.

99. පතිරූපකො මත්තිකා කුණඩලො ච
ලොහඩ්ඪමාසො ච සුවණ්ණ ජන්නො,
චරන්ති එකෙ පරිචාර ජන්නා
අන්තො අසුද්ධා බහි සොහමානා.

(කෝසල සංයුත්ත)

100. වාචාය සබ්ලො මනො විදුග්ගො
ජන්තො කුප සයොව කණ්භසප්පො,
ධම්මධජො ගාමනිගමෙසු සාධු සම්මනො
දුජ්ජානො පුරිසෙන බාලිසෙන.

(6 නි. ධම්මජ ඡා.)

දුතියං සතකං

(99) රත්රන් වැනි වූ මැටියෙන් කළ කුණ්ඩලාභරණයක් මෙන් ද, රනින් වැසූ තඹ කාසියක් මෙන් ද, පිරිවරින් තත්ත්වය වැසුණා වූ ඇතුළත අසුද්ධ වූ පිට පැත්ත පමණක් ලස්සන වූ ඇතමෙක් ලෝකයෙහි හැසිරෙති.

(100) සැඟ වී බිලියෙහි නිදන විසකුරු සර්පයකු වැනි වූ, මෘදු වචන ඇති නපුරු සිත් ඇති, ගම් නියම්ගම් හි සත්පුරුෂයකැයි සම්මත වූ ධර්මය කොඩියක් කොට ගෙන හැසිරෙන කෙරාටිකයා බාලයන් විසින් හැඳින ගැනීමට දුෂ්කර ය.

ද්විතිය ගතකය නිමි.

1. යං යං හි රාජ භජති සන්තං වා යදිවා අසං,
සීලවන්තං විසීලං වා වසං තස්සෙව ගච්ඡති.
2. යාදිසං කුරුතෙ මිත්තං යාදිසඤ්චුපසෙවතී,
සො පි තාදිසකො හොති සහ වාසොහි තාදිසො
3. සෙවමානො සෙවමානං සම්චුට්ඨො සම්චුසං පරං,
සරො දිද්ධො කලාපං ච අලිත්ත මුපලිම්පති,
උපලෙප හයා ධිරො නෙව පාප සඛා සියා.
4. පුතිමච්ඡං කුසග්ගෙන යො නරො උපනස්හති,
කුසාපි පුති වායන්ති එවං බාලුපසෙවනා.

**සේවනය කරනු ලබන තැනැත්තාට අනුව
සේවකයා ගේ චරිතය හැඩගැසෙන බව**

- (1) යමෙක් සත්පුරුෂ වූ හෝ අසත්පුරුෂ වූ හෝ සිල්වත් වූ හෝ දුශ්ශීල වූ හෝ යමකු හඡනය කෙරේ ද ඒ තැනැත්තා ඔහුගේ වසගයට පැමිණේ.
- (2) යමෙක් යම් බඳු පුද්ගලයකු මිත්‍ර කොට වෙසේ ද යම් බඳු පුද්ගලයකු සේවනය කෙරේ ද හෙ තෙමේ ද එ බඳු වෙයි. එක්ව විසීමේ සැටි එසේ ය.
- (3) විෂ පෙවූ හීය විෂ නැති කොපුවෙහි ද විෂ ගල්වන්නාක් මෙන් සේවනය කරනු ලබන අසත්පුරුෂයා තමා ආශ්‍රය කරන පව් නැති අනෙකා ගේ සන්තානයෙහි පව් ගල්වන්නේ ය. නුවණැත්තේ පවින්

වැළකී වෙසෙන තමා ගේ සන්තානයෙහි පවී තැවරෙනවාට බියෙන් පාප යහළුවන් ඇත්තෙක් නො වන්නේ ය.

(4) යම් මිනිසෙක් කුසතණයෙන් කුණු මාලු බඳී ද එයින් තණ ද ගඳ ගමන්නේ වේ. බාල සේවනයේ සැටි ද එසේ ම ය.

5. තරඤ්ච පලාසෙන යො නරො උපනය්හනී,
පත්තා පි සුරහි වායන්ති එවං ධීරුපසෙවනා

6. තස්මා පත්ත පුටස්සෙ ච ඤාත්වා සම්පාක මත්තනො,
අසන්නෙ නොපසෙවෙය්‍ය සන්නො සෙවෙය්‍ය පණ්ඨිතො
අසන්නො නිරයං නෙත්ති සන්නො පාපෙන්ති සුග්ගතිං
(20 නි. සත්තිගුම්බ ජා.)

7. සාහු දස්සන මරියානං සන්නිවා සො සද සුබො,
අදස්සනෙන බාලස්ස නිච්ච මෙව සුබී සියා.
(ධ. සුබ වග්ග)

8. සබ්බිරෙව සමාසෙථ සබ්බි කුබ්බෙථ සන්ථවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤ්‍ය සෙය්‍යො හොති න පාපියො.

(5) යම් මිනිසෙක් කොළයකින් තුවරලා ඔතා ද එයින් ඒ කොළය ද සුවඳ හමන්නේ වේ. නුවණැතියන් සේවනය කිරීම ද එ බඳු ය.

(6) එ බැවින් ඔතන කොළයට මෙන් ම තමාටත් සත් පුරුෂ සේවනයේ විපාකය වන බව දැන අසත්පුරුෂයන් සේවනය නො කරන්නේ ය. සත්පුරුෂයන් සේවනය කරන්නේ ය.

සත්පුරුෂයන් දැකීම හා අසත්පුරුෂයන් දැකීම

(7) ආයතීයන් දැකීම ද යහපති. ඔවුන් හා එක්ව විසීම හැම කල්හි ම සැපයෙකි. බාලයා නො දැකීමෙන් නම් හැම කල්හි ම වන්නේ සැපයෙකි.

සත්පුරුෂ සේවනයේ අනුසස්

(8) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් සමග ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ පඤ්ච ශීල දශශීලාදී ගුණධර්මය දැන උතුමෙක් වේ. පව්ටෙක් නො වේ.

9. සබ්භිරෙව සමාසෙඵ සබ්භි කුබ්බෙඵ සන්ඵවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤය පඤ්ඤ ලබ්භති නාඤ්ඤතො

10. සබ්භිරෙව සමාසෙඵ සබ්භි කුබ්බෙඵ සන්ඵවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤය සොක මජ්ඣෙ න සොචති.

11. සබ්භිරෙව සමාසෙඵ සබ්භි කුබ්බෙඵ සන්ඵවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤය ඤති මජ්ඣෙ විරොචති.

12. සබ්භිරෙව සමාසෙඵ සබ්භි කුබ්බෙඵ සන්ඵවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤය සත්තා ගච්ඡන්ති සුග්ගතිං.

13. සබ්භිරෙව සමාසෙඵ සබ්භි කුබ්බෙඵ සන්ඵවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤය සත්තා තිට්ඨන්ති සාතතං.

(9) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් සමග ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන ප්‍රඥාව ලැබේ. අනෙකකින් එය නො ලැබේ.

(10) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන ශෝක මධ්‍යයේ ශෝක නො කෙරේ.

(11) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන නැයන් මැද බබලයි.

(12) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන සත්ත්වයෝ සුගතියට යෙති.

(13) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන සත්ත්වයෝ සැම කල්හි සුවසේ සිටිති.

14. සබ්භිරෙව සමාසෙඵ සබ්භි කුබ්බෙඵ සන්ඵචං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤය සබ්බ දුක්ඛා පමුවචති.

(දේවතා සංයුත්ත)

15. සවෙ ලහෙඵ නිපකං සහායං
සද්ධිං චරං සාධු විහාරි ධීරං
අභිභුය්‍ය සබ්බානි පරිස්සයානී
චරෙය්‍ය තෙත්තමනො සතීමා.

16. නො වෙ ලහෙඵ නිපකං සහායං
 සද්ධිං චරං සාධු විහාරි ධීරං
 රාජා ච රට්ඨිං විජිතං පහාය
 එකො චරෙ මාතච්ඡරඤ්ඤෙ ච නාගො

17. එකස්ස චරිතං සෙයො
 නත්ථි බාලෙ සහායතා
 එකො චරෙ න ච පාපානි කසිරා,
 අප්පොස්සුක්කො මාතච්ඡරඤ්ඤෙ ච නාගො.

(9 නි. කෝසම්බි ජා.)

(14) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන සියලු දුකින් මිදේ.

(15) නුවණැත්තා වූ මනා පැවතුම් ඇත්තා වූ ධෛර්යවීචක් වූ එක්ව හැසිරෙන්නා වූ මිතුරකු ලබන්නේ නම් සියලු උවදුරු මැඩ සිහියෙන් යුක්තව සතුටු සිතින් ඔහු හා එක්ව හැසිරෙන්නේ ය.

ඒක වයභීච

(16) නුවණැත්තා වූ මනා පැවතුම් ඇත්තා වූ ධෛර්යවීචක් වූ එක්ව හැසිරෙන්නා වූ මිතුරකු නො ලබා නම් ඉදින් අත් පත් කර ගත් රට හැර හැසිරෙන්නා වූ රජකු මෙන් ද වනයෙහි එකලා ව හැසිරෙන හස්ති රාජයකු මෙන් ද තනි ව හැසිරෙන්නේ ය.

(17) තනිව හැසිරීම උතුම් ය. යහළු වී ගත යුක්තක් බාලයා කෙරෙහි නැත. පව් නො කරන්නේ ය. පිරිස් පාලනය ගැන උත්සාහය හැර වනයේ හුදකලාව වෙසෙන නාගරාජයා මෙන් හැසිරෙන්නේ ය.

- 18. වරඤ්ච නා ධගච්ඡෙය්‍ය සෙය්‍යං සදිස මත්තනො,
එක වරියං දළ්භං කසිරා නත්ථි බාලෙ සභායතා.
(ධ. බාල වග්ග)
- 19. යස්මිං මනො නිවිසතා චිත්තං වා පි පසීදති
අදිට්ඨපුබ්බකෙ පොසො කාමං තස්මිං පි විස්සසෙ.
(1 නි. සාකේත ජා.)
- 20. න විස්සසෙ අවිස්සත්ථෙ විස්සත්ථෙ පි න විස්සසෙ
විස්සාසා භය මන්වෙති සීහා ව මිගමාකුකා.
(1 නි. විස්සාස භෝජන ජා.)
- 21. නාස්මසෙ කත පාපමිති නාස්මසෙ අලික වාදිනෙ
නාස්මසෙ අත්ථට්ඨ පඤ්ඤමිති අතිසන්තෙ පි නාස්මසෙ

(18) මිතුරන් සොයන තැනැත්තේ තමාට වඩා උතුම් වූවකු හෝ තමා හා සම වූවකු හෝ නො ලැබුයේ නම් එකලා ව විසීම ම කරන්නේ ය. යහළු වීමෙන් ගත යුත්තක් බාලයා කෙරෙහි නැත.

විශ්වාස කළ යුතු නො කළ යුතු අය

(19) පෙර නුදුටු විරූ යම් කිසිවකු කෙරෙහි දුටු පමණින් තමා ගේ සිත පිහිටා ද, දුටු පමණින් සිත පහදී ද, පෙර නුදුටු විරූ ඒ තැනැත්තා කෙරෙහි ඒකාන්තයෙන් විශ්වාස කරන්නේ ය.

(20) අවිශ්වාසයා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. විශ්වාසයා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. මිවින්න කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමෙන් සිංහයාට මරණය පැමිණියාක් මෙන් විශ්වාසය නිසා භය පැමිණේ.

(21) වරක් වරද කළ පුද්ගලයා විශ්වාස නො කරන්නේ ය. බොරු කියන්නා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. තමා ගැන ම බලන්නා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. පමණට වඩා ශාන්ත තැනැත්තා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

22. භවන්ති හෙකෙ පුරිසා ගොපිපාසික ජාතිකා,
සසන්ති මඤ්ඤෙ මිත්තානි වාචාය න ච කම්මුතා.

23. සුක්ඛඤ්ජලී පග්ගහිතා වාචාය පළිගුණධීතා,
මනුස්ස ඵෙග්ගුතා සිදෙ යස්මිං නත්ථි කතඤ්ඤුතා.

24. න හි අඤ්ඤඤඤ චිත්තානං ඉත්ථීනං පුරිසාන වා,
නානා ච කත්වා සංසග්ගං තාදිසම්පි නාස්මසෙ

25. අනරියකම්මං ඔක්කන්තං අත්ථෙතං සබ්බ ඝාතිනං
නිසිතං ච පටිච්ඡන්තං තාදිසම්පි නාස්මසෙ.

26. මිත්තරුපෙනිධෙකච්චෙ සාඛල්ලෙන අචෙනසා,
විවිධෙහි උපායෙහි තාදිසම්පි නාස්මසෙ.

(22) ජලයට කිසි ආධාරයක් නො කොට බඩ පුරා බී යන පිපාසිත ගවයන් වැනි ඇතැම් පුරුෂයෝ වෙති. ඔවුහු ක්‍රියාවෙහි කිසිවක් නැති ව වචනයෙන් පමණක් සංග්‍රහ කරමින් මිත්‍රයන් ගසා කති.

(23) හිස් අත ඔසවා ගෙන කථාවෙන් සියල්ල වසා ගෙන එන නිසරු මිනිසුන් ආශ්‍රය නො කරන්නේ ය. කෘතඥතාව නැති මිනිසුන් ද ආශ්‍රය නො කරන්නේ ය.

(24) වරින් වර එක එක සිත් ඇති කර ගන්නා වූ ස්ත්‍රීන් හා පුරුෂයන් ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. අනතුරු කරනු පිණිස නොයෙක් ආකාරයෙන් මිතුරු වන්නවුන් ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

(25) නො මනා වැඩට බැස සිටින්නා වූ ස්ථීර කථා නැත්තා වූ ඉඩක් ලද හොත් සියල්ල වනසන්නා වූ වැසි තිබෙන තියුණු කඩුවක් බඳු පුද්ගලයන් විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

(26) ඇතමෙක් නපුරු සිතින් මටසිඵලු වචනයෙන් නොයෙක් උපායෙන් මිත්‍ර වේශයෙන් එති. එබඳු පුද්ගලයන් විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

27. ආමිසං වා ධනං වා පි යත්ථ පස්සති තාදිසො,
දුහිං කරොති දුම්මෙධො තඤ්ච ඤාත්වාන ගච්ඡති.
(10 නි. කුක්කුට ජා.)

28. සතාසනං කුඤ්ජරං කණ්ඨ සප්පං
මුද්ධාභිසිත්තං පමද ව සබ්බා,
එතෙ නරො නිච්චයත්තො භජෙථ
තෙසං භවෙ දුබ්බිදු සබ්බ භාවො.

29. න විස්සසෙ සාබ පුරාණ සන්ථතං
න විස්සසෙ මිත්ත පුරාණ චොරං.
න විස්සසෙ රාජා සබා මමන්ති
න විස්සසෙ ඉත්ථී දසන්න මාතරං

(27) එ බඳු පුද්ගලයා යම් තැනක කැයුත්තක් හෝ ධනයක් හෝ දකී ද එ කල්හි දෙය්හි වී ඒවා පැහැර ගෙන මිතුරා ද නසා යයි.

(28) ගින්න ය, ඇතා ය, සර්පයා ය, රජ ය, සියලු ස්ත්‍රීහු ය යන මොවුන් භජනය කරන තැනැත්තේ නිතර ම සිහියෙන් යුක්තව එය කරන්නේ ය. ඔවුන්ගේ අදහස දැන ගැනීමට දුෂ්කර ය.

(29) සර්පාදීන් විසිය හැකි බැවින් පරණ කොළ අතු ඇතිරිල්ල කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. පරණ මිතුරකු වූ සොරා ද ඒ පරණ මිතුරු කම නිසා විශ්වාස නො කරන්නේ ය. මා ගේ යහළුවෙක කියා රජු කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. දරුවන් දශ දෙනකු ගේ මවක වුව ද ස්ත්‍රිය කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබන්නේ ය.

30. න විස්සසෙ රාම කරාසු නාරිසු
අව්චන්ත සීලාසු අසඤ්ඤාසු
අව්චන්ත පෙමානු ගතස්ස හරියා
න විස්සසෙ තිත්ථ සමාහි නාරියො.

(80 නි. කුණාල ජා.)

31. ගුය්හස්ස හි ගුය්හ මෙව සාධු
න හි ගුය්හස්ස පසත්ථ මාවි කම්මං,
අනිප්චාදය සහෙය්‍ය ධිරො
නිප්චන්තත්ථො යථා සුඛං භණ්ණෙය්‍ය.

32. න ගුය්හ මත්ථං විචරෙය්‍ය රක්ඛෙය්‍ය නං යථා නිධිං,
න හි පාතුකතො සාධු ගුය්හො අත්ථො පජානතා.

33. ථියා ගුය්හං න සංසෙය්‍ය අමිත්තස්ස ච පණ්ඩිතො,
යො චා මිසෙන සංහීරො හදයත්ථෙතො ච යො නරො

(30) අඥයන් කෙරෙහි රාගය නශා සිට වන්නා වූ ආචාර ශීලය ඉක්මවා සිටින්නා වූ නො හික්මුණා වූ ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ද විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. භාය්‍යාව තමාට ප්‍රිය ප්‍රේම කරන්නීය කියා ද විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. ස්ත්‍රීහු සර්වසාධාරණ තීර්ථ වැන්නෝ ය.

රහස්

(31) රහස රහසක් ලෙස තබා ගැනීම ම යහපති. රහස හෙළි කිරීම පැසසිය යුත්තක් නොවේ. නුවණැත්තේ නො බිඳෙනු පිණිස නො කියා ඉවසන්නේ ය. කාරණය මුදුන් පත් වූ පසු කැමති පරිදි කියන්නේ ය.

(32) සැඟවිය යුතු කරුණු නො හෙළි කරන්නේ ය. එය නිධානයක් සේ ආරක්ෂා කරන්නේ ය. සැඟවිය යුත්ත හෙළි කරන ලද්දේ යහපත් නො වේ.

(33) ස්ත්‍රීයට රහස් නො කියන්නේ ය. සතුරාට ද නො කියන්නේ ය. යමෙක් ආමිෂයෙන් පොළඹවා ගත හැකි ද ඔහුට ද නො කියන්නේ ය. සිතේ අනෙකක් තබා මිත්‍ර රූපයෙන් කථා කොට සිත පැහැර ගන්නා තැනැත්තාට ද රහස් නො කියන්නේ ය.

- 34. ගුප්ත මත්ඵමසම්බුද්ධං සම්බොධයති යො නරො මන්ත හෙද භයා තස්ස දස භූතො තිතික්ඛති.
- 35. යාවන්තො පුරිසස්සත්ඵං ගුප්තං ජානන්ති මන්තිනං තාවන්තො තස්ස උබ්බේගා තස්මා ගුප්තං න විස්සජේ
- 36. විච්චිච භාසෙය්‍යා දිවා රහස්සං

රත්නිං ගිරං නාතිවෙලං පමුඤ්ඤෙ,
උපස්සුතිකාහි සුඤ්ඤානි මන්තං
තස්මා මන්තො ඛිප්ප මුපෙති හෙදං.

(උම්මග්ග ජා.)

37. මමන්තපානං විපුලං උළාරං
උප්පජ්ජති මස්ස මණ්ඩස්ස හෙතු,
තං තෙ න දස්සං අතියාවකොසි
න වා'පි තෙ අස්සමං ආගමිස්සං.

(34) රහස කා හටවත් නො දැන්විය යුතු ය. යම් මිනිසෙක් එය අනුන්ට දන්වා නම් ඔහුට අනෙකා ගේ දසයෙකු මෙන් වී සියල්ල ඉවසන්නට සිදු වන්නේ ය.

(35) පුරුෂයකු ගේ රහස් කරුණ යම් පමණ අය දනිත් නම් එ පමණට ඔහුට තැති ගැනුම් ඇත්තේ ය. එ බැවින් රහස හෙළි නො කරන්නේ ය.

(36) රහස කථා කරන තැන ජනයාගෙන් හිස් කරවා ගෙන දවල් කථා කරන්නේ ය. රාත්‍රියේ වැඩි වේලාවක් රහස කථා නො කරන්නේ ය. සැඟවී රහස් අසා ගන්නෝ ඇතහ. ඒ හේතුවෙන් මන්ත්‍රය වහා බිඳෙන්නේ ය. (කථා කළ දෙය සිදු නො වන්නේ ය.)

ඉල්ලීම

මෙය කණ්ඨ මාණිකාය ඉල්ලූ තවුසාට නො සතුවූ වූ නාගරාජයකු විසින් කියන ලද්දකි. මණිකණ්ඨ ජාතකය බලනු.

(37) මේ මාණිකාස නිසා මා හට උසස් ආහාරපාන බොහෝ උපදින්නේ ය. එය ඔබට නො දෙන්නෙමි. ඔබ පමණ ඉක්මවා ඉල්ලන්නෙහි ය. ඔබ ගේ අසපුවට ද මම නැවත නො එන්නෙමි.

38. සුසු යථා සක්ඛර ධොන පාණි
තාසෙසි මා සෙලං යාවමානො
තං තෙන දස්සං අතියාවකෝසි
න වා'පි තෙ අස්සමං ආගමිස්සං.

39. න තං යාවෙ යස්ස පියං ජිහිංසෙ
දෙස්සො හොති අතියාවනාය,
නාගො මණිං යාවිතො බ්‍රාහ්මණෙන
අදස්සනං යෙව තද'ජ්ඣගමා.

(5 නි. මණිකණ්ඨ ජා.)

40. ද්වයං යාවනකො රාජ බ්‍රහ්මදත්ත නිගච්ඡති.
අලාභං ධනලාභං වා එවං ධම්මා හි යාවනා

41. යාවනං රොදනං නාම පඤ්චාලානං රථෙසහ,
යො යාවනං පච්චක්ඛාති තමාහු පටිරොදනං.

(38) තෙල්ගලෙහි මුවහත් කරන ලද කඩුවක් අතින් ගත් තරුණයකු විසින් බියගන්වන්නාක් මෙන් මාණිකාසය ඉල්ලමින් ඔබ මා බිය ගැන්වූයෙහි ය. එය ඔබට නො දෙන්නෙමි. ඔබ පමණ ඉක්මවා ඉල්ලන්නෙහි ය. මින් මතු මම ඔබගේ මේ අසපුවට ද නො එන්නෙමි.

(39) යම් දෙයක් යමකුට ප්‍රිය බව දන්නේ නම් ඒ දෙය ඔහු ගෙන් නො ඉල්ලන්නේ ය. පමණ ඉක්මවා ඉල්ලීමෙන් අප්‍රිය වේ. බ්‍රාහ්මණයා විසින් මැණික ඉල්ලූ නාගයා ඔහුට නො පෙනී ම ගියේ ය.

මෙය බෝසතාණන් වහන්සේ බ්‍රහ්මදත්ත රජුට කී ගාථා තුනකි.

(40) බ්‍රහ්මදත්ත රජතුමාණෙනි, ඉල්ලන තැනැත්තේ ධනය ලැබීම හෝ නො ලැබීම යන දෙකින් එකකට පැමිණේ. ඉල්ලීමේ සැටි එසේ ය.

(41) පඤ්චාල රජතුමාණෙනි, ඉල්ලීම නම් හැඬීමකි. යමෙක් ඉල්ලීම ප්‍රතික්‍ෂේප කෙරේ ද එය නැවත හැඬීමකැයි නුවණැතියෝ කීහ.

42. මාමද්දසංසු රොදන්තං පඤ්චාලා සුසමාගතා,
කුවං වා පටිරොදන්තං තස්මා ඉච්ඡාම' හං රහො.
(4 නි. බ්‍රහ්මදත්ත ජා.)

43. යෙ මෙ අහං න ජානාමි අට්ඨිසෙන වණ්ඛිබ්බකා,
තෙ මං සඛිගම්ම යාවන්ති කස්මා ත්වං මං න යාවසී.

44. යාවකො අප්පියො හොති යාවං අදදමප්පියො,
තස්මා' හං තං න යාවාමි මා මෙ විදෙස්සනා අහු.

45. යො වෙ යාවනජ්චානො කාලෙ යාවං න යාවති,
පරඤ්ච පුඤ්ඤ ධංසෙති අත්තනා' පි න ජීවති.

(42) ඔබගෙන් ඉල්ලීම් වශයෙන් හඬන්නා වූ මා ද ඉල්ලූ දෙය නො දීම වශයෙන් හඬන්නා වූ ඔබ ද මෙතැනට රැස් වූ පඤ්චාල රජු

වැසියෝ නො දකින්නවා යි ඔබ හා කථා කිරීමට මම ජනයන් නැති තැනක් කැමති වෙමි ය. (බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකය බලනු)

ආයතීයන් ගේ ඉල්ලීම

මෙය අට්ඨසේන නම් වූ තාපසයන් හා බ්‍රහ්මදත්ත රජු අතර ඇති වූ කථාවෙකි.

(43) අට්ඨසේනයන් වහන්ස, මේ යාවකයෝ කවරහු ද යි මම නො දනිමි. ඔවුහු අවුත් මාගෙන් නොයෙක් දේ ඉල්ලති. ඔබ වහන්සේ මාගෙන් කුමක් නිසා කිසිවක් නො ඉල්ලන්නහු ද?

(44) ඉල්ලන තැනැත්තෝ දෙන තැනැත්තාට අප්‍රිය වේ. ඉල්ලන දේ නො දෙන තැනැත්තා ද ඉල්ලන්නහුට අප්‍රිය වේ. එ බැවින් මම 'ඒ' අප්‍රිය භාවය මාහට නො වේවා'යි ඔබගෙන් කිසිවක් නො ඉල්ලමි.

(45) ඉල්ලීමෙන් ජීවත් විය යුතු වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදී යමෙක් සුදුසු කල්හි ඉල්ලිය යුත්ත නො ඉල්ලා නම් හෙතෙමේ දයක වූ අනෙකා ද පිනෙන් පිරිහෙවයි. හෙතෙමේ ද ජීවත් නො වෙයි.

- 46. යො ව යාවන ජීවනො කාලෙ යාවං හි යාවති,
පරඤ්ච පුඤ්ඤං ලබ්භෙති අත්තනා' පි ව ජීවති.
- 47. න වෙදිස්සන්ති සප්පඤ්ඤ දිස්වා යාවකමාගතං,
බ්‍රහ්මචාරි පියො මෝ සි වරතං භඤ්ඤම්චිෂ්සි.
- 48. න වෙ යාවන්ති සප්පඤ්ඤ ධීරො වෙදිතු මරහති,

උද්දීප්ප අරියා තිට්ඨන්ති එසා අරියාන යාවනා.

(7 නි. අට්ඨිසේන ඡා.)

49. සවෙ තෙ දුක්ඛං උප්පජ්ජේ කාසීනං රට්ඨවච්චන,
මා ඛො නො තස්ස අක්ඛාහි යො තං දුක්ඛා න මොචයෙ.

---

(46) ඉල්ලීමෙන් ජීවත් විය යුතු යමෙක් සුදුසු කල්හි ඉල්ලිය යුත්ත දයකයා ගෙන් ඉල්ලා ද, හෙතෙම අනෙකාට පින් ලබවයි. තෙමේ ද ජීවත් වෙයි.

(47) දන ඵලය දන්නා නුවණැත්තෝ ආ යාවකයා දෑක නො කීපෙති. ‘උතුම් පැවතුම් ඇත්තාණෙනි, ඔබ මට ප්‍රිය වූයෙහි ය. යමක් කැමති වන්නෙහි නම් එය ඉල්ලනු මැනවි’.

(48) නුවණැත්තෝ නො ඉල්ලන්නාහු ය. නුවණැති දයකයා දියයුත්ත දෑන ගැනීමට සුදුසු ය. ආයතීයෝ උදෙසා සිටිති. එය ආයතීයන් ගේ ඉල්ලීම ය.

පැමිණි දුක කිය යුතු නො කිය යුතු අය.

මෙය බෝසතාණන් වහන්සේ දුකට පත් වූ අවස්ථාවක දී බඹදත් රජුට කී ගාථා පෙළකි.

(49) කාශිරට වැසියන් ගේ රජ්ජුරුවෙනි, ඉදින් ඔබට දුකක් උපන්නේ නම් යමෙක් ඒ දුකින් ඔබ නො මුදවා නම් ඔහුට ඒ දුක නො කියන්නේ ය.

50. යො තස්ස දුක්ඛ ජාතස්ස එකන්තමපි භාසතො,

විජ්ජාමොච්චයා ධම්මෙන කාමං තස්ස පවෙදයෙ.

51. යො අත්තනො දුක්ඛ මනානුපුට්ඨො
පවෙදයෙ ජන්තු අකාලරූපෙ
ආනන්දිනො තස්ස භවන්තා මිත්තා
හිතෙසිනො තස්ස දුඛී භවන්ති

52. කාලඤ්ච ඤක්ඛාන තථාවිධස්ස
මෙධාවිනං එකමනං විදිත්වා,
අක්ඛෙයා නිජ්ජානි පරස්ස ධීරො
සංඝං ගිරං අත්ථවතිං පමුඤ්චෙ

53. සවෙ ච ජඤ්ඤ අවිසය්හ මත්තනො
නා යං නීති මය්හ සුඛාගමාය,
එකො පි නිජ්ජානි සහෙයා ධීරො
සච්චං හිරොත්තජ්ජ මපෙක්ඛමානො.

(13 නි. දූත ජා.)

(50) දුකට පැමිණියා වූ ඔබගේ දුක කී කල්හි යමෙක් ඉන් කොටසක් වත් පහකෙරේ නම් ඔහුට ඒ දුක කියතොත් කියන්නේ ය.

(51) අනුන් විසින් නැවත නැවත විචාරනු ලැබූ යමෙක් අකාලයෙහි තමා ගේ දුක මෙරමා හට කියා ද, එයින් ඔහු ගේ සතුරෝ සතුටු වන්නාහ. හිතවත්හු දුක් වන්නාහ.

(52) නුවණැත්තේ දුක කීමට සුදුසු කාලය දැන ගෙන කියනු ලබන අනෙකා තමා හා සම සිත් ඇති නුවණැතියකු බව දැන ගෙන

අනෙකකුට තමා ගේ දුක කියන්නේ ය. කියන කල්හි දු අර්ථ සහිත වූ මොළොක් වූ වචනයෙන් කියන්නේ ය.

(53) ඉදින් පැමිණියා වූ දුක තමා ගේ හෝ අනුන් ගේ බලයකින් දුරු කළ නොහැකි එකක් බව දන්නේ නම්, මේ ලෝකධර්මය මා හට සැපය පිණිස පමණක් ඇතියක් නො වේය යි සලකා තමා කෙරෙහි ඇති ලජ්ජා හය දෙක අපේක්ෂා කරමින් නුවණැත්තේ තනිව ම දුක ඉවසන්නේ ය.

54 ලාභො අලාභො අයසො යසො ච
නින්ද පසංසා ච සුඛඤ්ච දුක්ඛං,
එතෙ අනිච්චා මනුපෙසු ධම්මා
අසස්සතා විප්පරිණාම ධම්මා.

(8 නි. අංගුත්තර)

55. පොරාණමෙකුං අකුල නෙතං අජ්ජතනා මිච.
නින්දන්ති කුණ්භි මාසීනං නින්දන්ති බහුභාණිනං,
මිතභාණිමිපි නින්දන්ති නත්ථි ලොකෙ අනින්දිතො.

56. න චා හු න ච භවිස්සති න චෙතරහි විජ්ජති,
එකන්තං නින්දිතො පොසො එකන්තං චා පසංසිතො

(ධ. කෝඨ වග්ග)

57. සෙලො යථා එකසනො වාතෙන න සමීරති,
එවං නින්ද පසංසාසු න සමිඤ්ජන්ති පණ්ඩිතා.

(ධ. පණ්ඩිත වග්ග)

අෂ්ට ලෝක ධර්මය

(54) ලාභ ය, අලාභ ය, යසස ය, අයසසය, නින්දාව ය, ප්‍රශංසාව ය, සැප ය, දුක ය යන මේ ස්වභාවයෝ මිනිසුන් කෙරෙහි අනිත්‍යයෝ ය, අශාශ්වතයෝ ය, පෙරළෙන ස්වභාවයෝ ය.

හැමදෙන ම නින්දා ලබන බව

(55) අතුලය, මේ නින්දා කිරීමේ සිරන පරණ දෙයකි. අලුත් දෙයක් නො වේ. නො බැණ සිටින්නවුන්ට ද නින්දා කෙරෙහි. බොහෝ කථාකරන්නවුන්ට ද නින්දා කෙරෙහි. පමණට කථා කරන්නවුන්ට ද නින්දා කෙරෙහි. ලෝකයෙහි නින්දා නො ලබන්නෙක් නැත.

(56) නින්දා ම ලබන්නා වූ කෙනෙක් හෝ ප්‍රශංසා ම ලබන්නා වූ කෙනෙක් හෝ ලෝකයේ පෙර ද නො විය. මතු ද නූපදනේ ය. දැනුණු නැත.

නින්දා ප්‍රශංසා නිසා පණ්ඩිතයන් නො සැලෙන බව.

(57) ඒකසන වූ මහා ගල සුළඟින් නො සැලේ. එ මෙන් පණ්ඩිතයෝ නින්දා ප්‍රශංසා නිසා නො සැලෙති.

58. යස්ස ජිනො කාමකණ්ටකො
අක්කොසො ච වධො ච බන්ධනඤ්ච
පබ්බතො විය සො ධීනො අනෙජො
සුබදුක්ඛෙසු න වෙධති සහික්ඛු.

(උදන.)

59. න සොචනාය පරිදෙචනාය

සත්‍යෝ ව ලබ්‍හො අපි අප්පකෝ'පි,
සොචන්ත මෙතං දුක්ඛිතං විදිත්වා
පච්චත්ථිකා අත්තමනා භවන්ති.

60. යතො ව ඛො පණ්ඩිතො ආපදසු
න වෙධති අත්ථ විනිච්ඡයඤ්ඤ,
පච්චත්ථිකාස්ස දුඛිතා භවන්ති
දිස්වා මුඛං අවිකාරං පුරාණං.

සුව දුක් දෙක්හි හො සැලෙහ තැහැත්තා

(58) යමකු විසින් තෘෂ්ණා නමැති කටුව දිනන ලද ද ආක්‍රෝශය ද වධය ද බන්ධනය ද දිනන ලද ද සොලවන කෙලෙස් නැත්තේ පච්චත්තයක් සේ ස්ථිර භික්‍ෂු තෙමේ සැප දුක් දෙක්හි නො සැලේ.

ශෝකය

(59) ශෝක කිරීමෙන් ද හැඬීමෙන් ද මඳ වූ ද ප්‍රයෝජනයක් නො ලැබේ. ශෝක කරන්නා වූ දුක්ඛිත වූ පුද්ගලයා දැක ඔහු ගේ සතුරෝ සතුටු වන්නා හ.

(60) ඒ ඒ දෙය තේරුම් ගැනීමට සමත් වූ පණ්ඩිතයා යම් කලෙක නො සැලේ ද, විකාරයට නො පැමිණියා වූ පෙර පරිද්දෙන් ම පවත්නා වූ ඔහු ගේ මුහුණ දැක ඔහු ගේ සතුරෝ දුක් වෙති.

61. ජප්පෙන මන්තෙන සුභාසිතෙන

අනුප්පදනෙන් පවෙණියා වා,
යථා යථා යත්ථ ලභෙථ අත්ථං
තථා තථා තත්ථ පරක්කමෙය්‍ය

- 62. සවෙ පජානෙය්‍ය අලබ්භනෙය්‍යා
මයා ච අඤ්ඤෙන වා එස අත්ථො,
අසොචමානො අධිවාසයෙය්‍ය
කම්මං දල්භං කින්නි කරොමි දනි.

(අංගුත්තර නිකාය 5, නි.)

- 63. පුබ්බෙ ච මච්චං විජහන්ති භොගා
මච්චො වා තෙ පුබ්බතරං ජහාති,
අසස්සතා භොගිනො කාමකාමී
තස්මා න සොචාම' හං සොකකාලෙ.

(61) මන්ත්‍ර ජප කිරීමෙන් හෝ නුවණැතියන් හා මන්ත්‍රණය කිරීමෙන් හෝ ප්‍රිය වචනයෙන් කථා කිරීමෙන් හෝ තැගි දීමෙන් හෝ වංශය දැක්වීමෙන් හෝ යම් යම් ආකාරයෙන් යම් තැනක අර්ථය සිදු වේ ද ඒ ඒ ආකාරයෙන් ඒ ඒ කාරණයෙහි උත්සාහ කරන්නේ ය.

(62) මේ කාරණය මා විසින් හෝ අනෙකකු විසින් හෝ කොතෙක් උත්සාහ කළත් නො ලැබිය හැකි බව යම් කලෙක දන්නේ ද එකල්හි "මා ගේ කරුමය මහත් ය දැන කුමක් කෙරෙමි ද" යි ශෝක නොකරමින් ඉවසන්නේ ය.

නුවණැතියන් විපතේ දී හො තැවෙන බව.

මෙය සතුරු රජෙකු විසින් රජය පැහැර ගෙන සිර ගෙයක දමා සිටි බඹදත් රජතුමා විසින් කියන ලද ගාථා දෙකකි. (මණිකුණ්ඩල ජාතකය බලනු)

(63) කාමයන් කැමති වන තැනැත්තාණෙනි, හෝගයෝ මිනිසා පළමුවෙන් ම හෝ හරිති. මිනිසා හෝ පළමු වෙන් හෝගයන් අත් හරී. වස්තුව නැති වී නැවත දිළිඳු වන බැවින් ද මැරී වස්තුවෙන් වෙන් වන බැවින් ද ධනවත්හු අස්ථිරයෝ ය. එ බැවින් මම ශෝක කාලයේ දී ශෝක නො කරමි.

64. උදෙති ආපූරති වෙති වන්දෙ
අත්ථං තපෙත්ථාන පලෙති සුරියො,
විදිතා මයා සත්තුක ලොක ධම්මා
තස්මා න සොවාම' හං සොක කාලෙ.

(5 නි. මණිකුණ්ඩල ජා.)

65. යං න සක්කා පාලෙතුං පොසෙන ලපතං බහුං,
සකිස්ස විඤ්ඤ මෙධාවි අත්තාන මුපතාපයෙ.

66. දහරා ව හි යෙ වුද්ධා යෙ බාලා යෙ ව පණ්ඨිතා,
අභිසා වෙව දළිද්ද ව සබ්බෙ මච්චු පරායණා.

67. එලාන මිව පක්කානං නිච්චං පපතනා හයං,
එවං ජාතාන මච්චානං නිච්චං මරණතො හයං.

(64) සතුරු රජාණෙනි, වන්දයා උදවෙයි. වැඩෙයි. අස්තයට යයි. සුයඹියා ලොව තවා අස්තයට යයි. මා විසින් ලාභාලාභාදී ලෝක

ධර්මයේ දන්තා ලදහ. එ බැවින් මම ශෝක කාලයේ දී ශෝක නො කරමි.

මළුවන් ගැන හැඳීම නිෂ්චල බව

(65) මරණයක් ගැන බොහෝ විලාප කියන්නවුන් අතුරෙන් එක් පුරුෂයකු විසින් වත් යම් ජීවිතයක් නො රැක්ක හැකි ය. ඒ බව දන්තා නුවණැත්තේ ශෝක කොට හඬා දෙඩා කුමට තමා ගේ ආත්මය තවන්නේ ද?

(66) ළදරුවෝ ය, මහල්ලෝ ය, බාලයෝ ය, පණ්ඩිතයෝ ය, පොහොසත්තු ය, දුප්පත්තු ය යන හැම දෙන ම මරහු ගේ වශයට පැමිණෙන්නෝ ය.

(67) ඉදුණු ගෙඩි වලට නිරතුරුව ම වැටීම පිළිබඳ බිය ඇත්තේ යම් සේ ද, එමෙන් උපන් සත්වයනට නිතරම මරණයෙන් බිය ඇත්තේ ය.

68. සාය මෙකෙ න දිස්සන්ති පානො දිට්ඨා බහුජ්ජනං,
පානෙ එකෙ න දිස්සන්ති සායං දිට්ඨා බහුජ්ජනා.

69. පරිදෙවයමානො වෙ කඤ්චි අත්ථං උදබ්බහෙ,
සම්මුල්භො හිංස මත්තානං කයිරා වෙතං විචක්ඛණො.

70. කිසො විචණ්ණො භවති හිංසා මත්තාන මත්තනා,
න තෙන පෙනා පාලෙන්ති නිරත්ථා පරිදෙවනා.

71. යථා සරණ මාදිත්තං වාරිනා පරිනිබ්බසෙ,

එවම්පි ධීරො සුතවා මෙධාවි පණ්ඩිතො නරො,
බිප්පමුප්පතිනං සොකං වාතො තුලං ව ධංසයෙ

72. එකො ව මච්චො අච්චෙති එකො ව ඡායතෙ කුලෙ,
සංයො පරමා ත්වෙ ව සම්භොගා සබ්බ පාණිනං

---

(68) උදයේ බොහෝ ජනයෝ දක්නා ලැබෙත්. ඔවුන් ගෙන් ඇතමොක් සවස නො දක්නා ලැබෙත්. සවස බොහෝ ජනයෝ දක්නා ලැබෙත්. ඔවුන් ගෙන් ඇතැමෙක් උදයේ නො දක්නා ලැබෙත්.

(69) මුළා වී තමාට ම හිංසා කරමින් හඬන තැනැත්තේ එයින් යම්කිසි අර්ථයක් ලබා නම් නුවණැත්තේ ඒ හැඬීම කරන්නේ ය.

(70) ශෝක කරන්නේ තමාට ම හිංසා කර ගැනීමෙන් කාශ වේ. දුච්ඡී වේ. කෙනකු ගේ ශෝකයෙන්, මිය ගිය අය නො රැකෙති. හැඬීම නිෂ්ඵල ය.

(71) යම් සේ ගිනි ගත් ගෙය ජලයෙන් නිවන්නේ ද, එසේ උගත් නුවණැති මිනිස් තෙමේ, උපන්නා වූ ශෝකය, වාතය පුලුන් රොදක් සේ පිඹ හරින්නාක් මෙන් දුරු කරන්නේ ය.

(72) මිනිසා තනිව ම මෙලොවින් පහ වෙයි. තනිව ම නැවත උපදී. සියල්ලන් ගේ ම නෑ මිතුරුකම් එක්වීම ප්‍රධාන කොට ඇත්තේ ය.

73. තස්මා හි ධීරස්ස බහුස්සුතස්ස
සම්පස්සතො ලොකමීමං පරඤ්ච,
අඤ්ඤය ධම්මං හදයං මනඤ්ච
සොකා මහන්නා පි න තාපයන්ති.

(11 නි. දසරථ ජා.)

74. න අන්තලික්කේ න සමුද්ද මජ්ඣේ
න පබ්බතානං විවරං පවිස්ස,
න විජ්ජති සො ජගතිජ්ජදෙසො
යත්ථට්ඨිතො මුච්චෙය්‍ය පාපකම්මා.

(ධ. පාපවග්ග)

75. ලහති හන්තා හන්තාරං ජේතාරං ලහතෙ ජයං,
අක්කොසකො ච අක්කොසං රොසෙතාරඤ්ච රොසකො.
අථ කම්ම විවට්ඨෙන සො විලුත්තො විලුම්පති.

(කෝසල සංයුත්ත)

(73) අජට ලෝක ධර්මය දැනීම නිසා මෙලොවත් පරලොවත් දක්නා වූ උගත් නුවණැති තැනැත්තා ගේ පපුව හා සිත මහත් වූ ද ශෝකයෝ නො තවති. තැවීමට සමත් නො වෙති.

කො තැනක සිටියත් කම්මයෙන් නො මිදිය හැකි බව.

(74) අහසෙහි විසුයේ ද, සමුද්‍රමධායට ගියේ ද, පච්ඡ විවරයකට පිවිසියේ ද, කම්මයෙන් නො මිදේ. යම් තැනක වෙසෙන තැනැත්තේ පාපකම්මයා ගේ විපාකය නො ලබා ඉන් මිදේ ද එබඳු භූමි ප්‍රදේශයක් නැත.

කම්මය ආපසු කැරකෙන බව.

(75) අනුන් නසන තැනැත්තේ තමා නසන කෙනකු ද ලබයි. අනුන් පරදන තැනැත්තේ තමා පරදවන්නකු ද ලබයි. අනුන්ට ආක්‍රෝශ කරන්නේ ආක්‍රෝශ කරන්නකු ලබයි. අනුන්ට රිදවන තැනැත්තේ තමාට රිදවන්නකු ලබයි. කමීය ආපසු කරකීමෙන් අනුන් අයත් දෙය පැහැර ගන්නා තැනැත්තා ගේ දෙය අනුන් විසින් පැහැර ගනු ලැබේ.

76. යො අප්පදුට්ඨස්ස නරස්ස දුස්සති
සුද්ධස්ස පොසස්ස අනඛිගනස්ස,
තමෙව ඛාලං පච්චෙති පාපං
සුබ්බමො රජො පටිචාතං ච ඛිත්තො.

(ධ. පාප වග්ග)

77. යො දණ්ඨෙන අදණ්ඨෙසු අප්පදුට්ඨෙසු දුස්සති,
දසන්න මඤ්ඤතරජ ධාතං ඛිප්පමෙව නිගච්ඡති.

78. වෙදනං ඵරුසං ජාතීං සරීරස්ස ච හෙදනං,
ගරුකං චා පි ආබාධං විත්තක්ඛෙපං ච පාපුනෙ.

79. රාජතො චා උපස්සග්ගං අඛිභක්ඛාතං ච දරුණං,
පරික්ඛයං ච ඤුතීතං භොගානඤ්ච පහඛිගුරං.

(76) අනුන්ට නපුරු කම් නො කරන්නා වූ පිරිසිදු පැවතුම් ඇත්තා වූ කෙලෙස් නැත්තා වූ තැනැත්තා හට යමෙක් නපුරු කම් කෙරේ ද, ඒ පාපය උඩු සුළඟට ගැසූ සියුම් ධූලියක් මෙන් ඒ බාලයා කරා ම ආපසු එන්නේ ය.

නිවැරදි උතුමන්ට වරද කරන්නවුන් විසින් මෙලොව ම

විපාක දැරියක් ලබන බව

(77) අනුන්ට නො රිදවන්නා වූ අපරාධ නො කරන්නා වූ රහතුන්ට යමෙක් පීඩා කිරීම් වශයෙන් අපරාධ කෙරේ ද, හෙ තෙමේ කරුණු දැරියකින් එකකට මෙලොව දීම වහා පැමිණෙන්නේ ය.

(78) හෙ තෙමේ ශීර්ෂරෝගාදියෙන් උපදනා මහත් වූ වේදනාවකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. දුකසේ සපයා ගත් වස්තූ පිරිහීමකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. අත් පා ආදියේ බිඳුමකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. ලාදුරු ආදී නපුරු රෝගයකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. උමතු බවට හෝ පැමිණෙන්නේ ය.

(79) හෙ තෙමේ තනතුරෙන් පහ කරනු ලැබීම ආදී රජුන් ගෙන් වන උවදුරකට හෝ පැමිණේ. නො කළ වරදකින් වුව ද දරුණු චෝදනාවක් හෝ ලබන්නේ ය. තමාට පිහිට වන නැයන් ගෙන් හෝ පිරිහෙන්නේ ය. කුණු වීම් දිරා යාම් ආදියෙන් ඔහු සතු වස්තුව හෝ නැසෙන්නේ ය.

80. අළු වස්ස අගාරානි අග්ගි ඩහනි පාවකො,
කායස්ස හෙද දුප්පඤ්ඤෙ නිරයං සො උපපජ්ජති.
(ධ. දණ්ඩ වග්ග)

81. මාප්පමඤ්ඤෙඵ පාපස්ස න මං තං ආගමිස්සති,
උදබන්දු නිපාතෙන උදකුම්භො පි පුරති,
පුරති බාලො පාපස්ස ථොක ථොකමිපි ආවිනං.
(ධ. පාප වග්ග)

82. මධු වා මඤ්ඤති බාලො යාව පාපං න පව්චති,

යද ව පව්වති පාපං අඵ බාලො දුක්ඛං නිගච්ඡති.

83. නහි පාපං කතං කම්මං සජ්ජු ධීරං' ව මුච්චති,
ඛහන්තං බාලමන්වෙති හස්මච්ඡන්තො' ව පාවකො.

(ධ. බාල වග්ග)

(80) ඔහු ගේ ගෙවල් හෝ ගින්නෙන් දූවෙන්නේ ය. නුවණ නැත්තා වූ හෙ තෙමේ මරණින් මතු ද නරකයෙහි උපදනේ ය.

පාපය කුඩා යයි නො සිතිය යුතු බව.

(81) 'මා කළ පාපය සුළුය, එය විපාක දීම වශයෙන් මා කරා නො එන්නේ ය' යි නො සිතවූ. දිය බින්දු වැටීමෙන් ද වතුර කළය පිරෙන්නේ ය. එමෙන් මඳ මඳ වුව ද පව් කිරීමෙන් මෝඛයාට පව් පිරෙන්නේ ය.

මෝඛයාට පව් මී පැණිසේ බව.

(82) යම් තාක් පාපය විපාක දෙන තැනට නො පැමිණේ ද එතෙක් මෝඛයා එය මී පැණි සේ සිතයි. යම් කලෙක පාපය විපාක බවට පැමිණේ ද එකල මෝඛයා දුකට පත්වේ.

විපාක දෙන තුරු පාපය සැඟවී තිබෙන බව.

(83) දෙවූ කෙණෙහි ම කිරි නො මීදෙන්නාක් මෙන් පාපය කළ කෙණෙහි ම විපාක බවට නො පැමිණේ. එය විපාක දෙන තුරු

නො නැසී අළයෙන් වැසුණු ගිනි පුපුරක් සේ සන්තානය දවමින් බාලයා අනුව පවත්නේ ය.

84. වාණිජෝච භයං මග්ගං අප්පස්සත්ථො මහද්ධනො,
විසං ජීවිතුකාමො ච පාපානි පරිචජ්ජයෙ.
(ධ. පාප වග්ග)

85. වරන්ති බාලා දුම්මේධා අමිත්තේනේ ච අත්තනා,
කරොන්තා පාපකං කම්මං යං හොති කටුකප්ඵලං.

86. න තං කම්මං කතා සාධු යං කත්වා අනුතප්පති,
යස්ස අස්සුමුඛො රොදං විපාකං පටිසෙවති.

87. තඤ්ච කම්මං කතං සාධු යං කත්වා නානුතප්පති,
යස්ස පතීතො සුමනො විපාකං පටිසෙවති.

88. පටිගච්චෙච තං කයිරා යං ජඤ්ඤ හිතමත්තනො,
න සාකට්ඨික වින්තාය මත්තා ධීරො පරක්කමෙ.

පාපය දුරු කළ යුතු අයුරු.

(84) බොහෝ ධනය ඇති මද පිරිස ඇති වෙළෙන්ද, භය සහිත මග හරනා මෙන් ද, ජීවත් වනු කැමැත්තා විසින් විෂය හරනා මෙන් ද නුවණැත්තේ පාපය හරනේ ය.

ධර්මයෙන් පහ වූ තැනැත්තා පශ්චාත්තාප වන බව.

(85) යම් කමියක් කටුක ඵල ඇත්තේ ද මෝඩයෝ එබඳු පව් කම් කරමින් සතුරකු බඳු වූ සිතින් හැසිරෙති.

(86) යම් කමියක් කොට පශ්චාත්තාප වේ ද කඳුළු පිරුණු මුහුණ ඇත්තේ හඬමින් යම් කමියක විපාකය විඳින්නට වේ ද එබඳු කමිය කරන ලද්දේ යහපත් නො වේ.

(87) යම් කමියක් කර නො පසු තැවේ ද යම් කමියක විපාකය සිනාවෙන් යුක්ත වූයේ සතුටු සිත් ඇත්තේ විඳී ද එබඳු කමිය කරන ලද්දේ යහපත් වේ.

(88) යම් කමියක් තමාට හිත යයි දන්නේ ද එය පළමු කොට කරන්නේ ය. නුවණැත්තා වූ ධේයවීච්ඡා තැනැත්තා රියකරුවන් ගේ සිත බඳු සිතින් වැඩ නො කරන්නේ ය.

89. යථා සාකච්ඡා පත්තං සමං හිත්වා මහා පථං,
විසමං මග්ගමාරුය්හ අක්ඛච්ඡන්තොව ක්‍රියායති.

90. එවං ධම්මා අපක්කම්ම අධම්ම මනුචත්තිය,
මන්දෙ මච්චුමුඛං පත්තො අක්ඛච්ඡන්තො ච ක්‍රියායති.
(දේවපුත්ත සංයුත්ත)

91. යො පාණමතීපාතෙති, මුසාවාදඤ්ච භාසති,
ලොකෙ අදින්නං ආදියති පරදුරඤ්ච ගච්ඡති.

92. සුරාමෙරය පානඤ්ච යො නරො අනුයුඤ්ඡති,
ඉධෙ ච මෙසො ලොකස්මිං මූලං ඛණ්ති අත්තනො.
(ධ. මල වග්ග)

93. ඉධ මොදනි පෙව්ව මොදනි
කතපුඤ්ඤෙ උභයන්ථ මොදනි,
සො මොදනි සො පමොදනි,
දිස්වා කම්ම විසුද්ධි මත්තනො.

(ධ. යමක වග්ග)

(89) යම් සේ රිය කරුවා සම මාර්ගය හැර මහා මාර්ගය හැර විෂම මාර්ගයට බැස සුන් අකුරු ඇත්තේ දුක් සහිත සිතුවිලි සිතා ද-

(90) එපරිද්දෙන් ධර්මයෙන් පහ අධර්මයට අනුකූල වී මෝඩයා මරු කටට පැමිණියේ සුන් අකුරු ඇතියහු මෙන් දුක් සහිත සිතුවිලි සිතයි.

මූල නසා ගන්නෝ.

(91-92) යමෙක් සතුන් මරා ද, බොරු කියා ද, ලෝකයෙහි නුදුන් දෑ සොරා ගනී ද, පරදරාවන් කරා යේ ද, සුරාමේරය පානයෙහි යෙදේ ද, හෙතෙමේ මෙ ලොව තමාගේ මූල සාරන්නේ ය.

දෙලොව ම සතුවු වන තැනැත්තා.

(93) කරන ලද පින් ඇත්තේ මෙලොව ද සතුවු වෙයි. පරලොව ද සතුවු වෙයි. දෙලොව ම සතුවු වෙයි. හෙතෙමේ තමාගේ පින් කම දෑක මෙලොව සතුවු වෙයි. එහි විපාකය විඳිමින් පරලොව වඩාත් සතුවු වෙයි.

- 94. අත්තානං වෙ පියං ජඤ්ඤා න නං පාපෙන සංයුජේ,
නහි තං සුලභං භොති සුඛං දුක්ඛත කාරිනා.
(කෝසල සංයුත්ත)

  - 95. අත්තනා කුරුතෙ ලක්ඛි අලක්ඛිං කුරුතත්තනා,
න හි ලක්ඛිං අලක්ඛිං වා අඤ්ඤො අඤ්ඤස්ස කාරකො.
(6 නි. සිරිකාලකණ්ණි ජා.)

  - 96. යො වෙ පියං මෙති පියානුකඛිඛි
අත්තං තිරං කත්වා පියානි සෙවති,
සොණ්ඩො ව පීත්වාන විසස්ස ටාලං
තෙනෙව සො භොති දුඛි පරත්ථ.
-

ආත්මය රැකිය යුතු බව.

(94) ඉදින් ආත්මය ප්‍රිය දෙයක් බව දන්නේ නම් ඒ ආත්මය පාපයෙන් යුක්ත නො කරන්නේ ය. පව් කරන්නා හට සැපය සුලභ නො වේ.

තමා විසින් ම තමා කාලකණ්ණියකු කර ගන්නා බව.

(95) තමා ම තමා කාලකණ්ණියකු ද කෙරේ. ශ්‍රියා ඇතියකු ද කෙරේ. අනෙකෙක් අනෙකකු කාලකණ්ණියකු හෝ ශ්‍රියා ඇතියකු හෝ කරන්නෙක් නො වේ.

තමාට වඩා ප්‍රිය දෙයක් උසස් නො වේ.

(96) යමෙක් මේ දෙය මට ප්‍රියය යි ප්‍රිය දෙයට ආශා කොට ආත්මය අහක දමා ප්‍රිය දෙය සේවනය කෙරේ ද හෙතෙමේ සොණ්ඩයෙක් විෂ මිශ්‍ර රා බී දුකට පත් වන්නාක් මෙයි එයින් පරලොචිනි දුකට පත් වේ.

97. යොව්ධ සඬ්ඛාය පියානි හිත්වා
කිව්ඡෙන්න පි සෙවති අරිය ධම්මං,
දුක්ඛිතො ච පින්වාන යථොසධානි
තෙනෝ ච සො හොති සුඛී පරත්ථ

(80 නි. මහා සුතසෝම ජා.)

98. නවෙ පියං මෙ ති ජනිත්ද තාදිසො
අත්තං නිරං කත්වාන පියානි සෙවති,
අත්තා ච සෙයොසා පරමා ච සෙයොසා
ලබ්භා පියා ඔවිතත්ථෙන පච්ඡා.

(6 නි. ඛරපුත්ත ජා.)

(97) මේ ලෝකයෙහි යමෙක් නුවණින් ප්‍රිය වස්තූන් හැර දුකින් වුව ද ආයතී ධර්මය සේවනය කෙරේ නම්, යම් සේ දුකින් වුව ද ඖෂධයන් පානය කොට සුවපත් වන්නාක් මෙන් ඒ ආයතී ධර්ම සේවනයෙන් ම හෙතෙමේ පරලොච සැප ඇත්තේ වන්නේ ය.

සැම ප්‍රිය දෙයකට ම වඩා ආත්මය උතුම් බව

මෙය භායතීච නිසා නැසෙන්නට ගිය රජකුට කළ අනුශාසනයෙකි.

(98) මහරජ, ඔබ වැනි කෙනකු මානට මෙය ප්‍රිය යයි ආත්මය අහක දමා ප්‍රිය වස්තූන් සේවනය කෙරේ නම් එය නුසුදුසු ය. ආත්මය ම උතුම් ය. අන්‍ය ප්‍රිය වස්තූන්ට වඩා ආත්මය ඉතා උතුම් ය. ධනය රැස් කර ගත් කල්හි ප්‍රිය වස්තු කැමති පමණ ලැබිය හැකි ය.

99. සුකරානි අසාධුනි අත්තනො අහිතාන ව,
යං වෙ හිතඤ්ච සාධුඤ්ච තං වෙ පරම දුක්කරං.
(ධ. අත්ත වග්ග)

100. සුකරං සාධුනා සාධු සාධු පාපෙන දුක්කරං,
පාපං පාපෙන සුකරං පාප මරියෙහි දුක්කරං.
(උදන)

තතියං සතකං.

තමාට අහිත දෑ කිරීම පහසු බව.

(99) තමාට අහිත වූ නො මනා වැඩ කිරීම පහසු ය. යමක් තමාට හිත ද යහපත් ද ඒ දෙය කිරීම අතිශයින් දුෂ්කර ය.

**සත්පුරුෂයාට හොඳත් අසත්පුරුෂයාට නරකත්
කිරීම පහසු බව.**

(100) සත්පුරුෂයා හට යහපත් කිරීම පහසු ය. අසත්පුරුෂයා හට යහපත කිරීම දුෂ්කර ය. පාපියාට පාපය කිරීම පහසු ය. ආයතීයන්ට පාපය කිරීම අපහසු ය.

තාතීය ශතකය

නම්.

1. වායමෙටේ' ව පුරිසො න නිබ්බන්දෙයා පණ්ඩිතො,
පස්සාමී චේ' හං අත්තානං යථා ඉච්ඡ තථා අහු.

- 2. වායමෙටේ' ව පුරිසො න නිබ්බන්දෙය්‍ය පණ්ඩිතො,
පස්සාමි චෝ' හං අත්තානං උදකා ඵල මුබ්භතං.
- 3. දුක්ඛුපනීතො පි නරො සපඤ්ඤො
ආසං නං ඡන්දෙය්‍ය සුඛාගමාය,
බහු හි එස්සා අහිතා හිතා ච
අවිතක්කිතා මච්චු මුපබ්බජන්ති.

(මහා ජනක ඡා.)

අත්දුටු වීය්‍යී ඵලය

මෙය මහත් වූ වීය්‍යීයෙන් සත් දිනක් මුහුදේ පිහිනා දිවි ගළවා ගත් මහා ජනක රජතුමා ගේ අනුශාසනයෙකි.

(1) පුරුෂ තෙමේ බලාපොරොත්තු මුදුන් පමුණුවා ගනු පිණිස වීය්‍යී කරන්නේ ය. නුවණැත්තේ "අමාරු වැඩෙක, නො කළ හැකි වැඩෙක" කියා කළ යුත්ත ගැන නො කලකිරෙන්නේ ය. මමයමක් කැමති වූයෙමි ද එය සිදු විය. මම වීය්‍යී කිරීමෙන් අභිමතාථීය සිදු වන බව ට සාක්‍ෂ්‍යක් වශයෙන් මා ම දකිමි.

(2) පුරුෂ තෙමේ අභිමතාර්ථ සිඬිය සඳහා වීය්‍යී කරන්නේ ම ය. කළ යුත්ත ගැන නො කලකිරෙන්නේ ය. මම වීය්‍යීයේ මහත් ඵල ඇති බවට සාක්‍ෂ්‍ය වශයෙන් වීය්‍යීය නිසා දියෙන් ගොඩ නගා ගත් මා ම දකිමි.

(3) නුවණැති මිනිස් තෙමේ දුකට පැමිණියේ ද නැවත සැපයට පැමිණීමේ ආශාව නො සිදින්නේ ය. මිනිසාට පැමිණෙන සැප දුක් බොහෝ ය. වියඪියෙන් සැපයට පැමිණිය හැකි බව නො සිතන්නෝ පසුබට වී මරණයට පැමිණෙති.

4. කයිරා වෙ කයිරා ලෙන. දළ්භමෙන. පරක්කමෙ,
සිටීලො හි පරිබ්බාජො හියො ආකිරතෙ රජං.

5. අකතං දුක්කතං සෙයො පච්ඡා තපති දුක්කතං,
කතඤ්ච සුකතං සෙයො යං කත්වා නානුතප්පති.
(දේවපුත්ත සංයුත්ත)

6. අප්පෙ ච කිච්චං ආතප්පං කො ජඤ්ඤ මරණං සුවෙ
න හි නො සඞ්ගරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චුතා.
(ධ. මග්ග වග්ග)

7. පරිත්තං දුරු මාරුය්භ යථා සීදෙ මහණ්ණවෙ,
එවං කුසිත මාගම්ම සාධුජ්චි පි සීදති,
තස්මා තං පරිචජ්ජෙයා කුසිතං හීනචීරියං.
(ඉතිවුත්තක)

කරන දෙය හොඳට ම කළ යුතු බව.

(4) ඉදින් යමක් කරන්නේ නම් එය හොඳින් ම කළ යුතු ය. ලිහිල් කොට ගත් පැවිද්ද වඩා කෙලෙස් රජස් වගුරුවා.

(5) මනා කොට නො කරන දෙය නො කිරීම ම උතුම්. නො මනා කොට කළ දෙය නිසා පසු තැවෙන්නට වන්නේ ය. කරන දෙය

හොඳට කරන ලද්දේ ම උතුම් වේ. හොඳින් කරන දෙය කොට නො පසු තැවෙන්නේ ය.

කළ යුත්ත අද ම කළ යුතු බව.

(6) කළ යුත්ත අද ම කළ යුතු ය. සෙට වන මරණය කවරෙක් දැනී ද, මහා සේනා ඇති ඒ මාරයා හා අප ගේ පොරොන්දුවක් නැත.

අලසයා නිසා ඔහු ඇසුරු කරන්නා ද පිරිහෙන බව.

(7) කුඩා දරකඩකට නැගුණු තැනැත්තා එය නිසා යම් සේ මහා සාගරයේ ගැළේ ද, එමෙන් අලසයා නිසා ඔහු ඇසුරු කරන තැනැත්තා ද පිරිහීම් සයුරේ ගැළේ.

8. යො පුබ්බෙ කරණියානි පච්ඡා සො කාතුමිච්ඡති,
වරණ කට්ඨභඤ්ජො ව ස පච්ඡා මනුතප්පති.
(1 නි. වරණ ඡා.)

9. අතිසීතං අතිඋණ්භං අතිසායමිදං අහු,
ඉති විස්සට්ඨ කම්මන්තෙ අත්ථා අච්චෙන්ති මානවෙ.

10. යො ච සීතඤ්ච උණභඤ්ච තිණා භීයො න මඤ්ඤති,
කරං පුරිස කිච්චානි ස පච්ඡා නානුතප්පති.
(දීඝ නි. සිගාලසුත්ත)

11. නක්ඛත්තං පතිමානෙන්තං අත්ථො බාලං උපච්චගා
අත්ථො අත්ථස්ස නක්ඛත්තං කිං කරිස්සන්ති තාරකා

(1 නි. නක්බන්ත ජා.)

පළමුකොට කළ යුත්ත පසුවට තැබීමේ වරද

(8) යමෙක් පළමු කළ යුතු දෑ පසුව කරනු කැමති වේ ද, හෙ තෙ තෙමේ කොළ සැලැණු අමු ලුණුවරණ ගසින් ලෙහෙසියෙන් දර කඩා ගන්නට සිටි මානවකයා මෙනි. හේ ඒ වරදින් පසුව තැවෙන්නේ ය. (වරණ ජාතකය බලනු)

සුළු කරුණු නිසා කළයුත්ත කල් නො තැබිය යුතු බව.

(9) මේ වෙලාව ඉතා සීත ය. මේ වෙලාව ඉතා උෂ්ණ ය. මේ වෙලාව ඉතා සවස ය. මේ වෙලාව ඉතා දවාල ය යි කමාන්තයන් නො කර හරනා අලස මිනිස්සු අථයන් ඉක්මවති.

(10) යමෙක් සීතල හා උෂ්ණය තණ කොළයකට වඩා මහත් කොට නො සිතා ද, පුරුෂ කෘත්‍යයන් කරන්නා වූ හෙ තෙමේ නො පසු තැවෙන්නේ ය.

නැකැත් බලා කටයුතු පසු නො කළ යුතු බව.

(11) නැකැත් බලමින් කළ යුත්ත පසු කරන්නා වූ මෝඩයා හට අර්ථය ඉක්ම යන්නේ ය. බලාපොරොත්තු වන අර්ථය සිදු වේ නම් එය ම නැකත ය. අහසේ තරු කුමක් කෙරේ ද?

12. අප්පකෙනා' පි මොධා වි පාහතෙන විචක්ඛණො,
සමුට්ඨාපෙති අත්තානං අණුං අග්ගී ව සන්ධමං.

(1 නි. චුල්ලසෙට්ඨී ජා.)

13. යං උස්සුකා සඞ්ඝරන්ති අලක්ඛිකා බහුං ධනං,
සිප්පවන්තො අසිප්පා ච ලක්ඛී ච තානි භුඤ්ජති.

14. සබ්බත්ථ කතපුඤ්ඤස්ස අභිච්චඤ්ඤෙව පාණිනො,
උප්පජ්ජන්ති බහු භොගා අපි නායතනෙසු පි.

(3 නි. සිරි ඡා.)

15. අසමෙක්ඛිත කම්මන්තං කුර්තාහි නිපාතිනං,
සානි කම්මානි තප්පෙන්ති උණ්භං චජ්ඣොහටං මුබ්බෙ.

(2 නි. සිගාල ඡා.)

නුවණැත්තා සුළු දෙයකින් ද පොහොසත් වන බව.

(12) ක්‍රියාවෙහි දක්ෂ වූ නුවණැත්තා වූ තැනැත්තේ ස්වල්ප වූ ද බඩු මිලයකින් තමා නගා සිටුවයි. ස්වල්ප වූ ගින්න පිඹීමෙන් මහත් කරන්නාක් මෙනි.

**අනුන් මහන්සියෙන් සපයන දෙය පින් ඇත්තාට
හිකම් ම ලැබෙන බව.**

(13) ශිල්ප දන්නා වූ ද නො දන්නා වූ පින් නැති ජනයෝ මහත් වූ උත්සාහයෙන් යම් ධනයක් රැස් කෙරෙත් ද, එය පින් ඇති තැනැත්තේ ම අනුභව කෙරේ. (රැස් කළ අයට අනුභව කරන්නට නො ලැබේ.)

(14) පින් කළ තැනැත්තා හට හැම තන්හි ම අන්‍ය පින් නැති සත්ත්වයන් යට පත් කොට බොහෝ භෝගයෝ අන්‍යායතනයන්හි ද උපදිති.

නො විමසා කිරීමේ වරද.

(15) පරීක්ෂා නො කොට වැඩ කරන්නා වූ නො විමසා වහා කටයුත්තට පනින්නා වූ තැනැත්තන් ඒ කර්මයෝ තවති. කටෙහි දැමූ උණු දෙය කට දවන්නාක් මෙනි.

- 16. අනිසම්ම කතං කම්මං අනවත්ථාය චින්තිතං,
හෙජ්ජස්සෙ' ව හෙහඬගො විපාකො හොති පාපකො.
- 17. නිසම්ම ච කතං කම්මං සම්මාවත්ථාය චින්තිතං,
හෙසජ්ජස්සෙ' ව සම්පත්ති විපාකො හොති හදුකො.
(20 නි. සෝමනස්ස ජා.)
- 18. බෙලුවං පතිතං සුත්වා දද්දහන්ති සසො ජවි,
සකස්ස වචනං සුත්වා සන්තත්තා මීග වාහිනි.
- 19. අප්පත්වා පද විඤ්ඤානං පරසොසානු සාරිනො,
පනාද පරමා බාලා තෙ හොන්ති පර පත්තියා.
- 20. යෙ ච සීලෙන සම්පන්නා පඤ්ඤා යුපසමෙ රතා,
ආරකා විරතා ධීරා න හොන්ති පරපත්තියා.
(4 නි. දද්දහ ජා.)

(16) කළ යුතු නො කළ යුතු බව ගැන විමසීමක් නො කොට කාරණානුකූල ව නො සිතා කළ දෙය, බෙහෙතේ අපථාය වීම මෙන් නපුරු විපාක ඇත්තේ ය.

(17) කළ යුතු නො කළ යුතු බව ගැන විමසා කරන ලද්ද වූ ද කාරණානුකූලව සිතන ලද්ද වූ ද කමිය බෙහෙතේ පථාය වීම මෙන් යහපත් විපාක ඇත්තේ ය.

(18) දද්දහ යන හඬින් බෙලි ගෙඩියක් වනයේ වැටෙනු අසා සාවා බිය වී දිවී. සාවාගේ කථාව අසා ඒ වනයේ විසූ මාග සමූහය ද බිය වී දුවන්නට වූහ.

(19) ශ්‍රෝතෘපත්ති මාර්ග විඥනයට නො පැමිණ අනුන් ගේ කීම්වලට හැරෙන ස්වභාවය ඇත්තා වූ අනුන්ගේ කීම් උතුම් කොට ගන්නා වූ යම් බාල කෙනෙක් වෙත් ද ඔවුහු අනුන් විසින් ඒ ඒ අතට යවනු ලබන්නෝ වෙති.

(20) යම් කෙනෙක් ආයථී ශීලයෙන් යුක්ත වූවාහු ද ආයථී ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූවාහු ද කෙලෙස් සන්සිඳවීමෙහි ඇලුනාහු ද පාපයෙන් දුරින් ම වෙන් වූ ඒ නුවණැත්තෝ අනුන් විසින් ඒ ඒ අතට හරවනු ලබන්නෝ නො වෙති.

21. උදක ඵල වරස්ස පක්ඛිනො
නිව්චං ආමක මච්ඡ හොජ්නො,
තස්සානුකරං සවිට්ඨකො
සෙවාලෙ පළිගුණධීනො මනො.
(2 නි. විරක ඡා.)

22. අසීහො සීහ මානෙන යො අත්තානං විකුබ්බති,
කුට්ඨු' ව ගජමාසජ්ජ සෙති භූමා අනුත්ථුනං.

23. යසස්සිනො උත්තම පුග්ගලස්ස
සඤ්ජාත බන්ධස්ස මහබ්බලස්ස,
අසමෙක්ඛිය ටාම බලපපත්තිං
ස සෙති නාගෙන හතො' ව ජම්බුකො.

බැර දෙය කරන්නට යාමෙන් වහ විපත.

(21) නිතර අමු මස් අනුභව කරන්නා වූ දිය ගොඩ දෙක්හි ම හැසිරෙන පක්ෂියා වූ දිය කාලා අනුකරණය කොට දියට බැස දිය සෙවලේ පැටලී සවිටියකයා මළේ ය.

සිංහයකු වන්නට ගිය හිවලා.

(22) සිංහ නො වූ යමෙක් සිංහ මානය ගෙන තමා වෙනස් කෙරේ ද, ඔහුට ද සිංහ මානය ගෙන ඇතාට පැන සුසුම් ලමින් බිම නිදන හිවලාට වූ දෙය ම වන්නේ ය.

(23) වැඩුණු කය ඇත්තා වූ මහත් බල ඇත්තා වූ ඉසුරුමත් වූ උත්තම සත්ත්වයකු වූ සිංහයා ගේ බලය හා ජාතිය නො හැඳින තමා ද සිංහයා හා සමය යි සිතා සිංහයා මෙන් ඇතාට පැන ඇතා විසින් පාගා දමනු ලැබ ඒ හිවලා මළ නින්දෙන් නිදන්නේ ය.

24. යො විධකම්මං කුරුතෙ පමාය

උමඛලං අත්තනි සංවිදිත්වා,
ජජපෙන මන්තෙන සුභාසිතෙන
පරික්ඛ වා සො විපුලං ජිනාති.

(4 නි. ජම්බුක ඡා.)

25. යො දන්ධ කාලෙ තරති තරණියෙ ච දන්ධනි,
සුක්ඛ පණණං ච අක්කම්ම අත්ථං භඤ්ජති අත්තනො.

26. යො දන්ධ කාලෙ දන්ධෙති තරණියෙ ච තාරසී,
සසීච රත්තිං විහජං තස්සත්ථො පරිපුරති.

(4 නි. ගජකුම්භ ඡා.)

(24) මේ ලෝකයෙහි යමෙක් තමා කෙරෙහි ඇති කායබලය හා ඥානබලය තේරුම් ගෙන එය මැන බලා උගත් කමින් ද නුවණැතියන් හා මන්ත්‍රණය කිරීමෙන් ද යහපත් වචනයෙන් ද වැඩ කෙරේ නම් හෙ තෙමේ මහත් වූ අර්ථය ලබන්නේ ය.

**සෙමින් කළ යුත්ත සෙමින් ද ඉක්මනින් කළ යුත්ත
ඉක්මනින් ද කළ යුතු බව.**

(25) යමෙක් කළ යුත්ත සෙමින් කළ යුතු තැන දී ඉක්මනින් කෙරේ ද, කළ යුත්ත ඉක්මනින් කළ යුතු තැන දී සෙමින් කෙරේ ද, හෙ තෙමේ විශළි කොළ පාගා පොඩි කරන්නාක් මෙන් තමා ගේ අර්ථය පොඩි කරන්නේ ය. (නසා ගන්නේ ය)

(26) යමෙක් කළ යුත්ත ඉක්මන් කළ යුතු තැනදී ඉක්මන් කෙරේ ද, සෙමින් කළ යුතු තැනදී සෙමින් කෙරේ ද, රාත්‍රි විභාගය

කරමින් වන්දයා අනුක්‍රමයෙන් සෙමින් වැඩෙන්නාක් මෙන් ඔහු ගේ අර්ථය සම්පූර්ණ වේ.

27. වාලොදකං අප්පරසං නිහිනං
ඡත්වා මදෙ ජායති ගඳභානං,
ඉමඤ්ච පිත්චාන රසං පණිතං
මදෙ න සඤ්ජායති සිත්ඨවානං.

28. අප්පං පිචිත්චාන නිහින ජච්චො
සො මජ්ජති තෙන ඡනින්ද චුට්ඨො,
ධොරය්භසිලීච කුලමිහි ජාතො
න මජ්ජති අග්ගරසං පිචිත්චා.

(2 නි. වාලොදක ජා.)

29. සබ්බ කාම දදං කුමිභං කුටං ලද්ධාන ධුත්තකො,
යාව සො අනුපාලෙති තාව සො සුඛ මෙධති.

හීනයා සුඵ දෙයින් ද මත් වන බව.

(27) රසය අල්ප වූ එහෙයින් ම හීන වූ මුද්‍රප්පලම් රොච්චු මැඩ පෙරා ගත් ජලය පානය කිරීමෙන් කොටඵවන්ට මදය හට ගනී. මේ ප්‍රණීත රසය පානය කොට ද සෛන්ධවයන්ට මතක් නො හටගනී. (ඊට කරුණු කීමෙක් ද?)

(28) ඡනෙන්ද්‍රය, හීන ජාති ඇති තැනැත්තේ ඒ හීන ජාතිය ඇති වන බව නිසා ම සුඵ දෙයින් වුව ද මත් වේ. බර උසුලන

ස්වභාවය ඇත්තා වූ උසස් කුලයේ උපන්නා වූ සෛන්ධව තෙමේ අග්‍ර රසය පානය කොට ද මත් නො වේ. (වාළොදක ජාතකය බලනු)

ධනය රැකෙන්නේ මත් නො වී සිටින තෙක් පමණ බව.

(29) ධුතියා කැමති වන සියල්ල දෙන සැලියක් ලබා එය යම් තාක් ආරක්ෂා කෙරේ ද, එතෙක් හේ සැප ලබා.

30. යද මත්තො ච දිත්තො ච පමාද කුම්භමබ්භිද,
තනො නග්ගො ච පොත්ථො ච පච්ඡා බාලො විහඤ්ඤති.

31. එව මෙව යො ධනං ලද්ධා අමත්තා පරිභුඤ්ඡති,
පච්ඡා තප්පති දුම්මේධො කුටං භින්තො' ච ධුත්තකො.
(3 නි. හදුගට ඡා.)

32. අනුපායෙන යො අත්තං ඉච්ඡති සො විහඤ්ඤති,
චෙනා හනිංසු වෙදබ්භං සබ්බෙ තෙ වාසන මජ්ඣගු.
(1 නි. වෙදබ්භ ඡා.)

(30) ධුතියා යම් කලෙක සුරාවෙන් මත් වූයේ දර්පයෙන් දූපුන් ප්‍රමාදයෙන් සැලිය බිඳගත්තේ ද, ඉන්පසු ඒ බාලයා විටෙක නග්න වූයේ ද, විටෙක දළ රෙදි කඩක් ඇත්තේ ද වී දුකින් පෙළේ.

(31) එපරිද්දෙන් ම යමෙක් ධනය ලබා එය පමණ ඉක්මවා පරිභෝග කෙරේ ද, හෙවත් වියදම් කෙරේ ද, ඒ බාලය සැලිය බිඳගත් ධුතියා මෙන් පසු තැවෙන්නේය.

අනුපායයෙන් ධනය සෙවීමෙන් විපත් වහ බව.

(32) යමෙක් අනුපායයෙන් දියුණුව හෝ ධනය ලබනු කැමති වේ ද හෙතෙමේ එයින් පීඩාවට හෝ විනාශයට පැමිණේ. වේනිය රට වැසි සොරු මන්ත්‍රබලයෙන් රුවන් වැසි වස්වන්ට දන් වේදබහ නම් බ්‍රාහ්මණයා මැරූහ. බමුණා වැසි වූ ධනය නිසා ඔවුන් සැම දෙන ම විනාශ වූහ.

33. මඤ්ඤෙ සොවණ්ණයො රාසී සොවණ්ණ මාලා ච නන්දකො,
යත්ථ දුසො ආමජාතො ධීතො ථුල්ලානි ගජ්ජති.
(1 නි. නන්ද ජා.)

34. අමනුස්ස යානෙ උදකං' ච සීතං
තදපෙය්‍යමානං පරිසොසමෙති,
එවං ධනං කාපුරිසො ලභිත්වා
නෙවත්තනා භුඤ්ජති නො දදති.

35. ධීරොච විඤ්ඤෙ අධිගම්ම හොගෙ
සො භුඤ්ජති කිච්ච කරො ද හොති,
සො ඤ්ඤිසඛිසං නිසහො හරිත්වා
අනින්දිතො සග්ගමුපෙති යානං.
(කෝසල සංයුත්ත)

ධනයෙන් මිනිස් සිත උඩඟු කරන බව.

මෙය නිධානය උඩට පැමිණෙන විට උඩඟු වී ස්වාමියාට සැර කරන්නට පටන් ගන්නා වූ දසයකු නිමිත්ත කොට බෝසතාණන් වහන්සේ විසින් කියන ලද්දකි.

(33) දසියගේ පුත්‍ර වූ නන්දක නම් දසයා යම් තැනක සිට පරුෂ වචනයෙන් ගොරවා ද එ තැන ඔබට අයත් රුවන් රැස හා රන් මාලය ඇති තැනය යි සිතමි. (නන්ද ජාතකය බලනු)

අසත්පුරුෂයාගේ ධනය.

(34) අමනුෂ්‍යයා විසින් අරක් ගත් තැන සිහිල් දියක් ඇති නම් එය කිසිවකු විසින් නො බොනු ලැබ විසළී යේ. එමෙන් අසත්පුරුෂයා විසින් ධනය ලබා තෙමේ ද පරිභෝග නො කෙරෙයි. අන්‍යයන්ට ද නො දෙයි.

නුවණැත්තා ගේ ධනය.

(35) ධෛර්‍යවන් වූ නුවණැත්තා වූ තැනැත්තා ධනය ලබා තෙමේ ද ඒ ධනය වළඳයි. දන් දීම ආදී කළ යුතු වැඩ ද කෙරෙයි. ශ්‍රේෂ්ඨ වූ හෙ තෙමේ නෑ සමූහයා ද පෝෂණය කොට අනින්දිත වූයේ මරණින් මතු ස්වර්ගයට ද යේ.

36. සකුණො මය්හකො නාම ගිරි සානු දරි වරො,
පක්කං පිප්පලි මාරුස්හ මය්හ මය්හාති කන්දති.

37. තස්සෙවං විලපන්තස්ස දීපසඛිසා සමාගතා,
භුත්වාන පිප්පලිං යන්ති විලපත්වෙව සො දිජො.

- 38. එවමෙව ඉඳෙ කච්චො සඞ්ඞරිත්චා බහුං ධනං
නෙචත්තනො න ඤ්ඤිනං යථොධං පටිපජ්ජති.
- 39. න සො අච්ඡාදනං හත්ථං න මාලං න විලෙපනං,
අනුභොති සකිං කිඤ්චි න සඞ්ඞණ්භාති ඤ්ඤකෙ.
- 40. තස්සෙවං විලපන්තස්ස මස්භ මස්භාති රක්ඛනො,
රාජානො අථ චා චොරා දයාද යෙ ච අජ්ජියා
ධනමාදය ගච්ඡන්ති විලපන්චෙ ච සො නරො.

ලෝභියා ගේ ධනය.

(36) කඳු පල්ලම් කඳුරැලි වල හැසිරෙන්නා වූ මස්භක නම් පක්‍ෂියා ගෙඩි ඉදුණු පුලිල ගසට නැඟ මගේ මගේ ය යි හඬා-

(37) ඌ එසේ හඬද්දී ම පක්‍ෂි සමූහයා අවුත් පුලිල කා යෙති. ඒ පක්‍ෂියා හඬාම ය.

(38) එපරිද්දෙන් ම මේ ලෝකයෙහි ඇතමෙක් බොහෝ ධනය රැස් කොට තමා ගේ ප්‍රයෝජනයට ද නො ගනී. ඤාතෘඤීන්ට දිය යුතු සැටියට ද නො දෙයි.

(39) හෙතෙමේ වස්තූ ද ආහාර ද මල් ද විලවුන් ද රිසි සේ එක් වරකුඳු අනුභව නො කෙරේ. කිසි නැයකුට ද සංග්‍රහ නො කරයි.

(40) ඒ තැනැත්තා මගේ මගේ ය යි කැනසද්දී ම රක්ෂා කරද්දී ම රජවරු හෝ සොරු හෝ අප්‍රිය වූ උරුමකාරයෝ හෝ ඔහු ගේ ධනය ගෙන යති.

41. ධීරො ව භොගෙ අධිගම්ම සඞ්ගණ්හාති ව ඤාතකෙ,
තෙන සො කිත්තිං පඨපොති පෙච්චසග්ගෙ ව මොදති.
(6 නි. මය්හක ජා.)

42. සද්ධා ධනං සීල ධනං හිරි ඔත්තප්පියං ධනං,
සුත ධනඤ්ච වාගො ව පඤ්ඤ මෙ සත්තමං ධනං.

43. යස්ස එතෙ ධනා අත්ථී ඉත්ථියා පුරිසස්ස වා
අදලිද්දෙති තං ආහු අමොසං තස්ස ජීවිතං.
(7 නි. අංගුත්තර)

44. යත්ථ වෙරී නිචසති න වසෙ තත්ථ පණ්ඩිතො,
එකරත්තං ද්විරත්තං වා දුක්ඛං වසති වෙරිසු.
(1 නි. වෙරි ජා.)

(41) නුවණැත්තේ ධනය ලබා නැයන්ට ද සංග්‍රහ කෙරෙයි. එයින් හේ කීර්තියට ද පත් වෙයි. මරණින් මතු ස්වර්ගයේ ද සතුටු වෙයි.

සප්තායඪී ධනය

(42-43) ශ්‍රද්ධා ධනය ය, ශීල ධනය ය, හිරි ධනය ය, අප්‍රභා ධනය ය, ශ්‍රැත ධනය ය, ත්‍යාග ධනය ය, සත් වැනි වූ ප්‍රඥා ධනය ය යන මේ සත යම් ස්ත්‍රියකට හෝ පුරුෂයකුට හෝ ඇත්තේ නම් හේ නො දිළින්දෙකැ යි ආයතීයෝ කීහු. ඔහු ගේ ජීවිතය නො හිස් ය.

නො විසිය යුත් තැන්.

(44) යම් තැනක සතුරා නිතර වෙසේ නම් නුවණැත්තේ එහි නො වසන්නේ ය. එක් රැයක් දෙ රැයක් වුව ද සතුරා වසන තැන විසීම දුකෙකි.

- 45. අමානනා යන්ථ සියා සන්නානං වා විමානනා,
හීන සංමානනා වා පි න තත්ථ වසතිං වසෙ.
- 46. යත්ථාලසො ච දක්ඛො ච සුරො හීරු ච පුජියා
න තත්ථ සන්නො නිවසන්ති අවිසෙසකරෙ නරෙ.
(6 නී. තේරු ජා.)
- 47. ජනිත්තං මෙ භවිත්තං මෙ ඉති පඛිකෙ අවස්සයිං,
තං මං පඛිකො අජ්ඣ භවි යථා දුබ්බලකං තථා.
- 48. තං තං වදමී භග්ගව සුණොහි වචනං මම,
ගාමෙ වා යදි වා රක්ඛෙඤ්ඤ සුඛං යත්‍රාධි ගච්ඡති.

(45) යම් තැනක සත්පුරුෂයන්ට නො සැලකීම හා අවමන් කිරීම හෝ ඇත්තේ ද හිනයන්ට හෙවත් දුශ්ශීලයන්ට සම්මාන කිරීම හෝ ඇත්තේ ද එ තැන වාසය නො කරන්නේ ය.

(46) යම් තැනක අලසයා ද, දක්ෂයා ද, ශූරයා ද, බියසුල්ලා ද යන සෑම දෙන ම පුදනු ලබන්නම්, විශේෂයක් නො කරන මිනිසුන් වෙසෙන එ තැන සත්පුරුෂයෝ නො වෙසෙති.

උපන් ගෙය නො හැරීමෙන් වූ විපත.

මේ ගාථා තුන උපන් තැනට ඇති ආලය නිසා එය හැර යනු නො කැමති ව දිය සිඳුනු පසු ද, ඒ විලේ ම මඩට යට වී සිට මැටිගන්නට ගිය කුඹලකු ගේ උදලු පහරින් කැපී උදලු තලයේ ඇවිනී මතු වුණු ඉදිබුටකුගේ විලාප ය ය.

(47) මෙය මා උපන් තැන ය. මෙය මා වැඩුණු තැන ය යි මම මේ විල නො හැර මඩෙහි ම විසුයෙමි. විලෙහි මඩ දුබල වූ මා යට කොට විනාශ කෙළේ ය.

(48) කුම්භකාරය, එ හෙයින් මම ඔබට කියමි. මාගේ කීම අසන්න. ගමෙහි හෝ වේවා වලෙහි හෝ වේවා යමකුට යම් තැනක සැප ලැබේ ද -

- 49. තං ජනිත්තං භවිත්තඤ්ච පුරිසස්ස පජානතො,
යමිහි ජ්වෙ තමිහි වජෙ න නිකෙත භතො සියා.
(2නි. කච්ඡප ජා.)
- 50. සකා රට්ඨා පබ්බජ්නො අඤ්ඤං ජනපදං ගතො,
මහන්නං කොට්ඨං කයිරාථ දුරුත්තානං නිධෙනවෙ.
- 51. යත්ථ පොසං න ජානන්ති ජාතියා විනයෙන වා,
න තත්ථ මානං කයිරාථ වසමඤ්ඤුතකෙ ජනෙ.

52. විදේශ වාසය වසතා ජාතවෙද සමෙන් පි,
බමිතබ්බං සපඤ්ඤෙන අපි දසස්ස තප්පිතං.

(4 නි. දද්දර ඡා.)

(49) එය නුවණැත්තා වූ තැනැත්තා හට උපන් තැන ද වේ. වැඩුණු තැන ද වේ. උපන් ගෙට ඇලුම් කොට එය නො හැර ම සිට උපන් ගෙයින් ම නසනු ලැබුවෙක් නො වන්නේ ය.

විදේශයේ දී පිළිපැදිය යුතු හැටි.

(50) සිය රටින් නෙරපනු ලැබ අන් ජනපදයකට ගිය තැනැත්තා විසින් තමාට බණින බැනුම් රැස් කර තබනු පිණිස වී දූමීමට කොටුවක් තනන්නාක් මෙන් තමා ගේ හෘදයෙහි මහත් වූ කොටුවක් තනා ගන්නේ ය.

(51) යම් තැනක මිනිසා ජාතියෙන් හා විනයයෙන් නො හඳුනා ද නො හඳුනන්නවුන් අතර වාසය කරන තැනැත්තෝ එහිදී මානය නො කරන්නේ ය. (උසස් කම සිතට නො ගන්නේ ය.)

(52) විදේශයේ වාසය කරන නුවණැත්තා විසින් කුලගෝත්‍රාදියෙන් ගිනිකඳක් මෙන් පිරිසිදු වූවකු වුව ද තමා ගේ උසස් කම් සිතට නො ගෙන දසයකු ගේ තර්ජනය වුව ද ඉවසිය යුතු ය.

53. සෙනො බලසා පතමානො ලාප ගොවර ධායිනං,
සහසා අප්ඤ්ඤාපත්තො මරණං තෙනුපාගමී.

54. සොභං නයෙන සම්පන්නො පෙත්තිකෙ ගොවරෙ රතො,

අපෙත සත්තු මොදම් සම්පස්සං අත්ථමත්තනො.

(2 නි. සකුණග්ඝි ජා.)

55. රුදං මනුඤ්ඤං රුචිරා ච පිට්ඨි
වෙළුරිය වණ්ණු පනිභා ච ගීවා,
වායාම මත්තානි ච පෙඬුණානි
නිව්චෙන තෙ ධිතරං නො දදම්.

(1 නි. නච්ච ජා.)

නුසුදුසු තන්හි හැසිරීමේ විපාකය.

(53) වේගයෙන් ඉගිලෙන්නා වූ උකුස්සා ස්වකීය ස්ථානය වූ මැටිකැට අතර සිටින කැටකිරිල්ල ගසා ගැනීමට වහා ගියේ ය. එයින් උග මැටි කැට වල සැපී මළේ ය.

මෙය මළ උකුස්සා පිට නැගී කැටකිරිල්ල විසින් කියන ලද ප්‍රීති වාක්‍යය යි.

(54) උපායයෙන් යුක්ත වූ පියපරපුරෙන් ආ ගෝවරයෙහි ඇලුණා වූ ඒ මම තමාගේ අථීය දකිමින් පහව ගිය සතුරන් ඇත්තේ වෙමි.

වැඩි හැටුම් හැටීම.

මෙය හංසාරාජයාගේ දුව ලැබෙන්නට යාම ගැන සතුටු වී නැටු මොනරා ගැන හංසාරාජයා විසින් කියන ලද්දකි.

(55) නුඹේ හඬ මිහිරි ය, පිටත් ලස්සන ය, ගෙල ද වෙරළ මිණි පැහැය ඇත්තේ ය, නුඹේ පිල් ද බඹයක් පමණ වන්නේ ය. එහෙත් නැටුම නිසා මා ගේ දුච නුඹට නො දෙමි.

56. ධමෙ ධමෙ නාතිධමෙ අති ධන්තං හි පාපකං,
ධන්තෙන හි සතං ලද්ධං අතිධන්තෙන නාසිතං.
(1 නි. භේරිවාද ජා.)

57. අතිකර මකරා වරිය මය්හපෙතං න රුච්චති,
චතුත්ථෙ ලඛිසයිත්චාන පඤ්චමියස්මිං ආචුතො.
(1 දුබ්බව ජා.)

58. සාධුකො පණ්ඨිතො නාම නත්චෙව අතිපණ්ඨිතො,
අතිපණ්ඨිතෙන පුත්තෙන මනමිති උපකුලිතො.
(1 නි. කුට්ඨානිජ ජා.)

චැඩි පද ගැසීම.

(56) ගසනු ගසනු. චැඩි පද නො ගසනු. චැඩි පද ගැසීම නපුරෙකි. බෙර ගැසීමෙන් සියයක් ලද්දේ ය. එය චැඩි පද ගැසීමෙන් නැති කර ගත්තේ ය.

චැඩි කැරුමේ කිරීම.

මෙය හුල් හතරකින් පිනුම් පැනීමට දත් කෙනකු විසින් චැඩි හුල් සිටවා පිනුම් පැනීම ගැන බෝසතාණන් විසින් කියන ලද්දකි.

(57) ඇදුර, ඔබ වැඩි කරුම් කරන්නෙහි ය. එය මට නම් අරුවී ය. වැඩි කරුම් කරන්නට ගොස් සතර වන හුලින් පැන පස්වන හුලෙහි ඇවිණියෙහි ය.

අති පණ්ඩිත කම.

මෙය අති පණ්ඩිතයා ගේ මෝඩ කම නිසා බාගයට දැවුණු ඔහු ගේ පියා විසින් කියන ලද්දකි.

(58) පණ්ඩිතයා නම් හොඳ ය. එහෙත් අති පණ්ඩිතයා හොඳ නැත. අති පණ්ඩිත පුත්‍රයා නිසා මම බාගයට දැවුනෙමි වෙමි.

59. යො වෙ කාලෙ අසම්පත්තෙ අතිවෙලං පහාසති,
එවං සො නිහතො සෙති කොකිලායී ව අනුජො.

60. නහි සත්ථං සුනිසිතං විසං හලාහලම්මි ව,
එවං නිකට්ඨෙ පාතෙති වාචා දුබ්භාසිතා යථා.

61. තස්මා කාලෙ අකාලෙ ච වාචං රක්ඛෙය්‍ය පණ්ඩිතො,
නාතිවෙලං පහාසෙය්‍ය අපි අත්තසමම්හි වා.

62. යො ච කාලෙ මිතං භාසෙ මති පුබ්බො විචක්ඛණො,
සබ්බෙ අමිත්තෙ තරති සුපණ්ණො උරගම්මි ව.

(4 නි. කෝකාලික ජා.)

වැඩි කථාව.

(59) යමෙක් කථා කිරීමේ කාලය නො පැමිණෙත් ම පමණ ඉක්මවා කථා කෙරේ ද, හෙ තෙමේ කට නිසා කැවිඩිය විසින් කොටා බිම හෙළන ලද කොවුල් පැටවා මෙන් නසන ලදුව සයනය කෙරේ.

(60) නො මනා වචනය හලාහල විෂයක් මෙන් යම් සේ එකෙණෙහි ම මිනිසා හෙළා ද මනා කොට මුවහත් කරන ලද පිහිය එ පමණ ඉක්මනින් මිනිසා නො නසා.

(61) එ බැවින් නුවණැත්තේ කාලයෙහි ද අකාලයෙහි ද වචනය රක්තේ ය. තමා හා සම වුවකු සමග වුව ද පමණ ඉක්මවා කථා නො කරන්නේ ය.

(62) නුවණ පෙරටු කොට කථා කරන්නා වූ යම් නුවණැතියෙක් සුදුසු කල්හි ප්‍රමාණයෙන් යුක්ත කොට කථා කෙරේ ද හෙ තෙමේ ගුරුලා සර්පයන් ස්වච්ඡයට ගන්නාක් මෙන් සියලු සතුරන් ස්වච්ඡයට ගන්නේ ය.

63. පුරිසස්ස හි ජාතස්ස කුඨාරි ජායතෙ මුඛෙ,
යාය ජිනදති අත්තානං බාලො දුබ්භාසිතං භණං.

64. යො නින්දියං පසංසති
තං වා නින්දති යො පසංසියො
විචිනාති මුඛෙන සො කලිං.
කලිනා තෙන සුඛං න වින්දති.

(බුහුම සංයුත්ත)

65. සුභාසිතං උත්තමමාහු සන්තො
ධම්මං භණෙ නාධම්මං තං දුතියං

පියං භණෙන නාප්පියං තං තතියං
සච්චං භණෙන නාලිකං තං චතුත්ථං.

මිනිසා ගේ කට්ටි ඇති කෙටේරිය

(63) උපන් මිනිසා ගේ මුවෙහි කෙටේරියක් ද පහළ වන්නේ ය. අඥයා නො මනා වචන කියන්නේ එයින් තමා සිදු ගන්නේ ය.

(64) යමෙක් නින්ද කළ යුතු තැනැත්තාට ප්‍රශංසා කෙරේ ද, ප්‍රශංසා කළ යුත්තාට නින්ද කෙරේ ද හෙ තෙමේ කට්ටි පව් රැස් කෙරෙයි. ඒ පව නිසා හේ සැප නො ලබයි.

හොඳ කථාව.

(65) හොඳ කථාව උතුමැයි සත්පුරුෂයෝ කීහ. ධර්මය ම කියන්නේ ය. අධර්මය නො කියන්නේ ය. ඒ ධර්මයක් ම කියන බව හොඳ කතාවේ දෙවන අංගය යි. ප්‍රිය දෙයක් ම කියන්නේ ය. අප්‍රිය දෙයක් නො කියන්නේ ය. ඒ ප්‍රිය දෙයක් ම කියන බව හොඳ කතාවේ තුන් වන අංගය යි. සත්‍යයක් ම කියන්නේ ය. අසත්‍යය නො කියන්නේ ය. ඒ සත්‍යය ම කියන බව හොඳ කතාවේ සතර වන අංගය යි.

66. තමෙව වාචං භාසෙය්‍ය යායත්තානං න තාපයෙ,
පරෙ ච න විහිංසෙය්‍ය සා වෙ වාචා සුභාසිතා.
(වංගීස සංයුත්ත)

67. කල්‍යාණිමෙව මුඤ්ඤෙය්‍ය නහි මුඤ්ඤෙය්‍ය පාපිකං,
මොක්ඛො කල්‍යාණියා සාධු මුත්ථා තපති පාපිකං.
(1 නි. සාරම්භ ජා.)

68. යෙ කෙවි මෙ අත්ථී රසා පථව්‍යා
සච්චං තෙසං සාදුතරං රසානං,
සච්චෙ ධීතා සමණ බ්‍රාහ්මණා ච
තරන්ති ජාති මරණස්ස පාරං.

(80 නි. මහා සුතසෝම ජා.)

69. සච්චං වෙ අමතා වචා එස ධම්මො සනන්තනො,
සච්චෙ අත්ථෙ ච ධම්මෙ ච ආහු සන්තො පතිට්ඨිතා.

(වංගීස සංයුත්ත)

(66) යම් වචනයකින් තමා නො තවා ද, අනුන්ට ද හිංසාවක් නො කෙරේ ද, ඒ වචනය ම කියන්නේ ය. ඒකාන්තයෙන් ඒ වචනය යහපත් වචනය ය.

හො මහා කතාවෙන් පසුතැවිලි වහ ධව.

(67) හොද කතාවක් ම කටින් පිට කරන්නේ ය. නො මනා කථාවක් කටින් පිට නො කරන්නේ ය. යහපත් කතාවක් කටින් පිට කිරීම යහපති. නො මනා කථා පිට කර තැවෙන්නේ ය.

සත්‍යය ය.

(68) පොළොවෙහි යම් රස ජාතියක් ඇත් ද ඒ රසයන් අතුරෙන් සත්‍යය ඉතා උතුම් රසය ය. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ සත්‍යයෙහි පිහිටියාහු ඉපදීම මැරීම ඇති සංසාරයාගේ පරතෙරට යෙති.

(69) සත්‍යය ඒකාන්තයෙන් අමෘතය වැනි වචනයෙකි. ඒ සත්‍යය පෞරාණික ධර්මයකි. සත් පුරුෂයෝ සත්‍යයෙහි ද අර්ථයෙහි ද ධර්මයෙහි ද පිහිටියාහුය යි කීහු.

70. යං හි කයිරා තං හි වදෙ යං න කයිරා න තං වදෙ,
අකරොන්තං භාසමානං පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.
(4 නි. සුවජ්ජ ජා.)

71. යො වෙ දස්සන්ති වන්චාන අදනෙ කුරුනෙ මනො,
භුමා සො පතිතං පාසං ගීවාය පටිමුඤ්චති.

72. යො වෙ දස්සන්ති වන්චාන අදනෙ කුරුනෙ මනො,
පාපා පාපතරො භොති සම්පත්තො යමසාධනං.
(20 නි. සිව් ජා.)

73. අලිකං භාසමානස්ස අපක්කමන්ති දෙවතා
පූතිකඤ්ච මුඛං වාති සකට්ඨානා ව ධංසති
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්භං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.

(70) යමක් කෙරේ නම් එය “කරමි” කියන්නේ ය, යමක් නො කෙරේ නම් එය “කරමි” යි නො කියන්නේ ය. නො කරන දෙය කරමි යි කියන තැනැත්තා මුසාවාදියකු බව පණ්ඩිතයෝ දනිති.

දෙමි යි කියා නො දීම.

(71) යමෙක් කෙනකුට යමක් දෙමි යි කියා පසුව නො දීමට සිතා ද, හේ බිම වැටුණු තොණ්ඩුව ගෙන බෙල්ලේ ලා ගනී.

(72) යමෙක් යමකුට යමක් දෙමි ය කියා නැවත නො දෙන්නට සිතා නම් හේ පාපයින් ගෙනුත් පාපයෙක් වේ. යම රජු ගේ අණසක පවත්නා තැනට පැමිණියෙක් වේ.

බොරු කීමේ විපාක.

(73) යමෙක් ප්‍රශ්න විචාරන ලද්දේ දැන දැන ම එය අන් ආකාරයකින් විසඳ ද, හෙවත් අසන ප්‍රශ්නයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඒ බොරු කියන්නහු ගේ ආරක්ෂක දේවතාවෝ ඔහු හැර යෙති. ඔහු ගේ මුඛයෙන් ද කුණුගඳ හමා. හේ ස්වකීය ස්ථානයෙන් ද පහ වේ.

- 74. අකාලෙ වස්සති තස්ස කාලෙ තස්ස න වස්සති,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.
- 75. ජිව්හා තස්ස ද්විධා හොති උරගස්සෙ' ව දිසම්පති
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.
- 76. ජිව්හා තස්ස න භවති මච්ඡස්සෙ' ව දිසම්පති,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.
- 77. ටියො' ව තස්ස ජායන්ති න පුමා ජායරෙ කුලෙ,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං විකාකරෙ.
- 78. පුත්තා තස්ස න භවන්ති පක්කමන්ති දිසො දිසං,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.

(8 නි. වෙනිය ජා.)

(74) යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසනු ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහු ගේ රාජ්‍යයට නො කලේහි වැසි වසී. කාලයෙහි නො වසී.

(75) රජ, යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහුට සර්පයකුට මෙන් දෙදිවක් ඇති වෙයි.

(76) රජ, යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, මත්ස්‍යයකුට මෙන් ඔහුට දිව නැති වන්නේ ය.

(77) යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැනම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහු ගේ පවුලෙහි ස්ත්‍රීහු ම උපදිති. පුරුෂයෝ නූපදිති.

(78) යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහු වෙත පුත්‍රයෝ නො සිටිති. ඔහු ගේ පුත්‍රයෝ දිශාවෙන් දිශාවට යෙති.

79. එකං ධම්මං අතීතස්ස මුසාවාදිස්ස ජන්තූනො,
විතිණ්ණ පරලොකස්ස නත්ථි පාපං අකාරියං. (ධ. ලෝක වග්ග)

80. කස්සච්චයා න විජ්ජන්ති කස්ස නත්ථි අපාගතං,
කො න සම්මොහමාපාදි කො වා ධිරො සද සතො.

81. තථාගතස්ස බුද්ධස්ස සබ්බ භුතානුකම්පිනො,
තස්සච්චයා න විජ්ජන්ති තස්ස නත්ථි අපාගතං,
සො න සම්මොහමාපාදි සොධ ධිරො සද සතො. (දේවතා සංයුත්ත)

බොරු කියන්නහුට නො කළ හැකි පවක් හැති බව.

(79) පරලොච ගැන බලාපොරොත්තු හළ එක ධර්මයක් වූ සත්‍ය ඉක්ම වූ බොරු කියන්නා වූ සත්ත්වයා හට නො කළ හැකි පවක් නැත.

වරදක් හැත්තේ කාගේ ද?

(80) කවරකු ගේ වරද නැත්තේ ද? කවරකු ගේ අපරාධ නැත්තේ ද? කවරෙක් මූලාවට නො පැමිණේ ද? කවර නුවණැතියෙක් සෑම කල්හි සිහියෙන් යුක්ත වේ ද?

නො වරදින එක ම පුද්ගලයා.

(81) සකල සත්ත්වයන්ට අනුකම්පා කරන්නා වූ සියල්ල අවබෝධ කළා වූ ඒ තථාගතයන් වහන්සේ ගේ වරද නැත. අපරාධ නැත. උන් වහන්සේ කිසිවිටෙක මූලාවට නො පැමිණ සේක. මේ ලෝකයෙහි ඒ තථාගතයන් වහන්සේ සෑම කල්හි සිහියෙන් යුක්ත වන සේක.

82. අනඛිගණස්ස පොසස්ස නිච්චං සුචි ගවෙසිනො,
වාළග්ග මත්තං පාපස්ස අබ්භාමත්තං' ව ඛායති.
(6 නි. හිසපුප්ඵ ඡා.)

83. සුදස්සං වජ්ජං අඤ්ඤාසං අත්තනො පන දුද්දසං,
පරෙසං හි සො වජ්ජානි ඔපුණාති යථා භුසං
අත්තනො පන ඡාදෙති කලිං ව කිතවා සධො.

(ධ. මල වග්ග)

84. පරවජ්ජානු පස්සිස්ස නිව්චං උජ්ඣාන සක්ඛිනො,
ආසවා තස්ස වඩ්ඪන්ති ආරා සො ආසවක්ඛයා

(ධ. මල වග්ග)

ශුඬ පුද්ගලයා ගේ වරද මහත් සේ පෙනෙන බව.

(82) නිතර වරදින් පිරිසිදු බව සොයන්නා වූ දෙස් නැත්තා වූ නැනැත්තා ගේ අස්කෙඳි අගක් පමණ වූ කුඩා වරද ලෝකයාට මහ වළාකුලක් පමණට මහත් ව පෙනේ.

අනුන් ගේ වරද පෙනෙන්නාක් මෙන් තමා ගේ වරද හො පෙනෙන බව.

(83) කුඩා වූ ද අනුන්ගේ වරද ලෙහෙසියෙන් දකී. මහත් වූ ද තමා ගේ වරද දක්නට දුෂ්කර ය. අනුන්ගේ වරද දක්නා වූ හෙතෙමේ උස් තැනක තබා බොල් පොළන්නාක් මෙන් අනුන්ගේ වරද පොළයි. හෙවත් මතු කොට දක්වයි. කෙරාටික ලිහිණිවැද්ද කොළ අතු වලින් තමා ගේ ශරීරය වසන්නාක් මෙන් තමා ගේ වරද වසා ගනී. අනුන්ගේ වරද සොයන්නාට කෙලෙස් වැඩෙන බව.

(84) අනුන්ගේ වරද බලන්නා වූ නිතරම අනුන්ට ගර්භා කිරීමේ අදහස ඇත්තා වූ ඒ පුද්ගලයා හට කාමාදී ආශ්‍රවයෝ වැඩෙති. හේ ආශ්‍රවක්‍ෂය ය යි කියනු ලබන අර්භත් ඵලයෙන් දුර ය.

85. න පරෙසං විලොමානි න පරෙසං කතා කතං,

අත්තනෝ' ව අවෙක්ඛෙය්‍ය කතානි අකතානි ව.

(ධ. පුජ්ඵ වග්ග)

86. කොධං වධිත්වා න කදවී සොචති
මක්ඛප්පහාණං ඉසයො වණ්ණයන්ති,
සබ්බෙසං චූත්තං ඵරුසං ඛමෙථ
ඵතං ඛන්තිං උත්තමමාහු සන්තො.

87. භයා හි සෙට්ඨස්ස වචො ඛමෙථ
සාරම්භ හෙතු පන සාදිසස්ස,
යො විධි හීනස්ස වචො ඛමෙථ
ඵතං ඛන්තිං උත්තමමාහු සන්තො.

අනුන්තේ වැඩ ගැන නොබලා තමාගේ ම

වැඩ බලා ගත යුතු බව

(85) අනුන් ගේ ඇනුම් බැනුම් මෙනෙහි නො කළ යුතුය. අනුන් කළ නො කළ දේවල් ගැන නො සිතිය යුතුය. තමාගේ ම කළ නො කළ දේ ගැන කල්පනා කළ යුතුය.

බැනුම් ඉවසිය යුතු බව.

(86) ක්‍රෝධය නසා කිසිකලෙක ශෝක නො කෙරේ. අකෘතඥභාවය යි කියන ලද අනුන් කළ ගුණ නැති කර දමන ස්වභාවය දුරු කිරීම සෘෂිහු වර්ණනා කෙරෙති. හැම දෙනා විසින් ම කියන පරුෂ වචන ඉවසවු. ඒ ක්ෂාන්තිය උත්තමය යි සත්පුරුෂයෝ කීහ.

උතුම් ඉවසීම.

(87) බිය නිසා උසස් තැනැත්තා ගේ කීම් ඉවසන්නේ ය. සාරම්භය නිසා (පළිගැනීම නිසා) සමාන තැනැත්තාගේ කීම් ඉවසන්නේ ය. මේ ලෝකයෙහි යමෙක් තමාට වඩා හීනයා ගේ කීම් ඉවසා නම් එය උතුම් ඉවසීම ය යි ප්‍රාඥයෝ කීහු.

88. කථං විජ්ඣාඤ්ඤ චතුමට්ඨ රූපං
සෙට්ඨං සරික්ඛං අථවාපි හීනං,
විරූප රූපෙන වරන්ති සන්නො
තස්මා හි සබ්බෙස වචො ඛමෙථ.

89. න හෙතමන්ථං මහතී' පි සෙනා
සරාජ්ඣා යුජ්ඣමානා ලහෙථ,
යං ඛන්තිමා සප්පුරිසො ලහෙථ
ඛන්ති බලස්සුපසම්මන්ති වෙරා.

(40 නි. සරහඞ්ග ජා.)

90. භයානුමථවා සක්ක දුබ්බලයානො තිතික්ඛසි,
සුණන්තො ඵරුසං වාවං සම්මුඛා වෙපචින්තිනො' ති.

---

(88) සතර ඉරියව්වෙන් වැසී සිටින ස්වභාවය ඇති ශ්‍රේෂ්ඨයා ය, සමානයා ය, හීනයා ය යන තිදෙන කෙසේ වෙන් කොට දත හැක්කේ ද? නො හැකිය. හීනයන්ගේ ආකාරයෙන් උත්තමයෝ ද හැසිරෙති. එ බැවින් හැම දෙනාගේ ම කීම් ඉවසන්නේ ය.

යුධයකින් නො ලැබිය හැකි අර්ථයක් ඉවසීමෙන්

ලැබිය හැකි බව

(89) ඉවසීම ඇති සත්පුරුෂයා සතුරන් නැති කර ගැනීම නමැති යම් අර්ථයක් ලබා දෑ, රජ සහිතව යුද කරන්නා වූ සේනාවක් ඒ අර්ථය නො ලබා, ඤානී බලය ඇත්තහුව වෙරයෝ සන්සිඳෙති.

ඉවසීම පිළිබඳ දෙබසක්.

මෙය ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා හා මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයාත් අතර ඇති වූ කථාවකි.

මාතලී :

(90) ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයාණෙනි!, ඔබ වහන්සේ ඉදිරියෙහි ම බණින වේපවිත්ති අසුරයා ගේ බැනුම භය නිසා ඉවසන සේක් ද? නැතහොත් දුර්වලකම නිසා ඉවසන සේක් ද?

- 91. නාහං භයා න දුබ්බලයා බමාමි වෙවිත්තිනො,
කථංඤ්භි මාදිසො විඤ්ඤා බාලෙන පටිසංයුජෙති.
- 92. භියෙයා බාලා පහිජ්ජෙය්‍යුං නො චස්ස පටිසෙධකො,
තස්මා භූසෙන දණ්ඨෙන ධීරො බාලං නිසෙධයෙති.
- 93. එතදෙව අහං මඤ්ඤෙ බාලස්ස පටිසෙධනං,
පරං සංකුපිතං ඤාතීවා යො සතො උපසම්මතී ති.
- 94. එතදෙව තිතික්ඛාය චජ්ජං පස්සාමි වාසව,
යද නං මඤ්ඤති බාලො භයා මයායං තිතික්ඛති,

අප්‍රකාශන නීති දුමමෙධො ගෝව භීයො පලායිනං ති

ශක්‍ර

(91) මම බිය නිසා හෝ දුබලකම නිසා හෝ වේපවිත්ති ගේ බැහුම් ඉවසන්නෙමි නො වෙමි. මා වැන්නකු බාලයකු හා පැටලෙන්නේ කුමට දැ යි ඉවසමි.

මාතලී

(92) ඉදින් වළක්වන්නෙක් නැත්තේ නම් බාලයෝ වඩ වඩා කිපෙති, එබැවින් නුවණැත්තේ තද දඬුවමින් බාලයා අපරාධයෙන් වළක්වන්නේ ය.

ශක්‍ර

(93) යමෙක් අනුන් කිපුණු බව දැන සිහි ඇත්තේ ඉවසා ද එය ම බාලයා අපරාධයෙන් වැළැක්වීම ය යි මම සිතමි.

මාතලී :

(94) ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාණෙනි, යම් කලෙක බාලයා “මොහු මට බයින් ඉවසන්නේ ය” යි සිතා ද එය මම ඉවසීමේ වරද සැටියට දකිමි. බාලයා බිය වී පලා යන ගොනා ගොනුන් ලුහුබඳින්නාක් මෙන් ඉවසන තැනැත්තා පාගන්නේ ය.

95. කාමං මඤ්ඤ වා මාවා භයා මයායං තිතික්ඛති,
සදත්ථ පරමා අත්ථා ඛන්තයා භීයො න විජ්ජති.

- 96. යො භවෙ බලවා සන්තො දුබ්බලස්ස තිතික්ඛති,
තමාහු පරමං ඛන්තිං නිච්චං බමති දුබ්බලො.
  - 97. අබලන්තං බලං ආහු යස්ස බාල බලං බලං,
බලස්ස ධම්ම ගුත්තස්ස පටිසන්තා න විජ්ජති.
  - 98. තස්සෙ ච තෙන පාපියො යො කුද්ධං පටිකුජ්ඣති,
කුද්ධං අප්පටි කුජ්ඣන්තො සඞ්ගාමං ජෙති දුජ්ජයං.
-

ශබ්ද :

(95) මොහු මට බියෙන් ඉවසාය යි බාලයා සිතතොත් සිතාවා. බාලයා කුමක් සිතුවත් ආත්මාථීය ම ප්‍රධාන ය. ඉවසීමට වඩා උසස් ආත්මාථී පරාථීයක් නැත.

(96) යමෙක් බලවත් වූයේ දුච්චයා ගේ වරද ඉවසා ද, එය පරම ක්ෂාන්ති ය යි කියනු ලැබේ. දුබලයා නිතර ම ඉවසන්නේ ය.

(97) බාල බලය හෙවත් මෝඩකම යමකු ගේ බලය වේද, එය දුබල කමෙකි. එහෙත් එය මෝඩයෝ බලය කැපී කීහු. ධර්මය රක්නනු ගේ ක්ෂාන්තිය බලයට දෙස් කියන්නෙක් නැත.

(98) යමෙක් කිපුණහුට තෙමේ ත් කිපේ ද, ඒ හේතුවෙන් ඔහු ගේ අතිශය පාප භාවය වේ. කිපුණහුට පෙරළා නො කිපෙන්නේ දිනීමට දුෂ්කර වූ සංග්‍රාමයෙන් දිනා.

- 99. උභින්නමත්ථං චරති අත්තනො ච පරස්ස ච,
පරං සංකුපිතං ඤාත්වා යො සතො උපසම්මති.

- 100. උභින්නං තිකිච්ඡන්තානං අත්තනො ච පරස්ස ච,
 ජනා මඤ්ඤන්ති බාලොති යෙ ධම්මස්ස අකොච්ඤ්ති
 (සක්ක සංයුත්ත)

චතුත්ථං සතකං.

(99) යමෙක් අනුන් කිපුණු බව දැන සිහියෙන් යුක්ත වූයේ සන්සිඳේ ද, හෙ තෙමේ තමා ගේ ද අනෙකා ගේ ද යන දෙදෙනා ගේ ම අර්ථය පිණිස හැසිරෙන්නේ වේ.

(100) කෝප නො වීම් වශයෙන් තමාට ද අනෙකාට ද යන දෙදෙනාට ම වැඩ සිදු කිරීම් වශයෙන් පිළියම් කරන්නා වූ නුවණැත්තා ධර්මය නො දත් ජනයෝ බාලයෙකු යි සිතත්.

**බුද්ධ නීති සංග්‍රහයේ
සතරවන ශතකය යි.**

1. යං ලද්ධං තෙන තුට්ඨබ්බං අතිලොභො හි පාපකො,
හංසරාජං ගහෙත්වාන සුවණ්ණා පරිභායථ.
(1 නි. සුවණ්ණහංස ජා.)
2. තණ්හාහි දට්ඨස්ස කරොන්ති හෙකෙ
අමනුස්ස වද්ධස්ස කරොන්ති පණ්ඩිතා,
න කාම නීතස්ස කරොති කොචි
ඔක්කන්ත සුක්කස්ස හි කා තිකිච්ඡා
(2 නි. කාමනීත ජා.)
3. තණ්හාය ජායති සොකො තණ්හාය ජායති භයං,
තණ්හාය විප්පමුත්තස්ස නත්ථි සොකො කුතො භයං.
(ධ. පිය වග්ග)

අති ලෝභය.

(1) යමක් ලබන ලද ද එයින් සතුටු විය යුතු ය. අති ලෝභය නපුරෙකි. අති ලෝභය නිසා ස්වර්ණහංසයා අල්වා පියාපත් ගලවා ගැනීමෙන් දිනපතා ලැබෙමින් තුබුණු රනින් පිරිහුණා ය.

**වස්තුකාම ක්ලේශකාමයන් විසින් මඬහා ලද්දහුට
පිළියමක් හැති බව.**

(2) තෘෂ්ණා සර්පයන් විසින් දෂ්ට කරන ලද්දහුට සමහර කෙනෙක් මන්ත්‍රෝෂධාදියෙන් පිළියම් කෙරෙති. අමනුෂ්‍යයන් විසින් පීඩා කරන ලද්දහුට මන්ත්‍රෝෂධාදියෙන් පණ්ඩිතයෝ පිළියම් කෙරෙති. වස්තුකාම ක්ලේශකාමයන් විසින් පීඩිත තැනැත්තා හට කිසිවෙක්

පිළියම් නො කෙරේ. කුශල ධර්ම සීමාව ඉක්ම වූ අකුශලයෙහි පිහිටි තැනැත්තා හට කිනම් පිළියමක් ද?

තෘෂ්ණාව ශෝකයට හා භයට හේතු වන බව.

(3) තෘෂ්ණාව නිසා ශෝකය හටගනී. තෘෂ්ණාව නිසා බිය ඇති වේ. තෘෂ්ණාවෙන් මිදුණහුට ශෝකයක් නැත. බියක් කොයින් ද?

- 4. කාමං කාමයමානස්ස තස්ස වෙ තං සමිජ්ඣති,
අද්ධා පීතීමනො හොති ලද්ධා මච්චො යදිච්ඡති.
- 5. කාමං කාමයමානස්ස තස්ස වෙ තං සමිජ්ඣති
තතො නං අපරං කාමෙ සම්මෙ තණ්හං ච වින්දති.
- 6. ගවං ච සිඞ්ගිනො ගිඞ්ගං වඞ්චමානස්ස වඞ්චති,
එවං මන්දස්ස පොසස්ස බාලස්ස අවිජානතො.
භීයො තණ්හා පිපාසා ද වඞ්චමානස්ස වඞ්චති.
- 7. පථව්‍යා සාලියවකං ගවාස්සං දස පොරිසං,
දත්වාපි නාලමෙතස්ස ඉති විද්වා සමං වරෙ.

දහස බැගින් අගනා ගාථා අට.

(4) කාමයන් පතන්නා වූ තැනැත්තා හට ඉදින් ඒ පැතු දෙය සිදු වේ නම්, මිනිස් තෙමේ කැමැත්ත පරිද්දෙන් ලබා ඒකාන්තයෙන් සතුටු සිත් ඇත්තේ වේ.

(5) කාමයන් පතන්නා වූ තැනැත්තා හට ඉදින් ඒ පැතු දෙය සිදු වේ නම්, ඉන්පසු ශ්‍රීෂ්ම කාලයේ දී පිපාසය ඇතිවන්නාක් මෙන් ඔහුට තෘෂ්ණා පිපාසය වඩ වඩා ඇති වේ.

(6) අං ඇති වස්සා වැඩෙත් ම අං ද වැඩේ. එපරිද්දෙන් නුවණ මඳ වූ බාල ධර්මියන්හි යෙදුණා වූ කාරණාකාරණ නොදන්නා වූ තැනැත්තා හට ඔහු වැඩෙත් වැඩෙත් ම නො ලත් කාමයන් පිළිබඳ වූ තෘෂ්ණාව හා පිපාසාව තවත් වැඩේ.

(7) පොළොවෙහි ඇති තාක් හැල් කෙත් හා යව කෙත් ද එක් අයකුට ම දුන්නේ ද, ඒ පුද්ගලයාට එයින් ඇතිවීමක් නො වේ. එ බැවින් නුවණැත්තේ තෘෂ්ණාවට වසඟ නො වී මනාකොට හැසිරෙන්නේ ය.

8. රාජා පසය්හ පඨවිං විෂේත්වා
සසාගරන්තං මහිමා වසන්තො,
ඔරං සමුද්දස්ස අතිත්තරූපො
පාරං සමුද්දස්ස පි පත්ථසෙථ.

9. යාව අනුස්සරං කාමෙ
මනසා තිත්තිනාජ්ඣගා,
තතො නිවත්තා පටිකම්ම දිස්වා
තෙ වෙ තිත්තා යෙ පඤ්ඤාය තිත්තා.

- 10. පැකිස්තාන නිත්තිනා සංග්‍රහය. න සො කාමෙහි තප්පති,
පැකිස්තාන නිත්තිනා පුරිසං තණ්හා න කුරුතෙ වසං.
  - 11. අපවිනෙ රෙව කාමානි අප්පිච්ඡස්ස අලොලුපො,
සමුද්දමත්තො පුරිසො න සො කාමෙහි තප්පති.
-

(8) රජ තෙමේ ජනයා අභිභවනය කොට පෘථිවිය දිනා ගෙන සාගරය කෙළවර කොට ඇති පොළොවට අධිපති ව වාසය කරන්නේ ද සමුද්‍රයෙන් මෙතරින් පමණක් තෘප්තියට නො පැමිණ සමුද්‍රයෙන් එතෙර ද පතන්නේ ය.

(9) කොතෙක් කාම වස්තූන් සිතින් සිහි කළේ ද, ඒවායින් සත්ත්වයා තෘප්තියක් නො ලබන්නේ ය. තවත් ලබන්නට ම සිතන්නේ ය. සිතින් හා කයින් ඒ කාමයන් කෙරෙන් පසු බැස ප්‍රඥාවෙන් කාමයන්ගේ දෙස් දැක යම් කෙනෙක් ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පැමිණියාහු ද ඔවුහු ම තෘප්තියට පැමිණියාහු වෙති.

(10) ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පැමිණීම ශ්‍රේෂ්ඨ ය, ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පැමිණි තැනැත්තේ කාමයන් නිසා නො තැවෙන්නේ ය. ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පත් තැනැත්තා තෘෂ්ණාව ගේ වසගයට නො පැමිණේ.

(11) කාමතෘෂ්ණාව නැසීම ම කරන්නේ ය. අල්පේච්ඡ වන්නේ ය. කාමයන් කෙරෙහි ලොල් නො වන්නේ ය. මහත් වූ ප්‍රඥාව ඇති බැවින් සාගරය තරම් වූ පුරුෂ තෙමේ මහත් වූ ද ගින්නකින් සාගර ජලය නො තැවෙන්නාක් මෙන් ක්ලේශ කාමයන් ගෙන් නො තැවෙන්නේ ය.

- 12. රථකාරෝ ව වම්මස්ස පරිකන්තං උපාහනං
 යං යං වජනී කාමානං තං තං සම්පජ්ජතෙ සුඛං,
 සබ්බඤ්ඤෙව සුඛ මිච්ඡෙය්‍ය සබ්බකාමෙ පරිච්චජෙ.
 (12 නි. කාම ජා.)

- 13. න කිරතථී රසෙහි පාපියො
 ආවාසෙහි වා සන්ථවෙහි වා,
 වාතමිගං ගෙහ නිස්සිතං
 වසමානෙසි රසෙහි සඤ්ජයො.
 (1 නි. වාතමිග ජා.)

- 14. සාදුං වා යදී වා සාදුං අජ්ජං වා යදී වා බහුං,
 විස්සත්ථො යත්ථ භුඤ්ජෙය්‍ය විස්සාස පරමා රසා.
 (4 නි. කේසව ජා.)

(12) පාවහන් තනන කම්කරුවා සමේ නො මනා කොටස් කපා හැර පාවහන් තනා මිල ලබා යම් සේ සැපවත් වේ ද, එ මෙන් නුවණැත්තේ නුවණ නමැති සැතියන් කපා හරිමින් කාමයන් ගෙන් යම් පමණ බැහැර කෙරේ ද, ඒ ඒ පමණට ඔහුට කාය වචී මනා: කම් සුවසේ සිදු වේ. සකල කාය වචී මනා: කම්යන් ගේ සුවසේ සිදු වීම ඉදින් කැමති වන්නේ නම් සියලු කාමයන් හරතේ ය.

රස තෘෂ්ණාව.

(13) වාසස්ථාන පිළිබඳ තෘෂ්ණාව ද නපුරෙක. මිත්‍රසන්ථවය පිළිබඳ තෘෂ්ණාව ද නපුරෙක. එහෙත් රස තෘෂ්ණාව පමණට නපුරක්

නම් නැත. “සඤ්ජය” නම් උයන් පල්ලා වනය ඇසුරු කොට වෙසෙන වාත මාගයා රසයෙන් තමා ගේ වසයට පැමිණ වී.

පරම රසය

(14) මිහිරි වූ හෝ අමිහිරි වූ හෝ මද වූ හෝ බොහෝ වූ හෝ බොජුනක් යම් තැනක විශ්වාස ව වළඳ නම් එය මිහිරි ය. රසයෝ විශ්වාසය ප්‍රධාන කොට ඇත්තෝ ය.

- 15. මනුෂ්‍යස්ස සද සතිමතො
වත්තං ජානතො ලද්ධි භොජනෙ,
තනු තස්ස භවන්ති වෙදනා
සතිකං ජරති ආයුං පාලයං.

(කෝසල සංයුත්ත)

- 16. අරඤ්ඤෙ විහරන්තානං සන්තානං බ්‍රහ්මචාරිනං,
එක භත්තං භුඤ්ජමානානං කෙන වණ්ණො පසීදති.

- 17. අතීතං නානු සොචන්ති නප්පජ්ජන්ති නාගතං,
පච්චුජ්ජන්තෙන යාපෙන්ති තෙන වණ්ණො පසීදති.

- 18. අනාගතජ්ජ ජප්පාය අතීතස්සානු සොචනා,
එතෙන බාලා සුස්සන්ති නලොච හරිතො ලුතො.

(දේවතා සංයුත්ත)

පමණ දැන ආහාර ගත යුතු බව.

(15) සෑම කල්හි සිහියෙන් යුක්ත වන්නා වූ, ලද බොජුනෙහි ප්‍රමාණය දන්නා වූ ඒ මනුෂ්‍යයා හට වේදනාවෝ තුනී වෙති. ජීවිතය ආරක්ෂා කරමින් ආහාරය සෙමින් දිර යි.

එක් බතක් වළඳනා බ්‍රහ්මචාරීන් වර්ණාවත් වීමේ හේතු

මෙය දෙවියකු ගේ ප්‍රශ්නයකි:

(16) කෙලෙස් සංසිද වූ ශ්‍රේෂ්ඨ වයඹා ඇත්තා වූ අරණ්‍යයෙහි වෙසෙන්නා වූ එක් වේලක බත වළඳන්නා වූ පැවිද්දන් ගේ ශරීර වර්ණය කවර හේතුවක් නිසා බබලා ද?

බුදුන් වහන්සේ ගේ පිළිතුර:

(17) පැවිද්දෝ ඉකුත් වූ දෙය ගැන ශෝක නො කරති. අනාගතය නො පතති. වර්තමානයේ ලද දෙයකින් යැපෙති. මේ කරුණු තුනෙන් ඔවුන් ගේ ශරීර වණිය බබලා.

(18) අනාගතය පැතීමෙන් ද අතීතය ගැන ශෝක කිරීමෙන් ද යන දෙකරුණෙන් බාලයෝ කපා අවිච්චි ලූ ළා බටදඬු මෙන් වියළෙති.

19. කොධං කුක්ඛා සුඛං සෙති කොධං කුක්ඛා න සොචති
කොධස්ස විසමුලස්ස මධුරග්ගස්ස බ්‍රාහ්මණ,
වධං අරියා පසංසන්ති තං හි කුක්ඛා න සොචති.
(බ්‍රාහ්මණ සංයුත්ත)

20. කට්ඨස්මිං මත්ථමානස්මිං පාවකො නාම ජායති,
තමෙ ව කට්ඨං දහති යස්මා සො ජායතෙ ගිති.

- 21. එවං මන්දස්ස පොසස්ස බාලස්ස අවිජානතො,
සාරම්භො ජායතෙ කොධො සෝපි තෙ නෙව ඩය්හති.
- 22. අග්ගී' ව තිණකට්ඨස්මිං කොධො යස්ස පවඬ්ඪති,
නිහියති තස්ස යසො කාලපක්ඛේ' ව චන්දීමා.

ක්‍රෝධය

(19) බ්‍රාහ්මණය, ක්‍රෝධය නසා සුවසේ නිදයි. ක්‍රෝධය නසා ශෝක නො කෙරෙයි, මූල විෂ වූ අග මිහිරි වූ ක්‍රෝධයා ගේ නැසීම ආයඨියෝ පසසති, එය නසා ශෝක නො කෙරේ.

(20) ලියක තවත් ලියක් උලන කල්හි ගින්න හට ගනී. ඒ ගින්න යම් ලියකින් හටගත්තේ ද, ඒ ලිය ම එයින් දවනු ලැබේ.

(21) එ මෙන් නුවණ මද වූ බාල වූ කාරණා' කාරණයන් නො දන්නා වූ තැනැත්තා හට සාරම්භය (එකට එක කිරීම) නිසා ක්‍රෝධය හට ගනී. පසුව හෙ තෙමි ද ඒ ක්‍රෝධයෙන් දවනු ලබා.

(22) වියළි තණ වල සහ දරවල ගින්න මෙන් යමකු ගේ සන්තානයෙහි ක්‍රෝධය වැටේ ද, කාලපක්‍ෂයෙහි සඳ මෙන් ඔහු ගේ යසස පිරිහේ.

- 23. අනිජ් ඤානො ධුමකෙතු'ව කොධො යස්සුපසම්මතී,
ආපුරති තස්ස යසො සුක්කපක්ඛේ'ව චන්දීමා
(10 නි. චුල්ලඛේධි ජා.)

24. කොධ සම්මද සම්මත්තො ආයසකාං නිගච්ඡති,

ඤාති මිත්තා සුහස්තා ච පරිවජ්ජෙන්නි කොධනං.

25. අනන්ථ ජනනො කොධො කොධො චින්ත පකොපනො,
භය මන්තරතො ජාතං තං ජනො නාව බුජ්ඣති.

26. කුද්ධො අත්ථං න ජානාති කුද්ධො ධම්මං න පස්සති,
අන්ධන්තමං තද භොති යං කොධො සහතෙ නරං.
(අංගුත්තර සත්තක නි.)

27. විවාදෙන කිසා භොන්ති විවාදෙන ධනක්ඛයා,
ජිනා උද්ද විවාදෙන භුඤ්ජ මායාවි රොහිතං.

---

(23) දර නැති ගින්න මෙන් යමකු ගේ සන්තානයෙහි ක්‍රෝධය සන්සිඳේ ද, ඔහු ගේ යසස ශුක්ල පක්‍ෂයෙහි වන්ද්‍රයා මෙන් පිරේ.

(24) ක්‍රෝධ මදයෙන් මත් වූයේ අයසසට පැමිණේ. ඥාතීහු ද, මිත්‍රයෝ ද, සහාදයෝ ද, ක්‍රෝධ කරන්නා දුරු කෙරෙති.

(25) ක්‍රෝධය අනර්න්ථ ඇති කරන්නකි. ක්‍රෝධය සිත කෝප කරවන්නකි. ක්‍රෝධය ඇතුළෙන් ම හට ගන්නා බියකි. සත්ත්ව තෙමේ ඒ බව නො දනී.

(26) කිපුණු තැනැත්තේ අර්ථය නො දනී. කිපුණු තැනැත්තේ ධර්මය නො දනී, ක්‍රෝධය යම් මිනිසකු යට කෙරේ ද, ඒ කල්හි ඔහුට මහ අඳුරක් ඇති වේ.

විවාදය. (ආරවුම)

මෙය තේරුම් ගැනීමට දඬහපුප්ප් ජාතකය බලනු.

(27) විවාදය නිසා සත්ත්වයෝ කෘශ වෙති. විවාදය නිසා ධනය ඤය වේ. විවාදය නිසා දිය බල්ලෝ දෙදෙන මසින් පිරිහුණෝ ය. මායාවී!, රේමස අනුභව කරව.

28. එවමෙවං මනුස්සෙසු විවාදෙ යතථ ජායතී,
ධම්මට්ඨං පට්ඨාවන්ති සො හි නෙසං විනයකො
ධනා පි තතථ ජියන්ති රාජකො සො පවඨ්ඨති.

(7 නි. දඬහපුප්ප් ජා.)

29. ජයං චේරං පසවති දුක්ඛං සෙති පරාජනො,
උපසන්තො සුඛං සෙති හිත්වා ජය පරාජයං.

(ධ. සුඛ වග්ග)

30. යො න හන්ති න ඝාතෙති න ජිනාති න ජාපයෙ,
මෙත්තං සො සබ්බභූතෙසු චේරං තස්ස න කෙනවි

(10 නි. චක්කවාක ජා.)

(28) විවාදය නිසා දියබල්ලෝ යම් සේ රෙමසින් පිරිහුණාහු ද, එ පරිද්දෙන් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි යම් කරුණකට විවාදයක් හට ගත්තේ ද, එ කල්හි ඔවුහු එය සන්සිඳවා ගනු පිණිස විනිශ්චයකාරයා වෙත යෙති. ඔහු ඔවුන් ගේ නායකයා ය. විවාදයට පැමිණියේ එහි ධනයෙන් පිරිහෙති. ඔවුන් ගේ ධනයෙන් රජු ගේ භාණ්ඩාගාරය පිරේ.

ජය පරාජය දෙක ම යහපත් නො වන බව.

(29) විවාදයෙන් හෙවත් කලහයෙන් දිනන තැනැත්තේ සතුරෙක් ඇති කර ගන්නේ වේ. පැරදුණු තැනැත්තේ කවදා පලිගන්නෙමි ද යි සිතමින් දුකසේ වෙසේ. ජය පරාජය දෙක ම හැර සන්සුන් වූ තැනැත්තේ සුවසේ වෙසේ.

වෛරය.

(30) යමෙක් අනුන් නො නසා ද, නො නසවා ද, අනුන් ගේ ධනය නො දිනාගනී ද, අනුන් ලවා නො දිනවා ද, සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි මෙමිත්‍රිය ඇත්තා වූ ඔහුට කිසිවකු හා වෛරයක් නැත.

31. න හි වෙරෙන වෙරානි සම්මන්තීධ කුදුවනං,
අවෙරෙන ච සම්මන්ති එස ධම්මො සනන්තනො.
(ධ. යමක වග්ග)

32. පරදුක්ඛුපදනෙන අත්තනො සුඛ මිච්ඡති,
වෙරසංසග්ග සංසට්ඨො වෙරා සො න පරිමුච්චති.
(ධ. පකිණ්ණක වග්ග)

33. සබ්බේ තසන්ති දණ්ඩස්ස සබ්බේ භායන්ති මච්චුනො,
අත්තානං උපමං කත්වා න හනෙය්‍ය න සාතයෙ.
(ධ. දණ්ඩ වග්ග)

(31) මේ ලෝකයෙහි කිසි කලෙක වෛර කිරීමෙන් වෛරය නො සන්සිඳේ. වෛරය සන්සිඳෙන්නේ අවෛරයෙන් ම ය. මේ අවෛරයෙන් වෛරය සන්සිඳෙන බව පෞරාණික ධර්මීය ය, එය බුද්ධාදී උතුමන් ගිය මඟ ය.

(32) යමෙක් පර හට දුක් දීමෙන් තමාට සැප ලබනු කැමති වේ ද, ආක්‍රෝශ කළ අයට ආක්‍රෝශ කිරීම ය, පහර දුන් අයට පහර දීම ය යනාදී වශයෙන් වෙර සංසඟීයෙන් මිශ්‍රවූ හෙතෙමේ වෙරයෙන් නො මිඳෙන්නේ ය.

තමා මෙන් අන්‍යයන් ද සැලකිය යුතු බව.

(33) සියල්ලෝ ම දඬුවමට තැනි ගනිති. සියල්ලෝ ම මරණයට බිය වෙති. එ බැවින් තමා උපමා කොට අනුන්ට පහර නො දෙන්නේ ය. පහර නො දෙවන්නේ ය.

34. සම්මොදමානා ගව්ජන්ති ජාලමාදය පක්ඛිනො, යද තෙ විවදිස්සන්ති තද ඵහින්ති මෙ වසං.
(1 නි. සම්මෝදමාන ජා.)

35. යාවජ්චම්පි වෙ බාලො පණ්ඨිතං පයිරුපාසති, න සො ධම්මං විජානාති දබ්බි සුපරසං යථා.

36. යො බාලො මඤ්ඤති බාලාං පණ්ඨිතො වාපි තෙන සො, බාලො ච පණ්ඨිතමානි සවෙ බාලොති වුව්චති.

සමගියේ බලය.

මෙය දූල ඔසවා ගෙන පියාසර කළ වටු සමූහයක් ගැන වැද්දකු විසින් කියන ලද්දකි.

(34) මේ පක්ෂීහු මගේ දූල ඔසවා ගෙන සතුවු වෙමින් යෙති. යම් කලෙක ඔව්හු ඔවුනොවුන් වාද කරන්නාහු ද, එ කල්හි ඔවුහු මාගේ වසයට එන්නාහු ය. (මට අසුවන්නාහු ය.)

**දිවිහිමියෙන් පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කළේ ද
බාලයා පණ්ඩිත නො වන බව.**

(35) ඉදින් බාලයා කොතෙක් කල් පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කළේ ද, කොතෙක් කල් සැඳිගාවත් සැන්ද ව්‍යඤ්ජන රසය නො දැන ගන්නාක් මෙන් හෙතෙමේ ධර්මය නො දැන ගනී.

තමාගේ බාල බව දන්නා බාලයා පණ්ඩිත වන බව.

(36) යම් බාලයෙක් තමා ගේ බාල බව දන්නේ නම් එයින් හේ පණ්ඩිත හෝ වේ. තමා පණ්ඩිත ය යි සිතන බාලයා ම ඒකාන්තයෙන් බාලයා ය යි කියනු ලැබේ.

37. යාවදෙව අනත්ථාය ඤාත්තං බාලස්ස ජායති,
හන්ති බාලස්ස සුක්කංසං මුද්ධමස්ස විපාතයං.
(ධ. බාල වග්ග)

38. යසං ලද්ධාන දුම්මෙධො අනත්ථං චරති අත්තනො,
අත්තනො ච පරෙසඤ්ච හිංසාය පටිපජ්ජති.
(1 නි. දුම්මේධ ජා.)

39. න වෙ අනත්ථකුසලෙන අත්ථචරියා සුඛා වහා,
හාපෙති අත්ථං දුම්මෙධො කපි ආරාමිකො යථා.
(1 නි. ආරාමදුසක ජා.)

**බාලයා ගේ ශිල්පශාස්ත්‍රඥනය ද
අන්තර්ථය පිණිස වන බව.**

(37) බාලයාට ඇති වන ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඥනය ද අන්තර්ථය පිණිස වේ. බාලයාට ඇති ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඥනය ඔහු ගේ නුවණ නමැති හිස කපා හෙලමින් ඔහු ගේ කුශල පක්ෂය නසා.

බාලයා ලබන යසසින් ද අන්තර්ථයක් ම කරන බව.

(38) නුවණ නැති තැනැත්තේ පිරිවර හා චේශ්වයථීය ලබා එයින් තමාට අන්තර්ථයක් කර ගන්නේ ය. හෙ තෙමේ එයින් තමාට හා අනුන්ට ද හිංසාවක් පිණිස ම පිළිපදී.

**බාලයා යහපතක් කරමි යි සිතා කරන්නේ ද
අන්තර්ථයක් ම බව.**

(39) අන්තර්ථයට සමර්ථ වූ අර්ථයට නො සමත් වූ බාලයා විසින් කරන අර්ථවයථීව සැප ඇති කරන්නක් නො වේ. උයනේ විසූ වඳුරා මෙන් මෝඩයා අර්ථයක් කරමි යි අර්ථය නසන්නේ ය. (හොඳක් ය යි නපුරක් කරන්නේ ය.)

- 40. සෙයෙහා අමිත්තො මෙධාවී යඤ්චෙ බාලානුකම්පකො,
පස්ස රොහිණිකං ජම්මිං මාතරං හන්ත්වාන සොචති.
(1 නි. රෝහිණි ජා.)
- 41. බාලං න පස්සෙ න සුණෙ න ච බාලෙන සංවසෙ,

බාලෙනල්ලාප සල්ලාපං න කරෙ න ච රොචයෙ.

- 42. අනයං නයති දුම්මෙධො අධුරාය නියුඤ්ජති,
දුන්නයො සෙයාසො හොති සම්මා චුන්නො පකුජ්ජති.
විනයං සො න ජානාති සාධු තස්ස අදස්සනං.

(13 නි. අකිත්ති ජා.)

මෝඛ මිතුරාට වඩා පණ්ඩිත සතුරා හොඳ බව.

(40) අනුකම්පා කරන්නා වූ යම් බාලයෙක් වේ ද, ඔහුට වඩා නුවණැති සතුරා උතුම්. ලාමක වූ රෝහිණිය බලව. ඇ මව මරා දමා ශෝක කරන්නී ය.

බාලයන් හෝ දැකීම ම යහපත් බව.

මෙය “අකිරිති” පණ්ඩිතයන් ගේ ප්‍රකාශයකි.

(41) බාලයා දක්නට නො වේවා! බාලයා ගැන අසන්නට නො ලැබේවා! බාලයා හා එක්ව විසීමට ද නො වේවා! බාලයා හා කථා කරන්නට ද නො වේවා! බාලයා හා සතුටු වීමක් ද නො වේවා!

(42) නුවණ නැත්තේ අකාරණය කාරණය කොට ගනී. ප්‍රාණවධාදී නො යෙදිය යුත්තෙහි යෙදේ, නො මනා දෙය ම ඔහුට උතුම් දෙය වේ. අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් මනා කොට කියන ලද්දේ කිපෙයි, හේ ආචාර විනය නො දනී. එ බැවින් ඔහු නො දැකීම ම යහපති.

- 43. ගම්භීර පඤ්ඤං මනසා විචින්නයං.

නාවචාහිතං කම්ම කරොති ලුද්දං.
කාලාගතං අත්ථපදං න රිඤ්චති
තථා විධං පච්චවන්තං වදන්ති.

(40 නි. සරහංග ජා.)

44. යදුනකං තං සනති යං පුරං සන්තමෙවනං,
අඛිඪි කුම්භුපමො බාලො රහදෙ පුරොච පණ්ඨිතො.
(සුත්තනිපාත කාලක සුත්ත)

45. හංසා කොඤ්චා මයුරා ච හත්ථියො පසද මිගා,
සබ්බේ සිහස්ස භායන්ති නත්ථි කායස්මිං තුලාතා.

46. එවමෙව මනුස්සෙසු දහරො වෙපි පඤ්ඤවා,
සොභි තත්ථ මහා හොති නෙ ච බාලො සරීරවා.
(2 නි. කේලිසීල ජා.)

ප්‍රාඥයා ගේ ලක්ෂණ.

(43) යමෙක් අර්ථ වශයෙන් හා පාලි වශයෙන් ද ගැඹුරු වූ කරුණු සිතින් සිතා ප්‍රකට කෙරේ ද, ඉතා අහිත වූ ප්‍රාණවධාදී රෝගද කම් නො කෙරේ ද ඒ ඒ කාලයට කළ යුතු වූ දනශීලාදිය නො පිරිහෙවා ද, එබඳු පුද්ගලයා බුඬාදීහු ප්‍රාඥයා ය යි කියති.

(44) යමක් අඩු නම් එය සැලේ. යමක් පිරි තිබේ නම් එය ශාන්ත ම ය. බාලයා අඩක් දිය ඇති සැලියක් වැනි ය. පණ්ඨිතයා දිය පිරුණු විලක් වැනි ය.

(45) නංසයෝ ද කොස්වාලිනිණියෝ ද මොණරු ද, ඇත්තු ද, එළුවෝ ද, අන්‍ය මාගයෝ ද යන මේ සියල්ලෝ ම සිංහයාට බිය වෙති. ඔවුන් ගේ ශරීරයෙහි සම බවක් නම් නැත.

(46) එමෙන් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි වයසින් බාලයකු දු ප්‍රඥවන් වී නම් හෙතෙම එහි මහත් වෙයි. මහත් වූ ශරීරය ඇති අඥයා මහත් නො වේ.

47. පඤ්ඤ හි සෙට්ඨා කුසලා වදන්ති
නක්ඛන්ත රාජා රිච තාරකානං,
සීලං සිරිං චා පි සතඤ්ච ධම්මො
අන්වායිකා පඤ්ඤවතො වදන්ති.

(40 නී. සරහච්ච ජා.)

48. විත්තෙන නීයති ලොකො විත්තෙන පරිකස්සති,
විත්තස්ස එකධම්මස්ස සබ්බො ව වසමන්වගු.

(දේවතා සංයුක්ත)

49. දිසො දිසං යං තං කයිරා වෙරි චා පන වෙරිනං,
මිච්ඡා පණ්හිතං විත්තං පාපියො නං තතො කරෙ.

ආචාර ශීලාදියට වඩා ප්‍රඥාව ශ්‍රේෂ්ඨ බව.

(47) ආචාර ශීලය ය, ඉසුරුමත් බව ය, සත්පුරුෂ ධර්මය ය යන මේවාට වඩා ප්‍රඥාව ශ්‍රේෂ්ඨ ය යි බුද්ධාදී උතුමෝ පවසති. ආචාර ශීලය ය, ඉසුරුමත් බව ය, සත්පුරුෂ ධර්මය ය යන මේවා ප්‍රාඥයා අනුව යන්නාහු ය යි බුද්ධාදී උතුමෝ කියති.

සිත.

(48) ලෝ වැසි තෙමේ සිතින් ඒ ඒ තැනට පමුණුවනු ලැබේ. සිතින් ඒ ඒ තැනට අදනා ලැබේ. එක ධර්මයක් වූ චිත්තයා ගේ වසයට සියල්ලෝ ම ගියා හු ය.

**සොරකු සතුරකු කරන නපුරට වඩා නපුරක්
නො මනා සිත කරන බව.**

(49) සොරෙක් තවත් සොරකුට යම් නපුරක් කෙරේ ද, සතුරෙක් සතුරකුට යම් නපුරක් කෙරේ ද, එයට වඩා නපුරක් නො මනා කොට පැවැත් වූ සිත සත්ත්වයාට කරන්නේ ය.

50. න තං මාතා පිතා කසිරා අඤ්ඤෙ වා පි ච ඤාතකා,
සම්මා පණ්හිතං චිත්තං සෙය්‍යසො නං තතො කරෙ.
(ධ. චිත්ත වග්ග)

51. යථොදකෙ ආවිලෙ අප්පසන්තෙ
න පස්සති සිප්පි සම්බුක මච්ඡ ගුම්බං,
එවං ආවිලෙහි චිත්තෙ
න පස්සති අත්තදත්ථං පරත්ථං.

52. යථොදකෙ අච්ඡෙ විප්පසන්තෙ
යො පස්සති සිප්පි ච මච්ඡ ගුම්බං,
එවං අනාවිලෙහි චිත්තෙ
සො පස්සති අත්තදත්ථං පරත්ථං.

**මා පියාදීන් කරන යහපතට වඩා උසස් යහපතක්
හොඳ හිත කරන බව.**

(50) ස්වර්ග මෝක්ෂ සම්පත් ලබාදීම නමැති යම් උතුම් අර්ථයක් මනා කොට තබන ලද සිතින් සිදු කරනු ලැබේ ද ඒ යහපත දරුවකුට මව ද නො කරන්නී ය, පියා ද නො කරන්නේ ය. අන්‍ය නෑයෝ ද නො කරන්නාහ. දශ කුශල ධර්ම විෂයෙහි මනා කොට තබන ලද සිත ඒ පුද්ගලයා අතිශයින් උත්තමයෙක් කරන්නේ ය.

**සිත හෝ පහන් කල්හි ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක
හෝ පෙනෙන බව.**

(51) මඩ වූ අප්‍රසන්න වූ දියෙහි රත්වත් බෙල්ලන් හා වට බෙල්ලන් ද මත්ස්‍ය සමූහය ද යම් සේ නො පෙනේ ද, එ පරිද්දෙන් සිත රාගාදියෙන් අප්‍රසන්න වූ කල්හි ඒ පුද්ගල තෙමේ ආත්මාර්ථය හා පරාර්ථය නො දකී.

**සිත ප්‍රසන්න කල්හි ම ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක
පෙනෙන බව.**

(52) මඩයෙන් මිශ්‍ර නො වූ පිරිසිදු වූ ජලයෙහි රත්වත් බෙල්ලන් හා මත්ස්‍ය සමූහය යම් සේ පෙනේ ද, එ මෙන් සිත පහන් වූ කල්හි ඒ පුද්ගලයාට ආත්මාර්ථය හා පරාර්ථය පෙනේ.

53. යස්ස සෙලූපමං චිත්තං ධීතං නා නුපකම්පති,

විරක්තං රජනියෙසු කොපනෙයො න කුප්පති
යස්සෙවං භාවිතං වික්තං කුතො තං දුක්ඛ මෙස්සති.

(උදන)

54. නා වින්තයන්තො පුරිසො විසෙස මධගච්ඡති,
විත්තිතස්ස ඵලං පස්ස මුත්තොස්මි මාරඛන්ධනා.

(1 නි. වට්ටක ඡා.)

55. හිරි මන්තප්ප සම්පන්නා සුක්ක ධම්ම සමාහිතා,
සන්තො සප්පුරිසා ලොකෙ දෙව ධම්මාති වුච්චරෙ.

(1 නි. දේවධම්ම ඡා.)

**සිත ආරක්ෂා කරගෙන සිටින තැනැත්තා හට
දුක් එන්නට තැනක් නැති බව.**

(53) යමකු ගේ සිත ගල් කන්දක් වැනි ද, ස්ථිර වේද නො සැලේ ද, ඇලුම් කළ යුතු සත්ත්ව සංස්කාරයන් කෙරෙහි නො ඇලේ ද, කිපිය යුතු කරුණුවලදී නො කිපේ ද, යම් කෙනකු ගේ සිත එසේ නො සැලී පවත්නා පරිදි වඩන ලද ද, ඔහුට කොයින් දුක් ඒ ද? නො ඒ ම ය.

නො සිතන්නා විශේෂයට නො පැමිණෙන බව.

(54) විපත් පැමිණි කල්හි ඉන් මිදීමේ උපාය නො සිතන්නා වූ තැනැත්තෝ සැපය නමැති විශේෂයට නො පැමිණේ. සිතීමේ ඵලය බලව. මම මාර ඛන්ධනයෙන් මිදුණේ වෙමි.

දේව ධර්මයෝ.

(55) ලජ්ජා බිය දෙකින් යුක්ත වූ කුශල ධර්මයන් ගෙන් යුක්ත වූ ශාන්ත වූ සත්පුරුෂයෝ ලෝකයෙහි දේවධර්මයෝ ය යි කියනු ලැබෙත්.

56. දක්ඛං ගහපතං සාධු සංවිභජ්ජඤ්ච භොජනං,
අභාසො අත්ථ ලාභෙසු අත්ථ බ්‍යාපත්ති අබ්‍යථො.
(8 නි. ඉන්ද්‍රිය ජා.)

57. යාතානුයාසී ච භවාහි මානව
අල්ලඤ්ච පාණිං පරිජ්ජ යස්සු,
මාවස්සු මිත්තෙසු කදවි දුබ්භි
මාව වසං අසනීනං න ගච්ඡෙ.

58. කථං නුයාතං අනුයාසී භොති
අල්ලඤ්ච පාණිං දහතෙ කථං සො.
අසනී ච කා කො පන මිත්ත දුබ්භො
අක්ඛාහි මෙ පුච්ඡතො එතමත්ථං.

සාධු ධර්ම සතර.

(56) ගිහි ගෙයි වාසය කරන තැනැත්තා ගේ වස්තුව සැපයීමේ සමත් බව යහපත් ය. උත්සාහයෙන් සපයා ගත් වස්තුව දියයුත්තන්ට දෙමින් බෙදා අනුභව කරන බව යහපත් ය. ධනය ලත් කල්හි උඩඟු නො වීම යහපත් ය. වස්තු විනාශයේ දී ශෝක කරමින් නො වෙහෙසෙන බව යහපත් ය.

සාධු නර ධර්මය.

සාධු නර ධර්මය පූර්ණක නම් යක්‍ෂයා හට මහ බෝසත් විදුර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ විසින් වදාළ ලද්දේ ය.

(57) මාණවකය, ගිය තැනැත්තා අනුව යන්නේ වෙව. තෙත් වූ අත දැවීමෙන් වෙන් වෙව. කිසිකලෙක මිත්‍රයන්ට ද්‍රෝහි නො වෙව. කිසිකලෙක සිහි නැතියන් ගේ වසයට නො යව.

(58) කෙසේ නම් ගිය තැනැත්තා අනුව යන්නේ වේ ද? හෙ තෙමේ තෙත් වූ අත දවන්නේ කෙසේ ද? සිහි නැති තැනැත්තී නම් කවරී ද? මිත්‍ර ද්‍රෝහියා කවරේ ද? අසන්නා වූ මට මේ කාරණය කියනු මැනව.

59. අසන්ථුතං නො පි ව දිට්ඨ පුබ්බං
යො ආසනෙනා පි නිමන්තයෙය්‍ය,
තස්සෙ ව අත්ථං පුරිසො කරෙය්‍ය
යාතානුයායිති තමාහු පණ්ඩිතා.

60. යස්සෙකරත්තිමපි සරෙ වසෙය්‍ය
යත්ථන්න් පානං පුරිසො ලහෙථ.
න තස්ස පාපං මනසා පි වෙනයෙ
අදුබ්භ පාණං දහතෙ මිත්තදුබ්භො.

යස්ස රුක්ඛසේස ඡායාය නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා
න තස්ස සාධං භඤ්ජෙය්‍ය මිත්ත දුබ්භො හි පාපකො.

(59) යම් කිසිවෙක් තමා හා දිනක් දෙකක් පමණ මුත් කිසි කලෙක එක්ව නො විසූ කිසි කලෙක නුදුටු විරු කෙනකුට වාසිවන්නට අසුනක් දීම පමණකින් මුත් සංග්‍රහ කෙළේ ද, ඒ සංග්‍රහය ලැබූ පුරුෂ තෙමේ සංග්‍රහ කළ තැනැත්තා හට යහපතක් ම කරන්නේ ය. පණ්ඩිතයෝ එසේ කරන්නා වූ තැනැත්තා ගිය අය අනුව යන්නේය යි කීහු.

(60) පුරුෂ තෙමේ යමකු ගේ ගෙයි එක් රැයක් මුත් විසූයේ ද, යම් ගෙයක දී ආහාර පාන ලැබූයේ ද, ඒ තැනැත්තා හට නපුරක් සිතින් වත් නො සිතන්නේ ය. ගුණ කළ අයට නපුරු කම් කරන්නා වූ මිත්‍ර ද්‍රෝහියා තමා ගේ ආහාර වළඳන අත දවන්නේ ය. ආහාර පාන දුන් තැනැත්තේ වළඳන අත වැනි බැවින් මෙසේ වදළහ.

යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය යනාදී ගයේ භාවය 57 වන පිටුවේ දැක්විණ.

61. පුණ්ණම්පි වෙනං පඨවිං ධනෙන
දජ්ජිත්ථියා පුරිසො සම්මතාය,
ලද්ධා ඛණං අතිමඤ්ඤායා තම්පි
තාසං වසං අසතීනං න ගච්ඡේ.

62. එවං බො යාතං අනුයායි හොති
අල්ලඤ්ච පාණිං දහතෙ පුනෙවං.
අසතී ව සා සො පන මිත්තදුඛිහො
සො ධම්මියො හොති පහස්සු අධම්මං.

(මහා නිපාත විධුර ඡා.)

63. අලසො ගිහී කාමභොගී න සාධු

අසඤ්ඤතො පබ්බජනො න සාධු,
රාජා න සාධු අනිසම්මකාරි
යො පණ්ඩිතො කොධනො තං න සාධු.

(4 නි. රථලව්වී ජා.)

(61) මා හැර අන් පුරුෂයකු මේ ස්ත්‍රිය කැමති නො වන්නී ය යි සලකන ලද ස්ත්‍රියකට, පුරුෂයෙක් ධනයෙන් පිරු මේ මහ පොළොව සම්පූර්ණයෙන් අයිති කර දුන්නේ ද අවකාශයක් ලදහොත් ඒ ස්ත්‍රී ද ඒ පුරුෂයා ඉක්මවන්නී ය. කළ ගුණ අමතක කරන්නා වූ ඒ ස්ත්‍රීන් ගේ වසයට හසු නො වෙව.

(62) මෙසේ ගිය තැනැත්තා අනුව යන්නේ වේ. මෙසේ නැවත තමාගේ වළඳන අත දවන්නේ වේ, කියන ලද්ද වූ ඒ ස්ත්‍රිය සිහි නැති තැනැත්තී ය. තමාට සංග්‍රහ කළ අයට නපුරු කම් කරන්නා වූ හේ වනාහී මිත්‍ර දෝහියා ය. දිව්‍යරාජය, ඒ තොප මේ ධර්මී සතරින් යුක්ත වී ධාර්මික වෙව.

නො මහා සතර දෙනෙක්.

(63) අලස වූ කාමභෝගී ගිහියා යහපත් නො වේ. සන්සිඳීමක් නැත්තා වූ පැවිද්ද යහපත් නො වේ. නො විමසා ක්‍රියා කරන්නා වූ රජ යහපත් නො වේ. යම් පණ්ඩිතයෙක් ක්‍රෝධ කෙරේ නම් ඔහු ගේ ඒ කිපෙන බව යහපත් නො වේ.

64. වත්තාරො මෙ මහාරාජ ලොකෙ අති බලා භූසා,
රාගො දෙසො මදෙ මොහො යත්ථ පඤ්ඤා න ගාධති.

65. මෙධාවිනම්පි හිංසන්ති ඉසිං ධම්ම ගුණෙ රතං,

විකක්කා පාපකා රාජ සුභා රාගුපසංහිතා

(9 නි. භාරිත ඡා.)

66. සාධු ඛො සිප්පතං නාම අපි යාදිස කීදිසං,
පස්ස ඛඤ්ජප්පහාරෙන ලද්ධා ගාමා චතුද්දිසං.

(1 නි. සාලිත්ත ඡා.)

67. සික්ඛෙය්‍යා සික්ඛිතඛිබ්බානි සන්ති සච්ඡන්දිනො ජනා,
බාහියා හි සුභන්තෙන රාජානමභිරාධයි.

(නි. බාහිය ඡා.)

මහා බල සතරක්.

(64) මහරජ, රාගය ය, ද්වේෂය ය, මදය ය, මෝහය ය යන මේ ධර්මයෝ සතර දෙන ලෝකයෙහි අති බලයෝ ය. සිත් සතන්හි ඒ ධර්ම නැඟ සිටි කල්හි ඒ පුද්ගලසන්තානයේ ප්‍රඥාව පිහිටක් නො ලබා.

පාප විතර්කයන් විසින් නුවණැතියන් ද පෙළහ බව.

(65) මහරජ, ශුභ නිමිත්තයන් අරමුණු කොට පවත්නා වූ රාග සහිත විතර්කයෝ නුවණැත්තා වූ ධර්ම ගුණයෙහි ඇලුනා වූ සෘෂිවරයන් ද පෙළන්නා හ.

කවර ශිල්පයක් වුවත් දැන ගැනීම යහපත් බව.

(66) ශිල්ප නම් වූ දෙය කෙබඳු එකක් වුවත් යහපත් ම ය. බලව! පිළා එළු බෙටි විදීමෙන් සතර දිශාවෙහි ගම් ලද්දේ ය.

(67) උගතයුතු කවර ශිල්පයක් වුව ද උගන්නේ ය. පිටිසර ස්ත්‍රිය මැනවින් මලපහ කිරීමෙන් රජු සතුටු කළා ය. (බාහිය ජාතකය බලනු.)

68. ඉත්ථියො ජීව ලොකස්මිං යා හොන්ති සමචාරිනී,
මෙධාවිනි සීලවතී සස්සු දෙවා පතිබ්බතා.

69. තාදිසාය සුමෙධාය සුචි කම්මාය නාරියා,
දෙවා දස්සන මායන්ති මානුසියා අමානුසා.

(පකිණ්ණක නි. සුරූපි ජා.)

70. නග්ගා නදි අනුදකා, නග්ගා රට්ඨං අරාජිකං,
ඉත්ථි' පි විධවා නග්ගා යස්සා' පි දසභාතරො.

71. ධජො රථස්ස පඤ්ඤාණං, ධුමො පඤ්ඤාණ මග්ගිනො,
රාජා රට්ඨස්ස පඤ්ඤාණං, භත්තා පඤ්ඤාණ මිත්ථියා.

යහපත් ස්ත්‍රීන් දක්නට දෙවියන් ද පැමිණෙන බව.

(68) සුවර්තයෙහි හැසිරෙන්නා වූ නුවණැත්තා වූ සිල්වත් වූ නැන්දණිය දෙවි කොට ඇත්තා වූ පතිව්‍රතා ඇත්තා වූ යම් ස්ත්‍රීහු සත්ත්වලෝකයෙහි වෙත් ද,-

(69) මනා නුවණ ඇත්තා වූ පිරිසිදු ක්‍රියා ඇත්තා වූ මනුෂ්‍ය වූ එබඳු ස්ත්‍රිය දක්නට මනුෂ්‍ය නො වූ දෙවියෝ ද එහි.

සැමියකු හැති ස්ත්‍රිය හග්න බව.

(70) ජලය නැති ගංගාව නග්නය, රජකු නැති රට නග්නය, යම් ස්ත්‍රියකට සහෝදරයන් දශ දෙනකු ඇත ද සැමියකු නැති නම් ඒ ස්ත්‍රිය නග්නය.

ස්ත්‍රිය ප්‍රකට වීමේ කරුණ.

(71) කොඩිය රථය ප්‍රකට වීමට කරුණ ය, දුම ගින්න ප්‍රකට වීමට කරුණ ය, රජ රට ප්‍රකට වීමට කරුණ ය, සැමියා ස්ත්‍රිය ප්‍රකට වීමට කරුණ ය.

72. යා දළිද්දී දළිද්දස්ස, අඛිඛා අඛිඛස්ස කිත්තිමා,
තං වෙ දෙවා පසංසන්ති, දුක්කරං හි කරොති සා.

73. කථං නු තාසං හදයං, සුඛරා වත ඉත්ථියො,
යා සාමිකෙ දුක්ඛිතමිඛි, සුඛමිච්ඡන්ති අත්තනො.

(වෙස්සන්තර ජා.)

74. ධිරත්ථු කණ්ඨිනං සල්ලං පුරිසං ගාළ්භ වෙධිනං,
ධිරත්ථු තං ජනපදං යත්ථිත්ථි පරිණායිකා,
තෙ වා පි ධික්ඛිතා සත්තා යෙ ඉත්ථිනං වසං ගතා.

(1 ති. කණ්ඨිණ ජා.)

75. ගොණං ධෙනුඤ්ච යානඤ්ච
හරියං ඤාතිකුලෙ න වාසයෙ
හඤ්ජන්ති රථං අයානකා
අතිවාහෙන හනන්ති පුඞ්ගවං.

දෙවියන් පසසන ස්ත්‍රිය.

(72) කීර්තිමත් වූ යම් ස්ත්‍රියක් සැමියා දිළිඳු වූ කල්හි තොමෝ දිළිඳු වන්නී ද, සැමියා පොහොසත් වූ කල්හි තොමෝ පොහොසත් වන්නී ද, ඒ ස්ත්‍රියට දෙවියෝ පසසති. ඇ දුෂ්කර දෙයක් කරන්නී ය.

(73) යම් ස්ත්‍රීහු සැමියා දුකට පත් කල්හි තමන්ට සැප කැමති වෙත් ද, ඔවුන් ගේ හෘදය කෙසේ ද? අහෝ ඒ ස්ත්‍රීහු ඉතා ක්‍රූරයෝ ය.

හින්දු කළ යුතු කරුණු තුනක්.

(74) හුල් වූ ඊය තදින් විදින්නා වූ පුරුෂයා හට නින්ද වේවා! යම් ජනපදයක ස්ත්‍රිය කටයුතු විධානය කරන්නී ද ඒ ජනපදයට නින්ද වේවා! යම් සත්ත්ව කෙනෙක් ස්ත්‍රීන් ගේ වසයට පැමිණියාහු ද ඒ සත්ත්වයෝ ද නින්දිතය හ.

හෂ ගෙවල නොතැබිය යුතු අය.

(75) ගවයා ද, දෙන ද, රථය ද, භාය්‍යාව ද නෑ ගෙදර නො තබන්නේ ය. රථ නැත්තෝ ඒ රථය පරිභෝග කරන්නා හ. පමණට වඩා බර ඇද්දවීමෙන් ගවයා නසන්නා හ.

76. අගුණං ධනුං ඤුතිකුලෙ ච හරියා
පාරං නාවා අක්ඛ භඤ්ජඤ්ච යානං,
දුරෙ මිත්තො පාප සභායකො ච
කිච්චෙ ජාතෙ අනත්ථ වාරිනී භවන්ති.

- 77. දළිඳුදං ආතුරඤ්චා' පි ජණ්ණකං සුරා සොණ්ඨිකං පමත්තං මුද්ධ පත්තඤ්ච සබ්බ කිච්චෙසු භාපනං, සබ්බ කාමප්පදානෙත අවජානන්ති සාමිකං.

වැඩ සිදු නො වන වස්තු හා පුද්ගලයෝ.

(76) දුනුදිය නැති දුන්න ද, නෑ ගෙදර වෙසෙන භායථීව ද, පර තෙර තිබෙන නැව ද, අකුර බිඳුණු රථය ද, දුර වෙසෙන මිතුරා ද, පාප මිත්‍රයා ද යන මොහු කරුණක් පැමිණි කල්හි අර්ථය සිදු නො කරන්නාහු වෙති.

ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට අවමන් කරන කරුණු අට.

(77) දිලිඳු වූ ද, රෝගී වූ ද, මහලු වූ ද, සුරාවට ලොල් වූ ද, ප්‍රමත්ත වූ ද, මුග්ධ වූ ද, සකල කෘත්‍යයෙහි ස්ත්‍රීයට අනුකූල වන්නා වූ ද, සකල ධනය ස්ත්‍රීන්ට දෙන්නා වූ ද සැමියාට ස්ත්‍රීහු අවමන් කෙරෙති. (නො සලකති.)

- 78. ආරාමසීලා උය්‍යානං නදී ඤති පරකුලං දුස්සමණ්ඩන මනුශුත්තා යාවිත්ථි මජ්ජපායිති.

- 79. යාව නිල්ලොකන සීලා යාව පද්චාරධායිති, නවහි එතෙහි ධානෙති පදෙස මාහරන්ති ඉත්ථියො.

(80 නි. කුණාල ජා.)

- 80. පද්ධිය විත්තා අභිතානු කම්පිනී
 අඤ්ඤෙසු රත්තා අතිමඤ්ඤතෙ පනිං,
 ධනෙන කීතස්ස වධාය උස්සුකා
 යා එවරඋපා පුරිසස්ස හරියා,
 වධකා ව හරියාති ව සා පවුච්චති.

**ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට වරද කරන
 කරුණු භවය.**

(78-79) සැමියාගෙන් අවසරයක් නැති ව ආරාමයන්ට යන්නා වූ ද, උයන්වලට යන්නා වූ ද, ගඹගා සමීපයට යන්නා වූ ද, නෑ ගෙවලට යන්නා වූ ද, අනුන්ගේ ගෙවලට යන්නා වූ ද, වස්ත්‍ර අලංකාර කිරීමෙහි යෙදෙන්නා වූ ද, මත්පැන් පානය කරන්නා වූ ද, නිතර කවුළු ආදියෙන් පිටත බලන්නා වූ ද, තමා ගේ අවයව දක්වමින් නිතර දෙරකඩ වෙසෙන්නා වූ ද ස්ත්‍රීහු මේ කරුණු නවයෙන් සැමියාට වරද කෙරෙති.

**භාය්‍යාවෝ සත් දෙන
 වධක භාය්‍යාව.**

(80) යම් භාය්‍යාවක් දුෂ්ට සිත් ඇත්ති ද, සැමියාට භිතානුකම්පා නැත්ති ද, අන්‍ය පුරුෂයන් කෙරෙහි ඇලුනී ද සිය සැමියා පහත් කොට සිතා ද, ධනය දී ගන්නා ලද තැනැත්තියක් වන්නී ද, සැමියාට වධ කිරීමට උත්සාහ ඇත්ති ද, පුරුෂයා ගේ එ බඳු වූ භාය්‍යාවක් වන්නී නම් ඒ භාය්‍යාව වධක භාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

- 81. යං ඉත්තියා චින්දති සාමිකො ධනං
සිප්පං චනිජ්ජඤ්ච කසිං අදිට්ඨහං.
අප්පමිපි තස්මා අපහාතු මිච්ඡති
යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා
වොරී ච හරියාති ච සා පච්චවති.

  - 82. අකම්ම කාමා අලසා මහග්ඝයා
එරුසා ච චණ්ඨි ච දුරුත්තවාදිනී,
උට්ඨායකානං අභිභුය්‍ය චත්තනී
යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා
අය්‍යා ච හරියා ති ච සා පච්චවති
-

වෞර භාය්‍යාව.

(81) ස්ත්‍රිය ගේ සැමියා ශිල්පයෙන් හෝ වෙළඳමෙන් හෝ සි සෑමෙන් හෝ යම් ධනයක් ලබා ද එයින් ස්වල්පයක් හෝ ගනු කැමැත්තී ද පුරුෂයාගේ එ බඳු යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද ඇ වෞර භාය්‍යාවය යි කියනු ලැබේ.

ස්වාමි භාය්‍යාව.

(82) යම් භාය්‍යාවක් තොමෝ වැඩ කිරීමට නො කැමැත්තී ද, අලස ද, බොහෝ ආහාර අනුභව කරන්නී ද, කුරු වන්නී ද, බොහෝ කිපෙන්නී ද, පරුෂ වචන කියන්නී ද, පවුල රැකීම සඳහා වියඹ කරන්නා වූ ස්වාමි පුරුෂයා යට කර ගෙන වෙසෙන්නී ද පුරුෂයා ගේ එබඳු වූ යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද, ඇ ස්වාමිභාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

83. යා සබ්බද හොති භිතානුකම්පිනී
 මාතා ච පුත්තං අනුරක්ඛතො පතිං,
 තතො ධනං සම්භතමස්ස රක්ඛති
 යා එවරූපා පුරිසස්ස හරියා
 මාතා ච හරියා ති ච සා පච්චවති.

84. යථා පි ජෙට්ඨෙ භගිනී කණ්ඨව්ඨා
 සගාරවා හොති සකම්භි සාමිකෙ,
 හිරිමතා හත්තු වසානුවත්තිනී
 යා එවරූපා පුරිසස්ස හරියා
 භගිනී ච හරියා ති ච සා පච්චවති.

මාතා භාය්‍යාව.

(83) යම් භාය්‍යාවක් සෑම කල්හි ම ස්වාමියාට හිතවත් වන්නී ද, අනුකම්පාව ඇත්තී ද, පුත්‍රයකු රක්තා මවක් මෙන් සැමියා ආරක්ෂා කරන්නී ද, ඔහු ගේ රැස් කළ ධනය ආරක්ෂා කරන්නී ද, පුරුෂයා ගේ එ බඳු වූ යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද, ඒ භාය්‍යා තොමෝ මාතා භාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

භගිනි භාය්‍යාව.

(84) යම් භාය්‍යාවක් බාල නැගණිය දෙටු සොහොයුරා කෙරෙහි යම් සේ පවත්නී ද, එසේ තමා ගේ ස්වාමි පුරුෂයා කෙරෙහි ගෞරව සහිත වන්නී ද, ලජ්ජා ඇත්තී ද, සැමියා ගේ කැමැත්තට අනුකූලව හැසිරෙන්නී ද, පුරුෂයා ගේ එබඳු වූ යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද, ඕ තොමෝ හරිනි භාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

85. යාවිධ දිස්වාන පතිං පමොදති
සබ්බි සබ්බාරං ච විරස්ස මාගතං.
කොලෙයාකා සිලවතී පතිබ්බතා
යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා
සබ්බි ච හරියාති ච සා පච්චවති

86. අක්කුද්ධසන්තා වධදණ්ඩ ත ජ්ජිතා
අදුට්ඨ චිත්තා පතිනො තිතික්ඛති,
අක්කොධනා හත්තු වසානවත්තිනී
යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා,
දසී ච හරියා ති ච සා පච්චවති.

සබ්බි භාය්‍යාව.

(85) යෙහෙළියක් බොහෝ කලකින් ආ යහළුවකු දැක සතුටු වන්නාක් මෙන් යම් භාය්‍යාවක් සිය හිමියා දැක සතුටු වන්නී ද, මනා කුල ඇත්තී ද, සිල් ඇත්තී ද, හිමියා දෙවි කොට වසන්නී ද, පුරුෂයා ගේ එ බඳු වූ යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද, ඕ තොමෝ සබ්බි භාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

දුඹි භාය්‍යාව.

(86) යම් භාය්‍යාවක් සිය හිමියා විසින් දණ්ඩක් ගෙන තී මරම් යි තර්ජනය කරන ලද්දී නො කිපෙන්නී ද, ශාන්ත වන්නී ද, අදුෂ්ට සිත් ඇත්තී ද, හිමියා ගේ තර්ජනය ඉවසා ද, ක්‍රෝධ නො කරන්නී ද, හිමියා ගේ කැමැත්ත අනුව පවත්නී ද, පුරුෂයා ගේ ඵ බඳු යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද, ඕ තොමෝ දැයි භාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

87. යාවිධ හරියා වධකාති වුවුවති
වොරිව අය්‍යාති ව යා පවුච්චති.
දුස්සීල රූපා ඵරූසා අනාදරා
කායස්ස හෙද නිරයං වජන්ති.

88. යාවිධ මාතා හගිනි සබ්ච ව
දසී ව හරියා ති ව යා පවුච්චති,
සීලෙ ධීතා නා විරරත්ත සංවුතා
කායස්ස හෙද සුගතං වජන්ති.

(අංගුත්තර සත්තක නි.)

89. උභො ව හොන්ති දුස්සීලා කදරියා පරිභාසකා,
තෙ හොන්ති ජානිපතයො ඡවා සංවාසමාගතා.

නිරයට යන භාය්‍යාවෝ.

(87) මෙහි යම් භාය්‍යාවක් “වධක භාය්‍යාව” ය යි කියනු ලබා ද, යම් භාය්‍යාවක් “වොරි භාය්‍යාව” යයි ද “ස්වාමි භාය්‍යාව” යයි ද කියනු ලබා ද, දුශ්ශීල ස්වභාවය ඇත්තා වූ හිමියාට අනාදර කරන්නා වූ ඒ භාය්‍යාවෝ මරණින් මතු නරකයට යෙති.

සුගතියට යන භාය්‍යාවෝ.

(88) මෙහි යම් භාය්‍යාවක් “මාතෘ භාය්‍යාව” ය යි ද, “භගිනි භාය්‍යාව” ය යි ද “සබ්බ භාය්‍යාව” ය යි ද “දුග්ග භාය්‍යාව” ය යි ද කියනු ලබා ද, ශීලයෙහි පිහිටියා වූ බොහෝ කලක් වරදින් මිදී වාසය කළා වූ ඒ භාය්‍යාවෝ මරණින් මතු සුගතියට යන්නා හ.

මළ ඵකෙක් මළ ඵකියක් හා වෙසෙන පවුල.

(89) යම් පවුලක අඹු සැමි දෙදෙනා ම දුශ්ශීලයෝ වෙත් ද, තද මසුරෝ වෙත් ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආක්‍රෝශ කරන්නෝ වෙත් ද, ඒ අඹු සැමියෝ එක්ව විසීමට පැමිණියා වූ ගුණය මළ බැවින් මළ තැනැත්තෝ ය.

90. සාමිකො හොති දුස්සීලො කදරියො පරිභාසකො,
හරියා සීලවතී හොති වදඤ්ඤා විතමච්ඡරා
සාපි දෙවී සංවසති ඡවෙන පතිනා සහ.

91. සාමිකො සීලවා හොති වදඤ්ඤා විත මච්ඡරො,
හරියා හොති දුස්සීලා කදරියා පරිභාසිකා
සාපි ඡවා සංවසති දෙවෙන පතිනා සහ.

92. උහො සද්ධා වදඤ්ඤා ච සඤ්ඤානා ධම්මජීවිනො,
තෙ හොන්ති ඡාති පතයො අඤ්ඤාමඤ්ඤං පියං වද.

මළ හිමියකු හා දේවියක් වෙසෙන පවුල.

(90) හිමියා දුශ්ශීල වේ ද, තද මසුරු වේ ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආක්‍රෝශ කරන්නේ වේ ද, භාය්‍යාව සිල්වත් වන්නී ද, දෙන සුලු තැනැත්තියක් වන්නී ද, නො මසුරු තැනැත්තියක් වන්නී ද, ඒ දේවිය ගුණ මරණයෙන් මළ හිමියකු හා එක් ව වසන්නී ය.

මළ චිකියක් දෙවියකු හා වෙසෙන පවුල.

(91) හිමියා සිල්වත් වේ ද දෙන සුලු වේ ද නො මසුරු වේ ද, භාය්‍යාව දුශ්ශීල වන්නී ද, තද මසුරු එකියක් වන්නී ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආක්‍රෝශ කරන තැනැත්තියක් වන්නී ද, ඒ ගුණ මරණයෙන් මළ භාය්‍යාව ගුණයෙන් දෙවි වූ හිමියා හා එක්ව වසන්නී ය.

දෙවියකු දේවියක හා වෙසෙන පවුල.

(92) අඹු සැමි දෙදෙනා ම සැදුහැවත් වෙත් ද, දෙන සුලු වෙත් ද, ශීලයෙන් යුත්ත වෙත් ද, දැහැමින් ජීවත් වන්නෝ වෙත් ද ඒ අඹු සැමියෝ ඔවුනොවුන් හා ප්‍රිය කථා ඇත්තෝ වෙති.

93. අත්ථා සම්පවුරා හොන්නි ඵාසත්ථං උපජායති,
අමිත්තා දුම්මනා හොන්නි උහිත්තං සමසීලිනං.

94. ඉධ ධම්මං චරිත්ථාන සමසීලඛිඛතා උභො,
නන්දිනො දෙවලොකමිහි මොදන්ති කාම කාමිනො
(අංගුත්තර චතුක්ක නි.)

95. න සාධාරණ දරස්ස න භුඤ්ජේ සාදු මෙකකො,
න සෙවෙ ලොකායතිකං නෙනං පඤ්ඤාය වද්ධනං.

96. සීලවා වත්ත සම්පන්නො අප්පමන්නො විචක්ඛණො,
නිවාත චුත්ති අත්ථද්ධො සුරතො සබ්බලො මුදු.

(93) ඔවුන්ට අර්ථයෝ (ධනය) බොහෝ වෙත්. පහසුවෙන් විසිය හැකි වේ. සමාන සිල් ඇත්තා වූ ඒ දෙදෙනා ගේ සතුරෝ නො සතුටු සිත් ඇත්තෝ වෙති.

(94) සමාන ශීලවුන් ඇත්තා වූ ඒ දෙදෙන මේ ලෝකයෙහි ධර්මයෙන් හැසිර මරණින් මතු දිව්‍යලෝකයෙහි කාමයන් කැමති වෙමින් සතුටු වන්නාහ.

ශිභි ගෙයි විසිය යුතු අයුරු.

(95) සාධාරණ භායථී ඇත්තෙක් නො වන්නේ ය. මිහිරි වූ බොජුන් අන්‍යයන්ට නො දී තෙමේ ම නො වළඳන්නේ ය, අන්ර්ථකාරී වූ ලෝකායතවාදය සේවනය නො කරන්නේ ය. එය නුවණ වඩන්නක් නො වේ.

(96) සිල් ඇතියෙක් වන්නේ ය. වතින් සම්පුණ්ණ කෙනෙක් වන්නේ ය. ප්‍රමාද නො වන්නෙක් වන්නේ ය. නුවණැතියෙක් වන්නේ ය. අතිමානය නැති යටහත් පැවතුම් ඇතියෙක් වන්නේ ය. නො තද වන්නේ ය. පවින් වැළකුණු එකෙක් වන්නේ ය. ප්‍රිය කථා ඇතියෙක් වන්නේ ය. මෘදු එකෙක් වන්නේ ය.

- 97. සඞ්ගහෙතා ච මිත්තානං සංවිභාගී විධානවා,
තප්පෙය්‍යා අන්ත පානෙන සද සමණ බ්‍රාහ්මණේ.
- 98. ධම්ම කාමො සුතාධාරො භවෙය්‍ය පරිපුච්ඡකො,
සක්කච්චං පසිරුපාසෙය්‍යා සීලවන්තෙ ඛන්දස්සුතෙ.
- 99. ඝරමාවසමානස්ස ගහට්ඨස්ස සකං ඝරං,
බෙමා චුත්ති සියා එවං එවං නු අස්ස සඞ්ගහො.
- 100. අච්ඤාපජ්ඣා සියා එවං සච්චවාදී ච මාණවො,
අස්මා ලොකා පරං ලොකං එවං පෙච්ච න සොචති.

(විධුර ජා.)

පඤ්චමං සතකං

(97) මිතුරන්ට සංග්‍ර කරන්නෙක් ද, දියයුත්තන්ට බෙද දෙන්නෙක් ද, කටයුතු විධානය කරන්නට දන්නෙක් ද වන්නේ ය. හැම කල්හි ම ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් ආහාර පානයෙන් සන්තර්පණය කරන්නේ ය.

(98) ධර්මකාමියෙක් ද ශ්‍රැතයට ආධාර වූයෙක් ද කළ යුතු නො කළ යුතු දැ පිළිබඳ ව පිළිවිසීම කරන්නෙක් ද වන්නේ ය. සිල්වතුන් හා බහුශ්‍රැතයන් ගෞරවයෙන් ඇසුරු කරන්නේ ය.

(99) ගිහි ගෙයි වාසය කරන්නා හට මෙසේ ස්වකීය ගෘහය හය රහිත වන්නේ ය. මෙසේ හැසිරීමෙන් ඔහු විසින් චතුර්විධ සංග්‍රහය ද කරන ලද්දේ වන්නේ ය.

(100) මිනිස් තෙමේ මෙසේ කිරීමෙන් නිදුක් වන්නේ ය, සත්‍යවාදී ද වන්නේ ය. මෙසේ කළ තැනැත්තේ මරණින් පසු මේ ලෝකයෙන් පරලොව ගියේ ශෝක නො කරන්නේ ය.

පඤ්චම ශතකය

නිමි.

1. බ්‍රහ්මානි මාතෘපිතරො පුබ්බාවරියා ති චූච්චරෙ,
ආහුණෙය්‍යා ච පුත්තානං පජාය අනුකම්පකා
තස්මාහි තෙ නමස්සෙය්‍ය සක්කරෙය්‍යාථ පණ්ඩිතො.
2. අන්තෙන අථ පානෙන චත්ථෙන සයනෙන ච,
උච්ඡාදනෙන නභාපනෙන පාදනං ධොවනෙන ච.

- 3. තාය නං පරිවරියාය මාතාපිතුසු පණ්ඩිතො,
ඉධෙව නං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ පමොදති.
(අංගුත්තර තික නි.)
  - 4. අතිජාතං අනුජාතං පුත්තමිච්ඡන්ති පණ්ඩිතා,
අචජාතං න ඉච්ඡන්ති සො හොති කුලගන්ධනො.
-

මාපියෝ

(1) මාපියෝ බුන්මයෝ ය යි ද, පූච්චාචායඨියෝ ය යි ද, දරුවන් විසින් බොහෝ දුර ගෙන ගොස් වුව ද දීමට සුදුස්සෝ ය යි ද, දරුවන්ට අනුකම්පා කරන්නෝ ය යි ද, කියනු ලැබෙත්. එබැවින් නුවණැත්තෝ ඔවුන්ට නමස්කාර කරන්නේ ය. සත්කාර කරන්නේ ය.

(2-3) ආහාරයෙන් ද, පානයෙන් ද, වස්ත්‍රයෙන් ද, ශයනයෙන් ද, දුගඳ දුරු කරන දෙය ඇඟ ගැල්වීමෙන් ද, නැවීමෙන් ද, පා සේදීමෙන් ද නුවණැත්තෝ ඔවුන්ට සත්කාර කරන්නේ ය. මාපියන්ට කරන ඒ සත්කාරය නිසා එය කරන්නා හට මෙ ලොව නුවණැත්තෝ පසසති. හෙ තෙමේ මරණින් මතු ද ඒ පිතින් දෙවිලොව ඉපද සතුටු වේ.

දරුවෝ.

(4) පණ්ඩිත වූ මාපියෝ අතිජාත පුත්‍රයා ද අනුජාත පුත්‍රයා ද කැමති වෙති. අවජාත පුත්‍රයා නො කැමති වෙති. හෙ තෙමේ කුලය නසන්නේ ය.

5. එතෙ බො පුත්තා ලොකස්මිං යො භවන්ති උපාසකා සද්ධා සීලෙන සම්පන්නා වදඤ්ඤා විතමච්ඡරා, වන්දෙ ව අබ්භතා මුත්තො පරිසාසු විරොචරෙ.

(ඉති වුත්තක)

6. පඤ්ච ධානානි සම්පස්සං පුත්තං ඉච්ඡන්ති පණ්ඩිතා, භතා වා නො හරිස්සන්ති කිච්චං වා නො කරිස්සති.

7. කුලවංසො චිරං ධස්සති දයජ්ජං පටිපජ්ජති, අඵවා පන පෙතානං දක්ඛිණං අනුපදස්සති.

8. ධානානෙතානි සම්පස්සං පුත්තම්ච්ඡන්ති පණ්ඩිතා, තස්මා සන්නො සප්පුරිසා කතඤ්ඤා කතවෙදිනො.

9. භරන්ති මාතා පිතරො පුබ්බෙ කත මනුස්සරං, කරොන්ති තෙසං කිච්චානි යථා තං පුබ්බකාරිනං.

(5) ලෝකයේ පුත්‍රයෝ ඒ අතිජාතාදී තිදෙන ය. (ඔවුන් හැර තවත් පුත්‍රයෝ නැත හ.) ශුද්ධාවෙන් හා ශීලයෙන් යුක්ත වූ දෙන සුලු වූ මසුරු බව දුරු කළා වූ යම් උපාසක කෙනෙක් වෙත් ද ඔවුහු වලාකුළින් මිදුණා වූ වන්දුයා මෙන් පිරිස්වල බබලති.

මාපියන් දරුවන් ගෙන් බලාපොරොත්තු වන කරුණු පස

(6-7) නුවණැති මාපියෝ කරුණු පසක් බලමින් පුත්‍රයන් කැමති වන්නාහ. අප විසින් පෝෂණය කරන ලද්ද වූ දරුවෝ මහළු කාලයේ දී අප පෝෂණය කරන්නාහු ය, තමන්ගේ කටයුතු නවත්වා ද අපේ කටයුතු කරන්නා හ, ඔවුන් නිසා අප ගේ කුලපරම්පරාව බෝ කල් පවත්නේ ය, අපගේ දයාදය නො නසා පවත්වන්නාහ, අප පරලොව ගිය පසු පින් කොට අපට පින් පමුණු වන්නා හ.

(8-9) පණ්ඩිතයෝ මේ කරුණු බලමින් පුත්‍රයන් කැමති වන්නාහ. එබැවින් අනුන් කළගුණ දැන ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්නා වූ සන්පුරුෂයෝ පෙර කළ උපකාරයන් සිහි කරමින් මාපියන් පෝෂණය කරන්නා හ. පෙර උපකාර කළා වූ ඔවුන් ගේ වැඩ කරන්නාහ.

10. ඔවාද කාරී හත පොසි කුලවංසං අභාපයං,
සද්ධෙ සීලෙන සම්පන්නො පුත්තො හොති පසංසියො.
(අංගුත්තර 5 නි.)

11. මාතා පිතා ච භාතා ච හගිනී ඤුති බන්ධවා,
සබ්බේ ජෙට්ඨස්ස තෙ භාරා එවං ඡානාහි භාතර.
(70 නි. සෝණනන්ද ඡා.)

12. යස්සා හි ධම්මං පුරිසො විජ්ඤ්ඤ
යෙ චස්ස කඨිඛං විනයන්ති සන්තො
තං හිස්ස දීපඤ්ච පරායණඤ්ච
න තෙන මිත්තිං ජරයෙථ පඤ්ඤො.
(80. නි මහා සුතසෝම ඡා.)

(10) අවවාදය පරිදි ක්‍රියා කරන්නා වූ, තම පෝෂණය කළ මාපියන් පෝෂණය කරන්නා වූ, කුල වංශය නො පිරිහෙවන්නා වූ, ශ්‍රද්ධාවන් වූ, ශීලයෙන් යුක්ත වූ පුත්‍ර තෙමේ ප්‍රශංසා කළ යුත්තෙක් වේ.

වැඩිමහලු පුත්‍රයා

(11) රටේ බර උසුලන රජතුමාණනි, මව ද පියා ද සහෝදරයා ද සහෝදරිය ද නෑයෝ ද යන ඒ සියල්ලෝ ම වැඩිමහලු පුත්‍රයාට භාර ය. ඒ බව දනු මැනව.

ගුරුන් හා මිත්‍රත්වය නො බිඳ ගත යුතු බව.

(12) පුරුෂ තෙමේ යමකු ගෙන් හොඳ නරක දැන ගන්නේ ද, යම් සත්පුරුෂ කෙනෙක් ඔහු ගේ සැක දුරු කෙරෙත් ද, ඒ ආවායී කුලය පිහිටකි. නුවණැත්තේ ඒ ආවායී කුලය හා මිත්‍රත්වය නො බිඳ ගන්නේ ය.

13. එරණ්ඩා පුවිමන්ද වා අථවා පාළිහද්දකා,
මධුං මධුන්ථිකො වින්දෙ සො හි තස්ස දුමුත්තමො.

14. බත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා සුද්ද වණ්ඩාල පුක්කසා,
යස්මා ධම්මං විජානෙය්‍යා සො හි තස්ස නරුත්තමො.

(13 නි. අම්බ ජා.)

15. නිධිනං ව පවත්තාරං යං පස්සෙ වජ්ජ දස්සිනං,
නිග්ගස්භ වාදිං මෙධාවිං තාදිසං පණ්ඩිතං භජෙ
තාදිසං භජමානස්ස සෙය්‍යො හොති න පාපියො.

ගුරුවරයා උතුමකු බව.

(13) එරඹු ගසකින් හෝ වේ වා කොසඹ ගසකින් හෝ වේවා එරබදු ගසකින් හෝ වේ වා වනයෙහි මී සොයන තැනැත්තා මී ලබා නම් ඒ ගස ඔහුට උතුම් ගසෙකි.

(14) ක්‍ෂත්‍රියයකු ගෙන් හෝ වේ වා බ්‍රාහ්මණයකුගෙන් හෝ වේ වා ශුද්‍රයකු ගෙන් හෝ වේ වා වණ්ඩාලයකුගෙන් හෝ වේ වා කසල ඉවත් කරන්නකු ගෙන් හෝ වේ වා යමකු ගෙන් හොඳ නරක දැනගන්නේ ද හෙතෙමේ ඔහුට උතුම් මිනිසෙකි.

**නිග්‍රහ කොට අවවාද දෙන ගුරුන් ආදරයෙන්
ඇසුරු කළ යුතු බව.**

(15) දුගියන්ට කරුණාවෙන් නිධන් දක්වන්නකු වැනි වූ මෙරමා වරද දක්නා සුලු වූ, වරද කළ අයට කරුණාවෙන් ම නිග්‍රහ කොට අවවාදනුශාසනා කරන්නා වූ, නුවණැත්තා වූ පණ්ඩිත වූ තැනැත්තා භජනය කරන්නේ ය. එ බදු පණ්ඩිතයකු භජනය කරන්නා වූ අතවැසියාට දියුණුව ම වේ. පිරිහීමක් නො වේ.

16. ඔවදෙය්‍යානුසාසෙය්‍ය අසඹිභා ව නිවාරයෙ,
සතං හි සො පියො හොති අසතං හොති අප්පියො.
(ධ. පණ්ඩිත වග්ග)

17. යො අත්ථකාමස්ස හිතානුකම්පිනො
ඔවජ්ජමානො න කරොති සාසනං,
එවං සො නිහතො සෙති
වෙළකස්ස යථා පිතා.

(1 නි. වෙළඳ ඡා.)

18. යෙ න කාහන්ති ඔවාදං නරා බුද්ධෙන දෙසිතං,
ව්‍යාසනං තෙ ගමිස්සන්ති රක්ඛසිහි' ව වාණිජා.

**සත් පුරුෂයන්ට ප්‍රිය වූද, අසත්පුරුෂයන්ට
අප්‍රිය වූද තැනැත්තා.**

(16) පරහට අවවාද කරන්නේ ය. අනුශාසනා කරන්නේ ය. එසේ කරන තැනැත්තා සත්පුරුෂයන්ට ප්‍රිය වේ. අසත්පුරුෂයන්ට අප්‍රිය වේ.

**උතුමන් ගේ අවවාද හෝ පිළිගන්නා අය
විපතට පැමිණෙන බව.**

(17) අභිවාචියට කැමැත්තා වූ හිතයෙන් අනුකම්පා කරන්නා වූ තැනැත්තා ගේ අනුශාසනයට අවවාද ලබන්නා වූ යම් කෙනෙක් නො පිළි ගනිත් ද, ඔවුහු 'වේළක' නම් සර්පයා ගේ පියා වූ තවුසා මෙන් මෙ සේ නසනු ලැබ නිදන්නාහ.

(18) යම් මනුෂ්‍ය කෙනෙක් බුදුන් වහන්සේ විසින් දේශිත අවවාදය නො කෙරෙත් ද, ඔවුහු රකුසියන් විසින් ලෝභ කරවා නසනු ලැබූ වෙළඳුන් මෙන් ව්‍යාසනයට පැමිණෙන්නාහ.

19. යෙ ච කාහන්ති ඔවාදං නරා බුද්ධෙන දෙසිතං,
සොත්ථිං පාරං ගමිස්සන්ති වාලාහෙනෙව වාණිජා.

(2 නි. වාලස්ස ඡා.)

- 20. යා යෙ ව අනුසාසනියා රාජා ගාම වරං අදු
නා යෙ ව අනුසාසනියා නාවිකො පහරී මුඛං.
(6 නි. ආචාරිය ජා.)
- 21. අත්තානමෙව පයමං පතිරුපෙ නිවෙසයෙ,
අඵඤ්ඤ මනුසාසෙයා න කිලිස්සෙයා පණ්ඩිතො.
(ධ. අත්ත වග්ග)

**බුදුන් වහන්සේ ගේ අවවාදය පිළිගන්නවුන්
සුවසේ නිවනට පැමිණෙන බව.**

(19) යම් මිනිස් කෙනෙක් බුදුන් වහන්සේ විසින් දේශිත අවවාදය කෙරෙත් ද ඔවුහු වාලාහශ්වරාජයා විසින් මුහුදින් එතර කරනු ලැබූ වෙළඳුන් මෙන් අන්තරායක් නැතිව නිවනට පැමිණෙන්නාහ. (වාලාහස්ස ජාතකය බලනු.)

මෝඛයාට කරන අවවාදය.

(20) යම් අනුශාසනයක් නිසා රජ තෙමේ අනුශාසනය කළ තාපසයන්ට ගමක් තැගී කොට දුන්නේ ද, ඒ අනුශාසනය ම කිරීම නිසා මෝඛ නාවිකයා ඒ තාපසයන් ගේ මුහුණට පහරදීන. (ආචාරිය ජාතකය බලනු)

තමා ගුණයෙහි පිහිටා ම අනුන්ට අවවාද කළ යුතු බව.

(21) තමා ම පළමු කොට සුදුසු ගුණයෙහි පිහිට වන්නේ ය. ඉන් පසු අන්‍යයන්ට අනුශාසනය කරන්නේ ය. තමා ගුණයෙහි නො පිහිටා අනුන්ට අනුශාසනය කරන්නට ගොස් නින්දා ලබා කිලිටි නො වන්නේ ය.

22. යෙ වද්ධමපවායන්ති නරා ධම්මස්ස කොවිද,
දිට්ඨෙ ව ධම්මෙ පාසංසා සම්පරායෙ ව සුග්ගති.
(1 නි. තිත්තිර ජා.)

23. ගවං වෙ තරමානානං ජම්භං ගච්ඡති පුඞ්ගවො,
සබ්බා ගාථී ජම්භං යන්ති නෙත්තෙ ජම්භං ගතෙ සති.

24. එව මෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨ සම්මතො
සො වෙ අධම්මං වරති පගෙව ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං දුක්ඛං සෙති රාජා වෙ හොති අධම්මිකො.

25. ගවං වෙ තරමානානං උජුං ගච්ඡති පුඞ්ගවො,
සබ්බා ගාමී උජුං යන්ති නෙත්තෙ උජු ගතෙ සති.

වැඩිමහල්ලන්ට ගරු කිරීම.

(22) වෘඪාපවායන ධර්මයෙහි දක්‍ෂ වූ යම් කෙනෙක් වෘඪාපවායන කම්මයන් වෘඪයන් පුදත් ද, ඔව්හු මේ ආත්මයේ දී

ප්‍රශංසා කළ යුත්තෝ වෙති. ඔවුනට මරණින් මතු පැමිණිය යුතු තැන ද සුගතිය වේ.

**ශ්‍රේෂ්ඨයන් අධාර්මික වන කල්හි සෙස්සන් ද
අධාර්මික වන බව**

(23) ගඟක් තරණය කරන්නා වූ ගවයන් අතුරෙන් ඉදිරියේ යන ගොණා ඉදින් වක්ව යේ නම් ප්‍රධාන ගවයා වක් ව ගිය කල්හි සියලු ම දෙනානු වක් ව යෙති.

(24) එ පරිද්දෙන් ම මනුෂ්‍යයන් අතර යමෙක් ශ්‍රේෂ්ඨය යි සම්මත ද ඉදින් හේ අධර්මීය කෙරේ ද, අන්‍ය සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයෝ පළමුකොට ම අධර්මී කරන්නට පටන් ගනිති. ඉදින් රජ අධාර්මික වේ නම් මුළු රට ම දුකට පත් වේ.

**ශ්‍රේෂ්ඨයන් ධාර්මික වන කල්හි සෙස්සන්
ධාර්මික වන බව.**

(25) ගඟක් තරණය කරන්නා වූ ගවයන් අතුරෙන් ඉදිරියේ යන ප්‍රධාන ගවයා ඉදින් සෘජුව යේ නම්, ඉදිරියේ යන ගවයා සෘජුව යන කල්හි සියලු දෙනානු ද සෘජුව ම යෙති.

26. එව මෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨ සම්මතො සො වෙ පි ධම්මං. වරති පගෙව ඉතරා පජා සබ්බං රට්ඨං සුඛං සෙති රාජා වෙ හොති ධම්මිකො.
(4 නි. රාජෝවාද ජා.)

27. න දිට්ඨා පරතො දෙසං අණුං ථුලානි සබ්බසො,

ඉස්සරො න පණයෙ දණ්ඩං සාමං අප්පට්චෙක්ඛිය.

28. සො ච අප්පට්චෙක්ඛිත්වා දණ්ඩං කුඛ්ඛති ඛන්තිසෙ,
සකණ්ඨකං සො ගිලති ජච්චන්ධොච සමක්ඛිකං.

29. අදණ්ඨියං දණ්ඨියති දණ්ඨියඤ්ච අදණ්ඨියං,
අන්ධො ච විසමං මග්ගං න ජානාති සමාසමං.

(26) එ පරිද්දෙන්ම මනුෂ්‍යයන් අතර යමෙක් ශ්‍රේෂ්ඨ සම්මත වේ ද ඉදින් හේ ධර්මය කෙරේ නම් ඉතිරි අය පළමු වෙන් ම ධර්මය කරන්නා හ. ඉදින් රජ ධාර්මික වේ නම් මුළු රට ම සුඛිත වන්නේ ය.

අධිපතින් විසින් පිළිපැදිය යුතු ආකාරය.

(27) අනුන් ගේ දෝෂය නො දැක කුඩා වූ ද මහත් වූ ද සියලු වරද තමා විසින් ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කර නො ගෙන රජ තෙමේ පරහට දඬුවම් නො පනවන්නේ ය.

(28) යම් රජෙක් වරද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කර නො ගෙන මෙරමා හට දඬුවම් කෙරේ ද හෙ තෙමේ මැස්සන් සහිත හෝජනය වළඳන්නා වූ ජාත්‍යන්ධයකු මෙන් කටු සහිත බොජුනක් වළඳන්නේ ය.

(29) යමෙක් දඬුවම් කළ යුත්තාට දඬුවම් නො කොට දඬුවම් නො කළ යුත්තාට දඬුවම් කොට තමාගේ කැමැත්තක් ම කෙරේ ද හෙ තෙමේ විෂම මාර්ගයකට බැස ගත් අන්ධයකු මෙනි. සම විෂම බව නො දැන ගල්මුල් ආදියේ පැකිල අන්ධයා වැටෙන්නාක් මෙන් අපායට වැටී මහ දුක් විඳින්නේ ය.

30. යො ව එතානි යානානි අණුං ථුලානි සබ්බසො,
සුද්ධිධං වානුසාසෙයා ස වෙ වොභාරිකුත්තමො.

31. නෙකන්ත මුදුනා සක්කා එකන්ත තිබ්බණෙන වා,
අත්තං මහත්තෙ යපෙතුං තස්මා උභය මාවරෙ.

32. පරිභුතො මුදු භොති අතිතික්ඛො ච වෙරවා,
එතඤ්ච උභයං ඤත්වා අනුමජ්ඣං සමාවරෙ.

(12 නි. මහාපදුම ජා.)

33. බලං පඤ්ච විධං ලොකෙ පුරිසස්මිං මහග්ගතෙ,
තත්ථ බාහු බලං නාම වරිමං චුච්චතෙ බලං.

(30) යමෙක් ඒ දඬුවම් කළ යුතු නො කළ යුතු කරුණු හා දඬුවම් කළ යුතු කරුණු වල සියලු කුඩා මහත් කම් ද මනා කොට දැන අනුශාසනය කෙරේ ද, හෙ තෙමේ ඒකාන්තයෙන් රාජ්‍යානුශාසනයට සුදුසු වූ උතුම් විනිශ්චයකාරයා ය.

උසස් බව පැවැත්විය හැකි ආකාරය.

(31) සැම කල්හි ම මාදු වීමෙන් ද, සැම කල්හි ම තදින් විසීමෙන් ද, ආත්මය මහත් බැවිහි නො තැබිය හැකි ය. එ බැවින් අවස්ථාවට සුදුසු සේ දෙයාකාරයෙන් ම හැසිරෙන්නේ ය. (මාදු විය යුතු අවස්ථාවේ මාදු විය යුතු ය. තදින් ක්‍රියා කළ යුතු අවස්ථාවේ දී එසේ කළ යුතු ය.)

(32) සෑම කල්හි ම මෘදු වූයේ සෙස්සන් විසින් අවමන් කරනු ලබන්නේ වේ. ඉතා තදවූයේ සතුරන් ඇත්තේ වන්නේ ය. ඒ දෙකරුණ දූත මධ්‍යයෙහි හැසිරෙන්නේ ය.

මහා බලය

(33) මේ ලෝකයෙහි මහාද්ධ්‍යාශය ඇති පුරුෂයා කෙරෙහි පඤ්ච ප්‍රකාර බලයක් ඇත්තේ ය. ඒ බලයන් අතුරෙන් බාහු බලය (ශරීරශක්තිය) හීන බලය යි කියනු ලැබේ.

34. භෞත බලඤ්ච දීඝාවු දුතියං වුවචනෙ බලං
අමචච බලඤ්ච දීඝාවු තතියං වුවචනෙ බලං.

35. අභිජචච බලඤ්චෙ ව තං චතුත්ථං අසංසයං,
යානි එතානි සබ්බානී අධිගණ්භානි පණ්ඨිතො.

36. තං බලානං බලසෙට්ඨං අග්ගං පඤ්ඤා බලං වරං,
පඤ්ඤා බලෙනු පත්ථද්ධො අත්ථං වින්දති පණ්ඨිතො.

37. පඤ්ඤා සුතං විනිච්ඡන්ති
පඤ්ඤා කිත්ති සිලොක වඩ්ඪන්ති,
පඤ්ඤාය සහිතො නරො
ඉධ අපි දුක්ඛෙ සුඛානි වින්දති.

(34) භෞත බලය භෙවත් ධන බලය දෙවන බලය යි කියනු ලැබේ. අමාත්‍ය බලය තුන්වන බලයයි කියනු ලැබේ.

(35) උසස් ව ඉපදීමේ බලය සතරවැනි බලය යි. යමක් කරණ කොට පණ්ඩිත මිනිසා ඒ සියලු බලයන් අභිභවනය කෙරේ ද-,

(36) ඒ ප්‍රඥාබලය බලයන්ට ශ්‍රේෂ්ඨ බලය ය. අග්‍ර බලය ය. ප්‍රඥාබලයෙන් උපස්ථම්භනය ලැබූ පණ්ඩිත තෙමේ අභිවාචියට පැමිණේ.

(37) ප්‍රඥාව ඇසූ දෙය විනිශ්චය කරන්නේ ය. ප්‍රඥාව කීර්තිය හා ලාභ සත්කාර වඩන්නේ ය. ප්‍රඥාව සහිත මනුෂ්‍යයා දුකෙහි ද සුව විඳී.

38. භූජඛිගමං පාවකඤ්ච බන්තියඤ්ච යසස්සිනං,
හික්ඛුඤ්ච සීලසම්පන්නං සම්මදෙව සමාවරෙ.
(කෝසල සංයුත්ත)

39. දදං පියො හොති භජන්ති නං බහුං
කිත්තිඤ්ච පජ්ජොති යසොහි වඩ්ඪති,
අමංකුභුතො පරිසං විගාහති
විසාරදෙ හොති නරො අමච්ඡරී.

40. තස්මා හි දනානි දදන්ති පණ්ඩිතා
විනෙය්‍ය මච්ඡෙර මලං සුබ්බසිනො
තෙ දීඝරත්තං තිදිවෙ පතිට්ඨිතා
දෙවානං සභවානං ගතා රමන්ති
(අංගුත්තර පඤ්චක නි.)

කුඩා ය යි අවමන් හො කළ යුතු අය.

(38) සර්පයා ද ගින්න ද යසස් ඇති රජකුමරා ද සිල්වත් හික්කුළු ද යන මොවුන් කෙරෙහි මනා කොට හැසිරෙන්නේ ය. (කුඩාය කියා අවමන් නො කරන්නේ ය.)

දීමේ අනුසස්.

(39) දෙන තැනැත්තේ ජනයාට ප්‍රිය වේ. බොහෝ දෙන ඔහු හජනය කෙරෙහි. කීර්තියට ද පැමිණේ. ඔහුට යසස වැඩේ. හේ තේජස් ඇති ව පිරිසට එළඹේ. නො මසුරු මිනිසා පිරිසේ දී නිර්භීත වේ.

(40) එබැවින් සූප සොයන්නා වූ පණ්ඩිතයෝ මසුරු මල දුරු කොට දන් දෙති. දෙවියන් ගේ යහළු බවට ගියා වූ ඔව්හු දෙව් ලොව දීර්ඝකාලයක් පිහිටියාහු සතුටු වෙති.

- 41. යස්සෙව හීතො න දදති මච්ඡරී තදෙවා දදතො භයං ජිවච්ඡා ව පිපාසා ව යස්ස භායති මච්ඡරී, තමෙ ව බාලං චූසති අස්මිං ලොකෙ පරමිහි ව.
- 42. අප්පස්මෙකෙ පචෙච්ඡන්ති බහුනෙ කෙ න දිච්ඡරෙ, අප්පස්මා දක්ඛිණා දින්නා සහස්සෙන සමං මිතා. (දේවතා සංයුක්ත)
- 43. න ජච්චා බ්‍රාහ්මණො හොති න ජච්චා හොති අබ්‍රාහ්මණො, කම්මනා බ්‍රාහ්මණො හොති කම්මනා හොති අබ්‍රාහ්මණො.

නො දීමෙන් වන හසුරු.

(41) මසුරා යමකට බියෙන් පරහට නො දේ ද, නො දෙන්නා වූ ඔහුට ඇති වන බිය ද එය ම ය. එ නම් සාගින්න හා පිපාශාව ය. මසුරා යමකට බිය වේ ද, මේ ලෝකයෙහි ද පරලෙවිහි ද නො දෙන්නා වූ බාලයා කරා ඒ සාගින්න හා පිපාශාව ම එන්නේ ය.

දහසක් අගනා දීමනාව.

(42) ඇතැමෙක් තමාට ස්වල්ප වස්තුවක් ඇති කල්හි ද එයින් දෙති. ඇතැමෙක් තමන්ට ඇති බොහෝ වස්තුවෙන් ද ස්වල්පයකුදු නො දෙති. ස්වල්ප වූ දෙයින් දෙන ලද්ද වූ දැක්කාව දහසින් ප්‍රමාණ කරන ලද්දේ ය. (ස්වල්පයක් ඇතියකු ගේ එකක් දීමත් පොහොසතකු ගේ දහසක් දීම වැනි ය.)

ක්‍රියාවන් මිස ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ හෝ වන බව.

(43) ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ නො වේ, ජාතියෙන් අබ්‍රාහ්මණ ද නොවේ. කමියෙන් බ්‍රාහ්මණ වේ, කමියෙන් අබ්‍රාහ්මණ වේ.

- 44. කස්සකෝ කම්මනා හොති සිප්පිකෝ හොති කම්මනා වානිජෝ කම්මනා හොති පෙස්සකෝ හොති කම්මනා.
- 45. වොරෝ පි කම්මනා හොති යොධාජ්චෝ පි කම්මනා යාජකෝ කම්මනා හොති රාජා පි හොති කම්මනා.
- 46. එවමෙතං යථාභූතං කම්මං පස්සන්ති පණ්ඩිතා, පටිච්ච සමුප්පාද දසා කම්ම විපාක කොවිද.

- 47. කම්මතා වත්තනෙ ලොකො කම්මතා වත්තනෙ පජා
කම්මනිබන්ධතා සත්තා රථස්සානී ච යායතො
(මජ්ඣිම නිකාය වාසෙට්ඨ සුත්ත)

(44) කම්මයෙන් ගොවියෙක් වේ. කම්මයෙන් ශිල්පියෙක් වේ. කම්මයෙන් වෙළෙඳන්දෙක් වේ. කම්මයෙන් දායකයෙක් වේ.

(45) සොරෙක් ද කම්මයෙන් වේ, හේවායෙක් ද කම්මයෙන් වේ, යාගකරන්නෙක් ද කම්මයෙන් වේ, රජ ද කම්මයෙන් වේ.

(46) පටිච්චසමුප්පාදය දක්නා වූ කම්මී විපාකයෙහි දැක්ම වූ පණ්ඩිතයෝ මෙ සේ මේ කම්මය තත්ත්වකාරයෙන් දකිති.

(47) ලෝකය කම්මයෙන් පවතී. සත්ත්ව සමූහය කම්මයෙන් පවතී. යන්නා වූ රථයේ කඩ ඇණය මෙන් සත්ත්වයෝ කම්මයෙන් බඳනා ලද්දෝ ය.

- 48. ආයුං ආරොගියං චණ්ණං සග්ගං උච්චා කුලීනතං,
රතියො පත්ථයන්තෙන උළාරා අපරා පරෙ.

- 49. අප්පමාදං පසංසන්ති පුඤ්ඤ කිරියාසු පණ්ඩිතා,
අප්පමත්තො උභො අත්ථෙ අධිගණ්භාති පණ්ඩිතො.

- 50. දිට්ඨියෙව ධම්මෙ යොචත්ථො යොචත්ථො සම්පරායිකො,
අත්ථාහි සමයා ධිරො පණ්ඩිතො ති පවුච්චති.
(කෝසල සංයුත්ත)

- 51. අප්පමාදෙ අමතපදං පමාදෙ මච්චුනො පදං,

අප්පමත්තා න මියන්ති යෙ පමත්තා යථා මතා.

(ධ. අප්පමාද වග්ග)

**උත්තර පණ්ණාසකං.
බුද්ධනීති සඞ්ගහො නිට්ඨිතො.**

දෙලොව වැඩ ම සිදු කරන එක ධර්මය.

(48-49) ආයුෂය ද, නිරෝගී බව ද, මනා ශරීර වර්ණය ද, ස්වර්ගය ද, උසස් කුල ඇති බව ද, උසස් වූ තවත් කාම සම්පත්තීහු ද යන මේවා පතත්තහු විසින් පුණ්‍යක්‍රියා විෂයෙහි අප්‍රමාදය පණ්ඩිතයෝ පසසති. අප්‍රමත්ත වූ පණ්ඩිත තෙමේ උභයාර්ථය ලබා ගන්නේ ය.

(50) ඉහතාත්මයෙහි ලැබිය යුතු යම් අර්ථයක් වේ ද, පරලොව ලැබිය යුතු යම් අර්ථයක් වේ ද, ඒ අර්ථයන් ලැබීම නිසා ධෙය්‍යවීචන් වූ තැනැත්තේ පණ්ඩිත ය යි කියනු ලැබේ.

අප්‍රමාදය නිවහට කරුණක් බව.

(51) අප්‍රමාදය නිවන් ලැබීමට කරුණෙකි. ප්‍රමාදය මරණයට කරුණෙකි. නො පමා වූවෝ නො මියෙති. පමා වූවෝ මළවුන් වැනි වෙති.

උත්තර පණ්ණාසකය යි.

බුද්ධනීති සංග්‍රහය නිම.